

Τα κλαδιά της άρνησης*

Γιάννης Πετρόπουλος

Πρόκειται για τον πρωτότυπο τίτλο του κειμένου, όπως τυπώθηκε στο βιβλίο «Γδάρες Ονείρων»

Το βιβλίο αυτό εκδόθηκε τον χειμώνα του 2013 από το Ταμείο Αλληλεγγύης και Οικονομικής Υποστήριξης Φυλακισμένων Αγωνιστών. (<http://tameio.espinblogs.net>)

Τα χρήματα από τη διακίνηση του βιβλίου θα διατεθούν για την ενίσχυση του Ταμείου, το οποίο σε σταθερή και μηνιαία βάση καλύπτει τις υλικές ανάγκες δεκάδων φυλακισμένων αγωνιστών, εκφράζοντας και με αυτόν τον τρόπο την αλληλεγγύη μας.

Στηρίζουμε τους αγωνιζόμενους κρατούμενους...

ΥΛΙΚΑ, ΗΘΙΚΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΑ

Για την έκδοση

Τα «Κλαδιά της Άρνησης» είναι τμήμα του βιβλίου του Γ. Πετρόπουλου «Γδάρτες Ονείρων» που περιγράφει την εμπειρία της εξέγερσης στις φυλακές Αλικαρνασσού το 1990, στην οποία πρωταγωνίασπε ο ίδιος και οι σύντροφοί του.

Ο Γιάννης Πετρόπουλος στη διάρκεια της χούντας καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη για τη δολοφονία του βιαστή της μητέρας του, χωρίς το δικαίωμα να ασκήσει έφεση. Από 20 χρονών γνώρισε τα βασανιστήρια, τους εξευτελισμούς, την απομόνωση και τα πειθαρχεία στα κάτεργα της χούντας αρχικά, και της αστικής δημοκρατίας μετέπειτα. Κρατήθηκε στα μπουντρούμια της Κέρκυρας από το 1976 ως και το 1986, οπότε και πραγματοποίησε μαζί με τον Χάρη Τεμπερεκίδη (για τον οποίο έχει γράψει το θεατρικό έργο «Χάρης Δεσμώτης») μια από τις ελάχιστες αποδράσεις από το συγκεκριμένο κάτεργο. Λίγους μήνες αργότερα συνελήφθησαν στο σπίτι της αγωνίστριας δικηγόρου Κατερίνας Ιατροπούλου που τους παρέιχε καταφύγιο.

«Επέστρεψε» στην Κέρκυρα, όπου το 1987 πυροδότησε την εξέγερση στο κολαστήριο και πλήρωσε το τίμημα της αγω-

νιστικής του στάσης με βασανιστήρια και απομόνωση στις φυλακές της Πάτρας, όπου τον μετήγαγαν.

Τρία χρόνια αργότερα πυροδοτεί και πάλι στις φυλακές Αλικαρνασσοῦ μία εκ νέου εξέγερση που γίνεται η θρυσαλλίδα για ένα ντόμινο εξεγέρσεων από άκρη σε άκρη στις φυλακές της επικράτειας.

Στο διάστημα της πολύχρονης κράτησής του διαβάζει πολλά βιβλία, ενώ και ο ίδιος γράφει και εκδίδει συλλογές διηγημάτων.

Εμείς από την πλευρά μας δεν καταφέραμε να έρθουμε σε επαφή με τον ίδιο για να ζητήσουμε την έγκριση του για την επανέκδοση του έργου του. Παρόλα αυτά βάσει της στάσης του και των αγώνων που έχει δώσει όλα αυτά τα χρόνια για το γκρέμισμα των φυλακών, τον θεωρούμε σύντροφό μας και είμαστε βέβαιοι πως κι αυτός με τη σειρά του είναι σύμφωνος με τους σκοπούς αυτής της έκδοσης για τη στήριξη των φυλακισμένων αγωνιστών.

Προλογικό σημείωμα

Όποιος έχει περάσει από την ατυχή εμπειρία του εγκλεισμού, γνωρίζει καλά πως η φυλακή είναι ένας παραμορφωτικός καθρέφτης, που τονίζει ακόμη περισσότερο όλα τα τερατώδη χαρακτηριστικά της υπάρχουσας κοινωνικής αθλιότητας: τις καθημερινές συμβάσεις και την εσωτερίκευση της ιεραρχίας, τη ρουτίνα και την ψυχαναγκαστική επανάληψη, το γλείψιμο και το χαφιεδισμό, αλλά πάνω από όλα την κουλτούρα της πρέζας, που ελάχιστα διαφέρει από την "ηθική" του καπιταλιστικού κέρδους, κηρύσσοντας την αλληλοφαγία και τον αμοραλιστικό πόλεμο όλων εναντίον όλων.

Αυτό, όμως, είναι μονάχα το ένα πρόσωπο του Ιανού. Δεν είναι λίγοι εκείνοι οι αξιόλογοι ποινικοί κρατούμενοι που με συνέπεια μάχονται εναντίον της συνθήκης του εγκλεισμού ή ακόμα και εναντίον της άσχημης πλευράς του εαυτού τους. Δεν είναι λίγες εκείνες οι στιγμές που η αξιοπρέπεια υψώνει το ανάστημά της απέναντι στην καθημερινή βαρβαρότητα. Δεν είναι λίγες οι στιγμές που ακούστηκε ο ήχος της εξέγερσης, ο υπέροχος αυτός ήχος της έκρηξης, των σπασμένων τζαμιών και της καταστροφής της υποδομής της φυλακής. Δεν είναι λίγες οι στιγμές που αναδύεται η αλληλεγγύη και η αφοσίωση

στον κοινό αγώνα. Οι στιγμές αυτές του συλλογικού αγώνα που οι φυλακισμένοι διεκδικούν δυναμικά ανθρωπινότερες συνθήκες κράτησης. Πολλά κόκαλα έχουν σπάσει και πολύ αίμα έχει κυθεί, για να γίνει η ζωή των φυλακισμένων λιγότερο βάρβαρη, κάπως πιο ανθρώπινη. Πάνω απ' όλα, όμως, επειδή μέσα από τους αγώνες αυτούς ξεπηδά το πρόταγμα της καταστροφής των φυλακών ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ και όχι ως ένα αφηρημένο σύνθημα ή ως ένας απλός λεκτικός μαξιμαλισμός. Κάτι που κατ' εξοχήν εκφράζεται με την εξέγερση της Αλικαρνασσοῦ, όπως μας τη διηγείται στο ανά χειράς βιβλίο ο Γ. Πετρόπουλος. Μια μικρή ιστορία αγώνα και ανθρώπινης αξιοπρέπειας μια χούφτας αποφασισμένων φυλακισμένων, απέναντι σε έναν πάνοπλο κατασταλακτικό μηχανισμό.

Ίσως σε πολλούς από εμάς διαβάζοντας αυτή τη μαρτυρία μας ξενίσει μια ιδιαίτερη φρασεολογία, που "χτυπάει" στα αντιεξιστικά ανατακλαστικά. Οφείλουμε όμως να αντιληφθούμε και να κατανοήσουμε τις συνθήκες και την ένταση κάτω από τις οποίες διαδραματίστηκαν και καταγράφηκαν τα γεγονότα. Σίγουρα δεν είναι ο λόγος που θα χρησιμοποιούσαμε εμείς, όμως πρέπει να τον αντιληφθούμε ως ένα ξέσπασμα που αναζητά την έκφρασή του.

Κι αυτή η μαρτυρία του Γ. Πετρόπουλου είναι μια ακόμα ιστορική παρακαταθήκη, για μια επαναστατική μνήμη που δε θα κλειστεί σε κάποιο μουσείο, αλλά θα εμπνέει τους αγώνες του σήμερα και του αύριο.

Ταμείο αλληλεγγύης και οικονομικής υποστήριξης
φυλακισμένων και διωκόμενων αγωνιστών

Πάνω στα ερείπια της καταστολής
η Εξουσία φυτεύει το δέντρο της Υποταγής.
Όπου μέσα του φυτρώνουν
τα νέα Κλαδιά της Άρνησης...
για να κουρνιαξουν πάνω τους
τα πουλιά της Ελευθερίας.

Ω Θεέ, τι κατάρα να υπάρχω με τέτοια υποκείμενα! Άμα η κοινωνία αποτελείται από τέτοια άτομα, τότε πες τι να την κάνω!.. Αυτή την άθλια κοινωνία!..

Πόση ομορφιά έχει ο βούρκος. Θα ήθελα να χώσω ως το βάθος του την ψυχή μου μέσα εκεί και να μείνω ως την τελευταία μου πνοή. Παρά μ' αυτά τα βρωμόσκυλα που είμαι περικυκλωμένος. Που ούτε ένα τους δεν έχει ένα πρόσωπο αγνό, μια καθαρή ματιά, μια σωστή κίνηση. Παρά ίδια σαν τους εξουσιαστές, όλα τους ύπουλα, ύποπτα, βρόμικα, ελεεινά!

Αχ, να μπορούσα με μια μου κίνηση να τους εξαφανίσω όλους: δήμευς και αιχμάλωτους, όλους αυτούς που πατούν για να βρομίζουν τη γη. Είναι τόσο αχαλίνωτοι, που μόλις τους αφήσεις λίγο λάσκα, πάει σε ξέσκισαν. Πρέπει να είσαι με δαύτους πάντα σε άγρια ετοιμότητα.

Και να! Έγινε όπως το προαισθανόμουν: Βαλτός αυτός ο πούστης που βάραγε προκλητικά όλη μέρα τα λουκέτα, μόλις τον παρατήρησα, αμέσως ο σπρωχτός ξεσπκώθηκε και μου ζητούσε το λόγο!

Όταν του είπα να πάμε πάνω στο κελί για να του τον δώσω, αντιδρούσε και δεν ερχόταν· ήταν από τους δειλούς αυτούς τους φαφλατάδες που δημιουργούν αναμπουμπούλα για να κρύβονται πίσω της. Ήμουν πράγματι σε δύσκολη θέση, γιατί δεν έπρεπε να του επιτεθώ εκεί· κάτι που ο πρόστυχος ήθελε και μάλιστα πάση θυσία. Όταν, έξαφνα, ήρθε ο Λάζαρος και με άγριες φωνές και βρισιές τον κότιασε για καλά... Μετά από λίγο με κάλεσε ο διευθυντής.

Πήγα και ήταν εκεί ο Λάζαρος και το σκουλήκι αυτό. Τότε, μέσα στο γραφείο του έκανα μια αποδοκιμαστική, μια αποκρουστική κίνηση απέναντι σ' αυτό το σιχαμένο, που μόνη της τα έλεγε όλα με χίλια και παραπάνω λόγια. Τον έβγαλε έξω και γύρισε σε μένα και στο Λάζαρο. Και ούτε λίγο ούτε πολύ μάς ζήτησε να μην τον πειράξουμε, γιατί η θέση του είναι πολύ λεπτή. Συμφωνήσαμε και οι δύο, και τον φώναξε. Μα μόλις του είπε πως εμείς σταματάμε εδώ, ο πούστης λύσσαξε και με μια αλήτικη συμπεριφορά, χειρότερη και από του μπουρδέλου, φώναζε και χειρονομούσε αποθρασυμένα ο βαλτός πως θα κάνει μήνυση στο Λάζαρο γιατί τον έβρισε. Ε, τώρα τι να πεις; Τον στραγγαλίζεις αυτόν τον αρχιπούστη; Τελικά, για να μην αποκαλυφθεί όλη αυτή η ελεεινή σκευωρία και για να αποφύγει τα χειρότερα, ο διευθυντής διέταξε τους υπηρέτες του να κλείνουν τη μισή μέρα εμάς στο κελί και την άλλη μισή αυτόν. Έπρεπε να κάνουμε πίσω και κάναμε...

Την άλλη μέρα πήγα στο κελί του Λάζαρου, αφού απαιτήσα να το ανοίξουν, καθώς το είχαν κλείσει προληπτικά, επειδή ο άλλος, όπως μου είπαν, έκανε μήνυση. Αργότερα μαζί με το Λάζαρο μας ξαναπήγαν στο διευθυντή, που αυτή τη φορά είχε πετάξει λίγη από τη μάσκα της προσποίησης: «Λοιπόν, Πετρόπουλε, μέχρι εδώ», μου είπε. «Αμα μου ξαναδημιουργήσεις πρόβλημα, θα λάβω εναντίον σου αυστηρά μέτρα. Είναι η τρίτη φορά που με αναστατώνεις, λοιπόν κοίταξε, δεν θα τον πειράξεις αυτόν, ούτε εσύ ούτε οι γύρω σου, κι αυτός ανακαλεί τη μήνυση. Είμαστε σύμφωνοι; Γιατί», συνέχισε, «όλοι έχουν πέσει πάνω μου τι θα γίνει με τον Πετρόπουλο. Λοιπόν εγώ είμαι εδώ διευθυντής και ό,τι είναι, θα το κανονίζω εγώ. Και εσύ δε θα μου ξαναπαρουσιάσεις πρόβλημα κανένα, γιατί θα λάβω -σ' το ξαναλέω- εναντίον σου τα πιο αυστηρά μέτρα».

Όταν πήγα κάτι να πω, αμέσως με διέκοψε με σκαιότητα και αγριεμένος μου απάντησε κοφτά πως μέχρι εδώ ήταν και να μην ξαναδημιουργήσω άλλο πρόβλημα στη φυλακή του!

Άμα αισθανθείς αποστροφή για έναν άνθρωπο, σιγά σιγά γίνεται αποστροφή για όλους. Και από εκείνη τη στιγμή της πρώτης μεγάλης αποστροφής αρχίζει το μαρτύριο της καρδιάς που παύει να χτυπά όπως πριν. Καθώς το εσωτερικό, μα αλάνθαστο βλέμμα της κρίνει ενστικτωδώς και αντιδρά ανάλογα στον κάθε άνθρωπο.

Ax! Καρδιά μου, αποκάλυψέ μου όλων των ανθρώπων που βλέπεις τον εσωτερικό χαρακτήρα...

Κατά το μεσημέρι χτύπαγα δυνατά την πόρτα κι έκανα προκλητικές βόλτες πάνω στη γέφυρα. Για να του δώσω να καταλάβει αυτού του ελάχιστου ανθρωπάκου, που τον έκαναν εξουσιαστή ανθρώπων, πως απέναντί μου έκανε ένα μεγάλο ασυγχώρητο λάθος. Γιατί, όταν ο δειλός έβαλε τις κλάψες πως κινδυνεύει η θέση του και πως πρέπει να σταματήσουν όλα εδώ, κι εγώ κι ο Λάζαρος είπαμε εντάξει. Και αυτό το άθλιο σίχαμα, αντί να κρατήσει με σεβασμό αυτό το λόγο, τον γάμησε και μέσα σε μια μέρα γύρισε ενάντιά μας και με ψυχρότητα μας απείλησε πως, άμα τον πειράξουμε, θα πληρώσουμε ακριβά. Αυτό το λάθος του μια μέρα θα το πληρώσει ακριβά, γιατί σαν πόρνη έφτυσε στο σεβασμό που του έδειξα και πήρε τη μεριά του άλλου του πούστη.

Το μεσημέρι από το Μανώλη έμαθα όλο το ποιον αυτού του πούστη· για όλους τους βασανισμούς που έχει κάνει και για το έγκλημα που έχει διαπράξει πάνω σ' ένα γεροντάκι με τα ίδια του τα χέρια. Έπαθα πλάκα! Το απόγευμα τον ξαναφώναξα και του είπα πως πρέπει να ξεριζώσουμε αυτόν και όλους τους όμοιους του με κάθε τρόπο. Μου είπε: «Να το σκεφτούμε, Γιάννη, γιατί είναι πολύ μεγάλη απόφαση».

...Μα οι μεγάλες αποφάσεις μεγαλώνουν τις στιγμές και ομορφαίνουν τη ζωή!

Το βράδυ ήρθε ο Λάζαρος. Όπου, αφού του εξήγησα πως αυτό το καθίκι όπως και όλοι οι άλλοι δεν μπορούν πια να χύνουν πάνω μας, τον προέτρεψα να ξεκινήσουμε επιτέλους κάτι δυναμικό και ό,τι γίνει. Συμφώνησε μαζί μου, αλλά, όπως μου είπε, κολλάει στο εφετείο.

Ω! Ποια εφετεία τώρα και ποια δικαστήρια, εδώ θα πρέπει να γίνει ξεσηκωμός!

Από το πρωί ούρλιαζαν τα μεγάφωνα να πάω στο αρχιφυλακείο, που το έγραψα... στον αέρα, όταν ήρθε ο Λάζαρος και μου είπε πως ήρθε ο εισαγγελέας και με ζητάει στο γραφείο. Τον έστειλα να του πει να μπει μέσα στη φυλακή, για να μιλήσουμε.

Πράγματι, σε λίγο μπήκε αυτή η οχιά, ο εισαγγελέας, μαζί με το υποκείμενο, το διευθυντή. Κατέβηκα κάτω και αφού προστάτεψα με το Νίκο Μπέλο την πλάτη μου από τις γνωστές ύπουλες επιθέσεις του, του είπα: «Εγώ από αυτή τη στιγμή διεκδικώ την ελευθερία μου, που παράνομα μου έχετε αφαιρέσει, και θα την πάρω. Και όσο εδώ θα είναι διευθυντής ένας βασανιστής και δολοφόνος, ο οποίος πνίγει όλα μου τα δικαιώματα, εγώ δεν πρόκειται να μπω στο κελί έως ότου το υπουργείο στείλει κάποιον να μιλήσουμε...»

Μετά ανέβηκα στη γέφυρα και με όλη μου τη δύναμη ούρλιαξα πως φτάνουν πια τα βασανιστήρια και πως ο διευθυντής μαζί με τους όμοιους του θα πληρώσουν ακριβά.

Ενώ προηγούμενα έβαλα τις φωνές στο δεξί του χέρι το Σαραντόπουλο πως ο διευθυντής είναι μουνί κι όχι άνδρας, και να του πει να πάει να γαμηθεί.

Όταν το μεσημέρι ήρθε ο φύλακας για να με κλείσει στο κελί, εγώ του είπα πως, για να μπω μέσα, πρέπει, αν έχει την ψυχή, να με κλείσει ο κίναϊδος ο διευθυντής του· αυτός θέλω να 'ρθει, αν έχει αρχίδια, διαφορετικά έχει μουνί.

Εκείνο το μεσημέρι στις 9 Οκτωβρίου, μαζί με μένα δεν κλείστηκαν μέσα στους τάφους των κελιών άλλα 14 παιδιά. Που με αποφασιστικό βήμα έστρεψαν τις πλάτες τους στους υπόλοιπους, και αδιαφορώντας για τη βρομερή δύναμη των εξουσιαστών, ανέβηκαν τα σκαλοπάτια, πέρασαν με σιγουριά τους στενούς διαδρόμους και με ασάβινη πεποίθηση ήρθαν και στάθηκαν δίπλα μου. Από κείνη τη στιγμή δεν ήμουν μόνος. Από κείνη τη στιγμή ήμασταν μια φοβερή ομάδα.

Και αμέσως εξεγερθήκαμε στους γδάρτες των ονείρων μας. Αρπάξαμε μ' ένα τράνταγμα των μυών μας τις πόρτες και τους πάγκους και τους ρίξαμε μπροστά στα κιγκλιδώματα. Να, με μια απλή κίνηση έγινε μια μεγάλη αρχή... Όταν η πρώτη τους επίθεση μας βρήκε ακριβώς πάνω στον ενθουσιασμό του ξεσηκωμού, που από μόνος του και μόνο έχει τη δύναμη να νικήσει και τον πιο μεγάλο σε όγκο εχθρό.

Ξηλώσαμε τους σιδεροσωλήνες, σπάσαμε τους δοκούς και κρατώντας τα στα χέρια, ορμήξαμε μπροστά στα κιγκλιδώματα, ενώ ταυτόχρονα καλούσα τα παιδιά να βάλουν στα πρόχειρα φράγματα φωτιά.

Βλέποντας αυτά τα ελεεινά σκυλιά τη σθεναρή μας αντίσταση, υποχώρησαν μουγκρίζοντας από λύσσα. Κι έτσι ο τρίτος και ο μισπότερος όροφος της Αλικαρνασσού ήταν στα χέρια μας!

Μέσα σ' αυτά τα κελιά ήταν τα πιο ελεεινά υποκείμενα κρατούμενοι που έβγαλε ποτέ αυτή η πόρνη δικαιοσύνη. Ήταν όλοι τους ένας κι ένας οι στενοί συνεργάτες της υπηρεσίας. Αυτοί που ολόκληρα χρόνια έλεγχαν ολόκληρη τη φυλακή. Που κανόνιζαν και ρύθμιζαν τα πάντα. Ποιοι και πόσοι θα μείνουν σ' αυτή τη φυλακή και ποιοι και πόσο έπρεπε να βασανιστούν

στο πειθαρχείο. Ήταν αυτοί που η σιχαμερή υπηρεσία τούς είχε δώσει εν λευκώ τα πάντα, όπως συνεργεία, καφενεία, μαγειρεία και όλα τα συναφή, με την προϋπόθεση η φυλακή να μένει ήσυχη. Ήταν αυτοί που μισούσαν ίδια, σαν τους δήμιους, όποιο παιδί ξεχώριζε και δεν τους έγλειφε, που του έκαναν με τη συμβολή των μπάσταρδων δεσμοφυλάκων ό,τι τυραννία μπορούσε κανείς να φανταστεί. Και έλεγχαν τα πάντα. Ενώ τις νύχτες σεργιάνισαν μαζί με τους δήμιους μέσα στην πολιτεία!!!

Και να, τώρα τους είχαμε στα χέρια μας, έναν έναν κλεισμένο στο κελί του, που ο καθένας το είχε μετατρέψει σε ιδιωτική γκαρσονιέρα, που το ασφάλιζαν οι ίδιοι με ειδικά λουκέτα!

Γνώριζα πολύ καλά πως, αν άφηνα τα παιδιά να χιμήξουν πάνω τους, ήταν τόσο βαθύ για δαύτους το μίσος τους, που σίγουρα θα τους ξέσκιζαν. Δεν ήθελα όμως αυτά τα υποκείμενα της τελευταίας μορφής να είναι αιτία για να με οδηγήσουν στα άκρα! Δεν τους άξιζε τέτοιος θάνατος, που οι εχθροί μας θα τον χρησιμοποιούσαν εναντίον μας ηρωποιώντας μάλιστα όλο αυτό το μίσσμα.

Γι' αυτό, αφού ανοίξαμε μια τρύπα στραβώνοντας τα εσωτερικά σίδερα της κιγκλίδας, μετά σπάσαμε ένα ένα τα λουκέτα των κελιών αυτών των αρχιπούστηδων, που είχαν χάσει και την ψυχή τους ακόμα, που κυριολεκτικά έτρεμαν, και τους περάσαμε μέσα από την τρύπα και τους αφήσαμε να κατέβουν κάτω, χωρίς ν' αγγίξουμε πάνω τους ούτε το δαχτυλάκι μας. Παρόλο που ήθελαν κρέμασμα, ξέσκισμα και τρύπημα με σουβλες τα σπλάχνα της ψυχής τους. Και γίναμε κάτοχοι των κελιών τους που μέσα τους είχαν ό,τι μπορεί άνθρωπος να φανταστεί: κόκες, πρέζες, χάπια! Και πορνό φωτογραφίες

από όργια που έκαναν τις νύχτες στην πόλη του Ηρακλείου μαζί με άλλους και με πόρνες, και κάτω από τα βλέμματα της άξιας αυτής υπηρεσίας που εκπροσωπεί τη δικαιοσύνη!...

Τεράστιες τηλεοράσεις -όλες έγχρωμες-, αρμόνια, κιθάρες. Και κάτι τεράστια μαχαίρια που σου κοβόταν η ανάσα. Και παντού χρυσάφι και χρήμα. Που μ' αυτό εξαγόραζαν την ξεφτιλισμένη δικαιοσύνη, για να ικανοποιήσουν τα ανώμαλα, τα διεστραμμένα βίτσια και τα εγκληματικά τους πάθη. Σ' έπιανε μια εσωτερική απδία και σου ερχόταν να ξεράσεις πάνω σ' αυτά που έβλεπες. Και για πρώτη φορά αναγνώριζες πια πόσο μα πόσο μικρός είναι ο άνθρωπος.

— ημέρωσε για πρώτη φορά στη ζωή μου χωρίς πόρτα στο
— κελί. Αμέσως πιάσαμε δουλειά. Ξεαμπαρώσαμε τον δεξιό διάδρομο και σπάσαμε τα λουκέτα όλων των «ρετιρέ» (των επισήμων τα κελιά) και, αφού βρήκαμε σε πλούσια ποσότητα το πετρέλαιο που τόσο ποθούσαμε, εβγάλαμε τις πόρτες και πετάξαμε με περιφρόνηση τα πράγματά τους. Η σημερινή μέρα είναι που επισκέπτεται την Κρήτη, και ειδικά το Ηράκλειο, ο πρωθυπουργός. Είναι η μέρα που όλοι ποθούν να γίνει το κακό και να βάλουμε τη φωτιά για να περιφρονήσουμε έτσι και να προκαλέσουμε ανοιχτά την επίσκεψη του. Όμως εμείς σεβαστήκαμε την επίσκεψή του, και παρόλο που ο Κρινής μάς προκάλεσε πρωί - πρωί, μέχρι που έβαλε τον Αγγελόπουλο και επιτέθηκε σε κάποιον για να οξύνει τα πνεύματα στο έπακρο, δείξαμε αυτοσυγκράτηση και το γεγονός αυτό έληξε μετά από λίγο. Εκκενώσαμε και τα υπόλοιπα πράγματα από τα άλλα κελιά και, αφού σιγουρέψαμε όσο μπορούσαμε καλύτερα την άμυνά μας, καθίσαμε πολύ φρόνιμα και ήσυχα όλη τη μέρα, απογοητεύοντας τους λυσσασμένους δεσμοφύλακες, που λυσσούσαν μέσω των ρουφιάνων τους να κάψουμε σήμερα τη φυλακή, που είναι εδώ ο Μητσοτάκης, γιατί, μόλις φύγει από την Κρήτη, αμέσως θα μας επιτεθούν. Όμως, δεν κάναμε τέτοια βρόμικη κίνηση, η οποία εξάλλου θα απόβαινε σε βάρος μας, και σεβαστήκαμε ως το έπακρο την επίσκεψή του.

Το απόγευμα ανέβηκα στο παράθυρο και μίλησα σ' ένα φωτορεπόρτερ. Του αποκάλυψα το βρόμικο παιχνίδι της ομηρίας, όπου προσπαθούν με αυτό το αισχρό και βρομερό κόλλο να μας επιτεθούν. Όπως και με τα μαχαίρια, που έλεγαν πως εσπάσαμε το συνεργείο και είμαστε οπλισμένοι. Όμως τα σκόρπισα τα λεπίδια των ρουφιάνων τους από το παράθυρο, αποκαλύπτοντας μπροστά στα μάτια όλων και αυτό τους το βρομερό παιχνίδι. Μετά τους είπα πως εμείς δεν τους ανοίξαμε ούτε μύτη, πως είμαστε «γυμνοί»· γδύθηκα από τη μέση και πάνω και τους είπα πως όλοι μας είμαστε γυμνοί και πως το μόνο μας όπλο είναι το καταβασανισμένο μέσα στα πειθαρχεία και στις απομονώσεις σώμα, το οποίο το στηρίζουμε πάνω στο δίκιο μας γι' αυτό και παλεύουμε.

Μετά ήρθε ο εισαγγελέας με το γνωστό του θέατρο, πως θα φέρει μέσα τα τηλεοπτικά συνεργεία για να μιλήσω μαζί τους... και θα το κάνει μάλιστα αυτό μέσα σε μισή ώρα, και φώναζε πως έδινε γι' αυτό το λόγο της αντρικής του τιμής!! Όλα μπούρδες. Μετά ήρθε ένα άλλο σίχαμα και είπε πως δεν μπορούν να μπουνε μέσα τα συνεργεία της τηλεόρασης. Και να του πούμε τι θέλουμε! Του είπα πως εμείς από χθες βράδυ έχουμε ειπεί πως μόνο με τον γενικό γραμματέα θα μιλήσουμε και με κανέναν άλλον. Το βράδυ έσβησα τις λάμπες του ορόφου και μέχρι τώρα τα πράγματα είναι ήρεμα!!

Κατά τα μεσάνυχτα ο Καλαμάτας «παράνοσε» και με ξύπνησε και γω αμέσως ούρλιαξα: «Γιάννη, μας την πέσανε!» Πετάχτηκα πάνω! Έλεγα την κατάσταση για να διαπιστώσω πως πράγματι είμαστε στη νυχτερινή φύλαξη αδύναμοι. Πήγα για ύπνο.

Και το πρωί στρωθήκαμε στη δουλειά. Δυστυχώς όμως ορισμένα παιδιά είδα πως δεν έδιναν τον εαυτό τους. Με τα πολλά, φράξαμε καλύτερα τον αριστερό διάδρομο της πίσω μεριάς αλλά και της μπροστινής. Στη μέση της δουλειάς ήρθε ο εισαγγελέας, με κάλεσε, αλλά δεν πήγα, όπως και κανένα άλλο παιδί. Από μακριά φώναξε πως το υπουργείο μελετά τα προβλήματά μας!! Του απάντησα πως τον ευχαριστώ πολύ! Και, αμέσως, οργισμένος είπα στα παιδιά να εντείνουν τις προσπάθειες τους, γιατί αυτοί σχεδίαζαν πια την επίθεσή τους! Ταυτόχρονα γράψαμε ένα πανό και το αναρτήσαμε στα εξωτερικά κάγκελα των κελιών. Γράψαμε: Εξεγερθήκαμε στους γδάρτες των ονείρων μας!! Απέναντι και σε μια απόσταση γύρω στα διακόσια μέτρα, πάνω σε μια μάντρα, τη νύχτα έγραψαν το ενθαρρυντικό: Αλληλεγγύη στους εξεγερμένους.

Ένας ανακριτής, που τον είχα γνωρίσει στην Κέρκυρα, με φώναξε για να μιλήσουμε. Εγώ, του είπα, δεν έχω να πω τίποτα με λόγια, γιατί αυτά τα παίρνει ο αέρας, και για όλα μας τα αιτήματα τα έχω γράψει άπειρες φορές. Και σκώθηκα και έφυγα.

Το μεσημέρι κάναμε γενική καθαριότητα και άλλαξα τη μεριά των εύφλεκτων. Λίγο μετά με φώναξε ένα παιδί από κάτω. Αμέσως κατάλαβα πως προσπαθούσε να τους στρέψει όλους ενάντια μας. Γι' αυτό, παρόλο που από προηγούμενες φωνές ήμουν βραχνιασμένος, και μια και όλη η φυλακή ήταν συγκεντρωμένη να πάρει τη ρεβάνς που περίμενε από το πρωί, μετά το ξέσπασμα του Σαραντοπούλου και των άλλων χαφιέδων, τους μίλησα... Για τα μαρτύριά μου, για τον πόνο μου, για τα όνειρά μου, για τις ψευδαισθήσεις μου. Που ολόκληρα χρόνια διαψεύδονταν η μία πίσω από την άλλη. Για τις

δικδικήσεις μου και για τις ταπεινώσεις που επλήρωνα γι' αυτές. Για τη φυλακή της Κέρκυρας και για την αιτία της εξεγερσής μας τότε και για την προδοσία των προσδοκιών μας, που μας οδήγησε στη σημερινή κατάσταση. Και τους κάλεσα να μου πουν τελικά: Ποιος απ' όλους δεν είναι αδικημένος, ποιος δεν έχει όνειρα που του τα έχουν συντρίψει. Γιατί εμείς να μην μπορούμε να δούμε τον ήλιο ή το φεγγάρι, γιατί να μη γνωρίζουμε την τρυφερή αγκαλιά του παιδιού και της μάνας. Και, τελικά, ποιος ο λόγος να δεχόμαστε τις ταπεινώσεις και τους εξευτελισμούς μια ολόκληρη ζωή. Στην ουσία, φώναξα, μας ενώνει και όχι μας χωρίζει ο πόνος. Γιατί εμείς ποτέ δεν θα απαιτήσουμε κάτι ξεχωριστό από σας. Και αν σπάσαμε τα κελιά σας, αυτό δεν το κάναμε γιατί θέλαμε να πάρουμε τα πράγματα σας, αλλά για να κρατήσουμε την άμυνά μας απέναντι στους έτοιμους εξολοθρευτές μας.

Όχι, βρε παιδιά, εμείς δεν έχουμε απολύτως τίποτα μαζί σας, απεναντίας. Το δείξαμε όταν είχαμε στα χέρια μας τους πιο αντιπαθείς, κι όμως ούτε καν τους αγγίξαμε, αλλά με τον πιο όμορφο τρόπο, παρ' όλα όσα έχουν κάνει, τους κατεβάσαμε κάτω.

Γιατί, λοιπόν, να έχετε κακία μαζί μου; Ας βρεθεί ένα παιδί από όλους και να πει πως τον έχω αδικήσει ή τον έχω κλέψει, παρόλο που στη ζωή μου και έχω πεινάσει και έχω κρυώσει... Εδώ πάνω εγώ δεν είπα σε κανένα παιδί να ανέβει. Αντίθετα, ο καθένας διέπραξε με τη συνείδηση του, καθώς επίσης και συνεχίζει με οδηγό αυτήν. Αφού, όμως δεν μπορούμε να κάνουμε διάλογο με όλα τα παιδιά, γι' αυτό είναι προτιμότερο το κάθε παιδί να σκεφτεί ξεχωριστά και να πράξει με την καρδιά του. Εμείς, όμως, δεν θέλουμε να κρατήσετε μια παθητική στάση, όπως επίσης δεν σας λέμε να ανέβετε

εδώ. Θέλουμε, όμως, να έχουμε την καρδιά σας κοντά μας. Ο Μήτσος, που τόσο πολύ στην αρχή ήθελε να με διακόψει για να μιλήσει, σιγά σιγά και με επιμονή τον έκανα στο τέλος να μη μιλήσει καθόλου. Αυτό ήταν, γιατί, άμα μιλούσε, θα έστρεφε, με αυτά που τον είχαν βάλει να ειπεί, όλους ενάντια μας. Πράγματι, μετά από λίγο με κάλεσε ιδιαιτέρως και μου είπε πως κάποιο παιδί, και συγκεκριμένα ο Σακκάς, έκλεψε από το κελί χρυσαφικά. Αμέσως αντέδρασα, κάλεσα τον Μπέλο και του είπα να μου ειπεί αν αυτός είχε πάρει τίποτα χρυσά. Ναι, μου είπε, εγώ έχω μια χρυσή λεπτή αλυσιδίτσα. Τον κοίταξα στα μάτια, δεν ήθελα του είπα να το κάνεις εσύ αυτό, γιατί ό,τι κάνεις εσύ με πληγώνει. Πιστεύω πως κατάλαβε το λάθος του. Μετά κάλεσα τον Σακκά: Νίκο, πήρες από κανένα κελί καμία χρυσή αλυσίδα ή τίποτα άλλο χρυσαφικό; Με κοίταξε στα μάτια: Όχι Γιάννη, μου απάντησε. Εντάξει Νίκο, ενώ μέσα μου αισθάνθηκα χαρά, γιατί σ' αυτό το παιδί ξεδιάκρινα έναν άντρα με σπάνια χαρίσματα! Τους κάλεσα έναν έναν όλους. Και εν πάση περιπτώσει συγκέντρωσα κάτι αλυσιδίτσες, κάτι ρολόγια και αναπτήρες και λίγα χρήματα. Τα έδωσα στον Μήτσο και τον ευχαρίστησα που γι' αυτό το θέμα, που είχα άγνοια, μου το είπε ιδιαιτέρως...

Στη συνέχεια συγκέντρωσα τα παιδιά και κάναμε μια ψυχολογική, για να ανέβει το ηθικό μας, αναταραχή, χτυπώντας τα ρόπαλα πάνω στα κάγκελα. Έπρεπε να δείξουμε στους μεν και στους δε πως ήμαστε ενωμένοι και δυνατοί.

Το απόγευμα από το ράδιο μάθαμε πως ξεσηκωθήκανε στην Πάτρα, έσπασαν τους εσωτερικούς χώρους και αμπαρώθηκαν. Μαύρα συναισθήματα με τύλιξαν, γιατί τώρα έπρεπε να μας επιτεθούν, να μας ξεκάνουν, πριν αυτό το κύμα αναταραχής εξαπλωθεί παντού. Γράψαμε ένα δεύτερο πανό με τα λόγια: Αγαπημένη μας μανούλα σου στέλνουμε τα τρίμματα

της καρδιάς μας! Αμπαρώσαμε όσο μπορούσαμε καλύτερα τους διαδρόμους και χώρισα τα παιδιά σε δύο ομάδες. Στη μια ομάδα επικεφαλής ήταν ο Τάσος Μπέλος με τον Δημήτρη Καγιά, που θα είχε τον πρώτο λόγο. Και στην άλλη ο Νίκος Μπέλος με το Νίκο Σακκά, που θα είχε τον πρώτο λόγο. Μετά φώναξα τον Σακκά και του είπα πως ο Νίκος είναι πράγματι δυνατό παιδί, μα μόνο δυνατό στο σώμα, γι' αυτό τις αποφάσεις θα τις σκέφτεστε μαζί, αλλά ουσιαστικά θα τις παίρνεis εσύ. Κατάλαβε τι του είπα.

Και τώρα, βράδυ πια, περιμένω στιγμή με στιγμή την ύπουλη επίθεσή τους. Γιατί πιστεύω πως μόνο στον ύπνο αυτοί θα μας πιάσουν και πως θα αποφύγουν τη μετωπική σύγκρουση. Εγώ όμως πρέπει να είμαι έτοιμος για ΟΛΑ, γιατί τα σημάδια του ουρανού δείχνουν πως ζυγώνει η σύγκρουση. Η αναπόφευγη σύγκρουση!... Επιτέλους, μετά από μια αγωνιώδη νύχτα, που την υπέρβαλλε ο ανοιγμένος της πόρτας σύρτης, μίλησα λίγο με τον Νίκο, μετά με τον Αποστόλη και μετά με τον Μάν. Ώσπου ξημέρωσε. Και ακριβώς αποκάτω βρισκόταν ο Τάκης με τον Νίκο, που άρχιζε να μου αραδιάζει τη μια βλακεία πάνω στην άλλη, μέχρι που μου είπε να κατέβω κάτω και δεν θα με πείραζε κανείς. Τώρα τι να τους πεις;... Τελικά του έβαλα τις φωνές: ΦΥΓΕ! ΦΥΓΕ! ΦΥΓΕ! Ο Κρινής, που τόσα χρόνια εφάρμοσε πάνω μου τις πιο σκληρές δοκιμασίες και που με απεχθάνεται, τώρα επιμένει να μιλήσουμε, παρόλο που του έχω πει πως εγώ θα μιλήσω μόνο με τον γενικό γραμματέα του υπουργείου...

Λίγο αργότερα πέρασαν μέσα τον πατέρα του Πέτρου, έναν καλοστεκούμενο άνθρωπο, που όμως διαβαλλόμενος από παντού δεν μπόρεσε να νιώσει τον Πέτρο... Αλλά εκεί που όλοι μας λυγίσαμε ήταν μόλις ήρθε η μητέρα του Σακκά. Μια όμορφη γυναίκα, που η εμφάνισή της και μόνο φανέρωνε την

τρυφερότητα, τη σπάνια τρυφερότητα που έκρυβε μέσα του αυτό το παιδί, καθώς τον έβλεπες να κλαίει, ίδιος με παιδί, πάνω στη γέφυρα μπροστά στους φυλακισμένους όλου του κάτεργου. Εγώ, μανούλα, σ' αγαπάω, σε εκτιμάω, σε λατρεύω, άσε με, λοιπόν, και μένα να κάνω αυτό που νομίζω. Και εγώ σ' αγαπάω και όλα τα παιδιά. Την έφεραν και την ανέβασαν μέχρι έξω στην αμπαρωμένη κιγκλίδα.

Το μεσημέρι και ενώ έδενε το πανό με τα λόγια: Αλίμονο σ' αυτούς που θα δεχθούν σαν όρο ζωής τη φυλακή, βγήκε έξω ο διευθυντής μαζί με τον Κρινή. Ο Ψαραδάκης άρχισε σιγά να παίρνει το λόγο και σιγά σιγά να ξεθαρρεύει. Άκου, ρε βασανιστή, τον έκοψα, ξέχωρα από τα βασανιστήρια και το έγκλημα του γέρου που έχεις διαπράξει, είσαι και ψεύτης, γιατί θα έβγαινες και θα έλεγες την αλήθεια, πως εμείς δεν σπάσαμε το συνεργείο για να πάρουμε μαχαίρια, αλλά αυτά τα δολοφονικά όπλα τα βρήκαμε στα κελιά των ανθρώπων σου και υποστηρικτών σου για να με δολοφονήσουν. Αλλά έχετε μάθει, ρε ξευτιλισμένο υποκείμενο, να δολοφονείτε τους ανθρώπους για να διατηρείτε όλα τα τρισάθλια υποκείμενα... Γι' αυτό, βρε αρχιπούστη, που έχεις και το θράσος να μιλήσεις, άι γαμήσου, καριόλη, πούστη, δολοφόνε. Αμέσως η ένοχη κότα έβαλε στα σκέλια την ουρά και εξαφανίστηκε.

Για να πάρει το λόγο ο Κρινής: Γιάννη, να σου κάνω μια πρόταση, θέλεις; Εγώ είμαι ένα θύμα και τα θύματα μόνο τα μαστιγώνουν, αλλά εν πάση περιπτώσει σ' ακούω. Να έρθω μόνος μου επάνω, να τραβήξετε τα πράγματα και να κατέβετε κάτω και σας δίνω το λόγο μου πως δεν πρόκειται να σας πειράξει κανείς. Άκου, Κρινή, γιατί ή δεν ξέρεις τι λες ή μόνος σου έντεχνα διαστρεβλώνεις και αποκρύβεις την πραγματικότητα, γιατί, αν πραγματικά μπορούσες να ήσουν

λίγο άνθρωπος, δεν θα άφηνες να με ξεσκίσουν τόσα χρόνια στην απομόνωση της Πάτρας, παρά θα ερχόσουν, έστω και τυπικά, μια φορά εκεί για να ρωτήσεις τι κάνω. Αντίθετα, εσύ σύμβαλες να φτιαχτεί εκείνη η φριχτή απομόνωση που ξέσκισε επί τρία ολόκληρα χρόνια την ψυχή μου. Ή μήπως, έτσι για να ξεκαθαρίσουμε λίγο τα πράγματα, δεν είσαι εσύ που σαν διευθυντής το '73 με έφεραν μικρό παιδάκι στο γραφείο σου και μπροστά σου με τσαλαπάτησαν και σέρνοντας με πέταξαν σ' ένα κελί, όπου μου έκαναν μια καθηλωτική ένεση για να με πάρουν και να με κλείσουν μετά στο διαβόητο ψυχιατρείο στα Βούρλα, δύο μήνες στην απομόνωση. Για θέλεις να μιλήσουμε για τα κατοπινά σου έργα, ρε δολοφόνε, που σαν διευθυντής στο ψυχιατρείο εγκληματούσες ασύστολα και συνεχώς ενάντια σε τυραννισμένα, μόνα και άρρωστα κορμιά. Ή θέλεις να προχωρήσουμε και άλλο για τα έργα σου, ρε αρχιφονιά Κρινή, που μου παρουσιάζεσαι ατσαλάκωτος και γραβατωμένος για να μου παριστάνεις τον κύριο, ενώ στο κορμί μου είναι οι μελανιές δεκάδων χρόνων του μαστιγίου σου. Πού τη βρήκες εσύ, ρε φονιά, την ανθρωπιά, τι σχέση έχεις εσύ με την καλοσύνη, τη μεγαλοψυχία και όλα τα άλλα χαρίσματα που φτιάχνουν τον άνθρωπο. Άκου, ρε δολοφόνε, εγώ και οι φίλοι μου είμαστε ΓΥΜΝΟΙ. Ενώ εσύ, πίσω από την ελεεινή σου μορφή, κρύβονται όλα τα όργανα της καταστολής που η μεγάλη σου χαρά είναι για το πότε επιτέλους θα τα εφαρμόσεις, γιατί μόνο μέσα από τα βασανιστήρια ζεις. Μόνο τότε αναπνέεις. Εμπρός, λοιπόν, ρε δολοφόνε, έλα, έλα, ρε φονιά να ρουφήξεις και τις τελευταίες σταγόνες από το αίμα μας. Που ήρθες, ρε πούστη, να παίξεις σε μένα τον κύριο, εγώ που από παιδάκι κουβαλώ στο κορμί μου τα στίγματα που μου άφησαν τα βασανιστήρια που τόσα χρόνια μου κάνεις. Σε σιχαίνομαι, ρε φονιά, και σένα και όλους σας, σας σιχαίνομαι μαζί με όλη σας την κοινωνία, που την έχετε φτιά-

Ξει το χειρότερο μπουρδέλο που μέσα του δεν βρίσκεις ούτε ίχνος ευγένειας, σεβασμού, κατανόησης, αγάπης και ανθρωπιάς. Σας σιχαίνομαι και σας περιφρονώ ΟΛΟΥΣ και ελάτε να σας το αποδείξω...

Στη συνέχεια ανεβάσαμε το άλλο πανό που γράφαμε: Και απ' το λαμπερό του ήλιου φως, την πιο μικρή ακτίνα!!

Το άλλο πρόβλημα που παρουσιάστηκε ήταν με τους γέρους, που ο ένας απ' αυτούς αντέδρασε κατά τρόπο βρόμικο, γιατί τον πειράζει που τους κλείνουμε για την ασφάλειά μας στα κελιά. Το βράδυ πήγα και τους το ξεκαθάρισα: Εμείς δεν σας κλείνουμε όπως ο φύλακας, εκδικητικά και με μίσος, παρά με πόνο, αλλά πρέπει να γίνει έτσι για την ασφάλειά μας. Και όχι εκδικητικά. Εάν ήμουν μόνος, δεν θα με ένοιαζε τόσο πολύ για το τομάρι μου, τώρα όμως στην πλάτη μου είναι άλλα δεκαεφτά παιδιά, που πρέπει να προστατευθούν οι ζωές τους που κινδυνεύουν ανά πάσα στιγμή. Το ξέρεις ότι είμαι άυπνος τρία μερόνυχτα, γιατί λοιπόν εσείς, που είστε γέροι με τόση πείρα, δεν μας καταλαβαίνετε και αντιδράτε με αυτόν τον βρόμικο τρόπο; Εν πάση περιπτώσει, ό,τι άλλο πρόβλημα έχετε, άλλη φορά να μη σας ξανακούσω να φωνάζετε έξω από το κελί, παρά εδώ μέσα θα μου λέτε τα προβλήματά σας, σύμφωνα; Τους έφτιαξα και την τηλεόραση. Πράγματι, μέχρι το πρωί δεν μας ενόχλησαν...

Έκανα παρατήρηση στον Λάζαρο για τη στάση του και πως αυτός, που ήταν ο πιο μεγάλος σε ηλικία αλλά και σε δύναμη, έπρεπε να γίνει το παράδειγμα για τα νέα παιδιά που τόσο πρόθυμα μας αφιέρωναν τη ζωή τους! Τα ίδια είπα και στον Νίκο... Πως αυτοί σαν πιο μεγάλοι, πιο έμπειροι, έπρεπε να

τρέχουν στις πιο βαριές και στις πιο σκληρές δουλειές για να δείχνουν με τα παραδείγματα και μόνο τι πρέπει, πώς πρέπει και γιατί πρέπει να γίνεται έτσι. Και ο νεαρός, γεμάτος αγνότητα, αισθηματικότητα και ομορφιά, δεν χρειάζεται παραπάνω για να θυσιαστεί για σένα, από λίγη αγάπη και κατανόηση. Αυτά ακριβώς που έχουν λείψει σε όλους μας.

Το πρωί ξεκινήσαμε με καθαριότητα, σκούπισμα και φασίνισμα. Έπρεπε εκείνος ο χώρος να λάμπει και να αστράφτει. Γιατί απ' αυτόν αντλούσαμε τις ιδέες μας. Εκεί κατά τις δέκα η ώρα, ήρθαν μερικοί των ΕΚΑΜ και ανέβηκαν στην ταράτσα για να ελέγξουν και για να ψυχολογήσουν ή ακόμα για να βρουν το αδύνατο σημείο για να μπουν ή για να στρέψουμε την προσοχή μας προς τα κει και να προετοιμάσουν την επίθεση από αλλού. Αμέσως πέρασα από την τρύπα και σκαρφάλωσα από την έξω μεριά στους φεγγίτες. Στην αρχή προσπάθησα να τους κλείσω με πρόκες, αλλά δεν μου άρεσε, γι' αυτό αρπάξαμε ξύλα και τα δέσαμε κόντρα στα κάγκελα, οπότε και κάγκελα να είχαν έτοιμα ή να ετοιμάζονταν για να κόψουν τώρα, θα το σκεφτούν, γιατί εκεί μπορούν να ενεργήσουν αθόρυβα, ενώ με το ξύλο δεν θα μπορέσουν.

Τη στιγμή που όλοι ήμασταν πάνω στη φούρια της δουλειάς, έκανε την εμφάνιση του ο δολοφόνος Κρινής και άρχισε να τάζει, από ό,τι κατάλαβα, στους κάτω λαγούς και πετραχήλια. Τότε γυρίσαμε κατά το μέρος του, για να το βλέπουν όλοι, το πανό που είχαμε φτιάξει από το πρωί: Είμαστε ΟΛΟΙ ένοχοι! Και συνεχίσαμε πιο εντατικά και με μεγαλύτερο πείσμα τη δουλειά. Μόλις τελειώσαμε με τους φεγγίτες, καρφώσαμε τα πιο επικίνδυνα παράθυρα και κάναμε κατοικήσιμα τα κελιά τους για να αισθανόμαστε τη σιγουριά των άκρων.

Στη συνέχεια ξηλώσαμε το κελί του Λάζαρου, που το διατηρούσε άθικτο, και τον βάλαμε απ' την άλλη μεριά μαζί με τον Τάσο. Και χωρίς καθυστέρηση, σπάσαμε την πόρτα και του δεύτερου κελιού ενός από τους γέρους και σφραγίσαμε περισσότερο την άμυνα μας. Το μόνο που του σεβάστηκα ήταν κάτι παλιές φωτογραφίες, που είχε αναρτημένες στον τοίχο, που τις πήγα στο κελί του. Κατευθείαν ορμήξαμε και στο κελί του αρχιρουφιάνου και δεν του αφήσαμε άλλο από το στρώμα και την κουβέρτα. Ούρλιαξε, χτυπήθηκε, φώναξε, αλλά τελικά, όταν είδε πως το μόνο που θα κερδίσει ήταν ένα χέρι ξύλο, το βούλωσε... Βρομερό υποκείμενο, του είπα, θα πληρώσεις για όλες τις προδοσίες που έχεις κάνει! Ο ελεεινός προσπαθούσε με τις φωνές της διαμαρτυρίας του να ξεσκώσει τους κάτω, που όντας πληγωμένοι και προσβλημένοι από την ίδια σχεδόν συμπεριφορά που τους είχαμε δείξει, περίμεναν την κατάλληλη στιγμή για να μας επιτεθούν για άλλη μια φορά με λόγια, για να δείξουν την αντίθεση τους και την πίστη τους στους γαμιάδες τους. Έπρεπε να ξεπεράσουμε τη «δύσκολη» στιγμή, γι' αυτό βγαίνοντας απ' το κελί φώναξα. Εδώ δεν μίλησαν παιδιά που έχουν πονέσει και έχουν βασανιστεί και μιλάς εσύ, ρε αρχιρουφιάνε; Ήταν μια λέξη που τους κάλμαρε λίγο, καθώς ήταν όλοι συγκεντρωμένοι από κάτω και αδημονούσαν και λυσοούσαν που δεν μπορούσαν να μας ξεσκίσουν και να μας κατασπαράξουν.

Τώρα, έμνε μόνο ένα κελί πια που δεν είχε λεηλατηθεί: των τριών γερόντων. Μπήκα μέσα σ' αυτό μαζί με τον Πέτρο που τον έναν τον είχε μπάρμπα. Λοιπόν, ακούστε, είπα. Είναι το μοναδικό κελί που δεν έχουμε ερευνήσει. Από αυτή τη στιγμή που σας μιλώ, άμα δεν δείξετε σεβασμό στον αγώνα μας, θα πω στα παιδιά να μπούνε μέσα και να το λεηλατήσουν. Εξηγημένα και καθαρά, για να τελειώνουμε και μ' αυτό! Και

να σταματήσετε με τους κάτω τα νοήματα και τα συνωμοτικά, γιατί εσείς θα την πληρώσετε και μάλιστα ακριβά. Και τότε πετάχτηκε ο γερο-Πεντάρης, τη στιγμή που οι άλλοι είχαν μουγκαθεί. Ε! ναι, να σταματήσουν τα νοήματα, συμφωνώ κι εγώ. Λοιπόν, γέροντα, μ' αυτή τη λέξη που είπες, με κέρδισες, γι' αυτό δεν πρόκειται εσένα να σου πειράξω ούτε εργαλεία ούτε ρούχα ούτε τίποτα. Τώρα, εσύ θέλεις να τα κρατήσεις εδώ, θέλεις να τα δώσεις κάτω, κάνε ό,τι θέλεις. Εγώ δεν πρόκειται να σε πειράξω, γιατί με κέρδισες! Και βγήκαμε αφήνοντας απείραχτο (για την ώρα) το έσχατο κελί.

Απέξω ήταν συγκεντρωμένοι όλοι οι βρομεροί, που εξακολουθούσαν να караδοκούν για την ευκαιρία. Αμέσως φώναξα όλα τα παιδιά, με πρώτο τον Νίκο και τους έστειλα όλους μαζί απειλητικά ενάντια τους. Και όταν ο πιο ελεεινά αντιδραστικός τους πήγε να πει κάτι, πετάχτηκα πάνω: Εμείς ό,τι κάνουμε, δεν μπορεί να μας κρίνει κανείς, τελείωσε. Δεν μίλησε κανείς τους! Έπρεπε να τους επιβληθούμε και αυτό έπρεπε να γίνει μόνο δυναμικά. Διαφορετικά αυτοί οι θρασύδειλοι θα αποθρασύνονταν και άντε τότε να συμμαζέψεις όλα αυτά τα σκουλήκια που τόσα χρόνια μού είχαν καταφάει την ψυχή... Άκου, Πέτρο, του είπα, με την άλλη θα επιβληθείς δυναμικά και οποιοσδήποτε κουνηθεί θα του δείξεις την τρύπα. Όποιος θέλει οτιδήποτε, μπορεί να την ανεβεί όποτε θέλει, διαφορετικά θα κατέβουμε εμείς, και τότε η τιμωρία θα είναι πολύ σκληρή.

Μετά φώναξα έξω τον γέρο. Δεν μου λες, γέροντα, εσύ έχεις κανένα παράπονο από τη συμπεριφορά μας απέναντί σου; Μήπως σε ενοχλήσαμε πουθενά; Λέγε, μίλα εδώ δημόσια, να σε ακούσουν όλοι... Όχι, όχι, φώναξε το γεροντάκι, εγώ δεν έχω κανένα. Ε, τότε, του απάντησα, δώσε μου ένα φιλί στο μάγουλο. Και εκεί μπροστά στα μάτια όλων που περίμεναν

μια άλλη, στα μέτρα τους, σκηνή το γεροντάκι των πάνω από ογδόντα χρόνων, με φίλησε αυθόρμητα με παιδικότητα στα μάγουλα.

Έτσι, η εξέγερση στον «παράδεισο» των φυλακών έγινε από όνειρο πραγματικότητα, για να δεχθεί το εξευτελιστικό σωφρονιστικό σύστημα το χειρότερο και μεγαλύτερο χτύπημα. Καθώς μέσα σε μια στιγμή γκρεμίσαμε το μύθο μιας ζωής, βγάζοντας σε αχρησία τον ανθό των φυλακών και μαζί του την ίδια την κοινωνία που πάνω του καθρεπτιζόταν και σολιζόνταν με καμάρι. Και μ' εμάς εδώ επιτεύχθηκε το τρομερότερο, αυτό που δεν θα περνούσε από κανενός τη σκέψη ότι μπορούσε να γίνει. Όλοι τώρα γνωρίζουν βαθιά πως εμείς, οι εξεγερμένοι της Αλικαρνασσού, δεν ζητάμε το δίκιο των αιτημάτων μας και άλλες πιο καλύτερες συνθήκες φυλάκισης, αφού από τις επιβαλλόμενες δεν υπάρχουν καλύτερες! Αλλά όλοι εμείς θέλουμε ελευθερία ή να πεθάνουμε. Πρέπει, απ' ό,τι δείχνουν τα πράγματα, να το έχουν χωνέψει βαθιά πως εμείς, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, ξέρουμε τι θέλουμε, όχι πολλά πράγματα, αλλά μόνο μια λεξούλα, μια μικρή λεξούλα που γι' αυτή θα σκορπίσουμε το αίμα μας. Γι' αυτό και αποφεύγουν αυτοί οι στυγεροί δολοφόνοι μέχρι στιγμής να μας καταστείλουν με τη βία, που το θεωρούν αδύνατο να μας σπάσουν, άμα πρώτα δεν σπάσουν τα κορμιά μας.

Ο ελεεινός τύπος, ως συνήθως, άρχισε πάλι να ξερνά τη μια ψευτιά και τη μια απειλή πίσω από την άλλη... Ζητώντας πότε έμμεσα και πότε άμεσα τη θανάτωσή μας. Που αρνηθήκαμε εμείς οι τιποτένιοι να δεχτούμε σαν όρο ζωής τη φυλακή. Και γιατί με τη στάση μας προσβάλαμε ολόκληρο τον κορμό του σωφρονιστικού συστήματος, που το μόνο που ξέρει είναι να καταξεσκίζει σάρκες και να ρουφάει αίμα!

Ω τυραννία, βοήθησέ με να βρω την αλήθεια, αυτό το μοναδικό, το ανίκητο όπλο που πρέπει να στρέψω κατά των ανώμαλων λυσσασμένων εχθρών μου, που караδοκούν με φανερότητα πια να με κατακομματιάσουν. Αργά αργά η νύχτα γδυνόταν και άφηνε από το κορμί της να πέφτουν τα μαύρα της χρώματα, και ένα γαλάζιο βαθύ στην αρχή να καλύπτει τον ουρανό, τα άστρα τρεμόσβηναν μπροστά στο φως για τελευταία φορά και χάθηκαν. Το φεγγάρι πήγε και αυτό να ξεκουραστεί. Και πίσω από κάτι βουνά, διστακτικά στην αρχή, άρχισε να φανερώνεται μετά από την πρώτη λάμψη που φώτισε μεμιάς τη Γη, ο Ήλιος, μεγαλόπρεπος, κυρίαρχος, σίγουρος για τη μοναδικότητά του. Εξαφάνισε από το στερέωμα το καθετί και μόνος του τράβηξε το δρόμο της ζωής. Ανασάναμε, άλλο ένα βράδυ με τις αγωνίες που πέρασε, και μια νέα, μια καινούρια μέρα ξανοιγόταν μπροστά μας. Που κάθε της ώρα και κάθε της λεπτό έπρεπε να το κερδίσουμε με την ψυχή μας. Γι' αυτό και ήταν όμορφες αυτές οι μέρες, που σκορπούσαν όλα τα απομεινάρια των παλιών εαυτών μας, για να προβάλει ο καθένας μας απέναντί του με μια καθαριότητα που τρομάζει.

Μετά από την καθιερωμένη πρωινή καθαριότητα, μίλησα με τον Λάζαρο και τον Πέτρο, που είναι τα πιο δυνατά σωματικά παιδιά από όλους μας, αλλά που τη δύναμη αυτή την κρατούν πάνω τους και δεν την επεκτείνουν όπως της αξίζει, παρά νομίζοντας πως βρίσκονται ακόμα στην παλιά κατάσταση εξακολουθούν, πιο πολύ από συνήθεια, να τη φυλακίζουν ακόμα ασφυκτικά μέσα τους. Μια τεράστια δύναμη που αιχμαλωτίζεται εθελοντικά σ' ένα τεράστιο σώμα.

Τώρα όμως έπρεπε ο καθένας να εκδηλωθεί φυσικά. Να αφήσει το χαρακτήρα του να ξεριζώσει τα χρόνια αόρατα δί-

χτυα που περίσφιγγαν την καρδιά. Είναι επιτέλους η στιγμή να πεταχτούν στα σκουπίδια οι ψευδαισθήσεις περί φίλιας. Γιατί τώρα πλέον όλα είναι φανερά. Οι φίλοι μας είναι μόνο όσα παιδιά είναι εδώ δίπλα μας, μαζί μας, θα ανασαίνουν τον ίδιο αέρα που μέσα του είναι φανερός πλέον ο θάνατος. Και όχι οι αποκάτω, που είναι οι εχθροί μας. Εκτός φυσικά, από τις εξαιρέσεις που βλέπουν με κατανόηση τον αγώνα μας, αλλά που χίλιες αιτίες δεν τους αφήνουν να πάρουν ανοιχτή θέση. Αλλά όμως όλοι οι άλλοι, και ειδικά αυτοί που είχαμε γύρω μας και τους αγκαλιάζαμε σαν φίλους μας, όλοι αυτοί είναι οι ασπινδότεροι πλέον εχθροί, και άμα κάνουμε πως κοιτάζουμε προς τα πίσω, τότε θα διαπιστώσουμε με φρίκη το τι ζημιές και τι κακά μάς έχουν προξενήσει, όλοι οι μέχρι τώρα λεγόμενοι φίλοι μας! Γι' αυτό λοιπόν, για να ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα, εδώ που βρεθήκαμε αυτό που πρέπει πρώτα απ' όλα να προσέξουμε είναι αυτοί οι αποκάτω, οι λεγόμενοι φίλοι μας. Γιατί αυτοί είναι που προετοιμάζουν την εξόντωσή μας, γιατί σαν οι πιο κοντινοί μας είναι αυτοί που είχαμε ανοίξει τα φτερά της καρδιάς μας πάνω τους. Και που ξέρουν όλα τα μυστικά της, που τόσο φιλικά αυτή τους τα έδινε. Αυτοί είναι που συνεννοούνται με τους εξωτερικούς από πού και πότε να μπουν μέσα. Άμα, λοιπόν, τους αφήσουμε λάσκα και με σηκωμένο το κεφάλι, αμέσως θα μπουέ μέσα και θα αρχίσουν να προκαλούνε: Καλά, αυτούς φοβόσαστε; Θ' αρχίσουν, αυτούς που μόλις τους μιλάμε τρέμουν; Τι κάθεστε, μπειτέ μέσα και τσακιστέ τους. Και τότε, παιδιά, όταν οι εξωτερικοί μας εχθροί δουν ότι εμείς υπολογίζουμε και φοβόμαστε αυτά τα σκουλήκια, να είστε βέβαιοι πως θα μπουέ μέσα και θα μας εξοντώσουν, ενώ όσο θα τους κρατάμε αυτούς σούζα και φοβισμένους, θα μεταδίδουν αυτό το φόβο και στους εξωτερικούς, οπότε δεν θα τολμούν να μπουν. Γι' αυτό, λοιπόν, εδώ μέσα θα γίνεται ό,τι λέμε εμείς, σε κανένα

δεν θα δίνουμε το δικαίωμα να μας κρίνει. Και όποιος από τους κάτω άλλη φορά ξαναμιλήσει, θα τον τιμωρήσουμε αυστηρά και παραδειγματικά. Θέλω να μας βλέπουν ότι είμαστε αγαπημένοι, ενωμένοι και δυνατοί. Θέλω να κάνουμε τους κάτω να μάς τρέμουν σαν το φύλλο στο βοριά. Ήρθε, λοιπόν, η στιγμή, Λάζαρε, Πέτρο, να δείξετε την τεράστια δύναμή σας εκεί που πρέπει και μη διστάζετε καθόλου. Διαφορετικά, θα μας εξοντώσουν, θα μας κατακομματιάσουν. Οι απέξω δεν διστάζουν να παίξουν στη μάνα μας, που μέχρι εκθές την ξευτίλιζαν και την καταβασάνιζαν, χίλια κωμικά παιχνίδια για να την ξεγελάσουν... Επειδή, λοιπόν, έχουμε να κάνουμε με πανούργο και ύπουλο αντίπαλο, πρέπει να είμαστε ισχυροί εσωτερικά, για να μην τολμήσει να αποφασίσει να μπει μέσα.

Ο Λάζαρος, στις επόμενες κινήσεις είδα ότι τα λόγια μου του έκαναν καλό και άρχισε να προσαρμόζεται. Ενώ ο Πέτρος, απ' ό,τι δείχνει, θέλει δουλειά. Για να βγάλεις τις πληγές του, όχι τις φανερές αλλά εκείνες που υποβόσκουν και σκάβουν το κορμί καταντώντας το άχρηστο. Που δεν τις βλέπει καθώς είναι φωλιασμένες στα πιο βαθιά, στα πιο αδιείσδυτα μέρη του κορμιού.

Όλο το μεσημέρι μαζί με τον Φάνη, ενώ τα άλλα παιδιά ασχολούνταν με την ασφάλεια, εμείς φτιάξαμε ένα πανό από ένα ποίημα του Νίτσε, που το διαμορφώσαμε κατάλληλα με τα λόγια: Έρχομαι αθόρυβα σαν φλόγα. Καθετί που αγγίζω, μαζί του στάχτη γίνομαι. Και καθετί που αφήνω γίνεται φως...

Κατά το βραδάκι κάλεσα όλα τα παιδιά. Ήταν η στιγμή να επιδείξουμε τη δύναμή μας, και ειδικά ο Λάζαρος με τον Πέτρο. Πήραν τα ρόπαλα στα χέρια και αφού χτυπήσαμε οργισμένα τα κάγκελα, τους το ξεκαθαρίσαμε: Εάν άλλη φορά κάποιος

αντιδράσει σ' αυτά που εμείς κάνουμε, η τρύπα είναι εδώ, ή έρχεται πάνω ή κατεβαίνουμε κάτω εμείς, για να τελειώσουμε μιας και καλή. Ένας αρχιπούστης αρχικαφιάς, πήγε κάτι να πει για να προκαλέσει και να βάλει λάδι στη φωτιά αλλά αμέσως αντιδράσαμε και ετοιμαστήκαμε να πάμε προς τα κάτω. Αυτό ήταν, η υπηρεσία εξαφάνισε τον χαφιέ της και μάλιστα τον έκλεισε και στα πειθαρχεία. Λοιπόν, παιδιά, τους είπα, εάν άλλη φορά ξαναδούμε καμία σας λάθος κίνηση, ενέργεια ή φωνή, θα ανοίξουμε άλλη μια τρύπα στο μεσαίο και θα κατέβουμε κάτω, και τότε να είστε σίγουροι πως θα φανούμε αμείλικτοι. Σας προειδοποιώ για τελευταία φορά. Όλοι πάγωσαν για καλά, γιατί ένιωσαν πια πως τα κάγκελα που μας χώριζαν δεν ήταν ασφαλή για να μπορούν πια να προκαλούν και να χυδαιολογούν.

Λίγο αργότερα ήρθε ο Κρινής για να συστήσει στους κάτω να κάτσουν φρόνιμα και να επιδείξουν ψυχραιμία. Η τρύπα που άκουσαν πως θα ανοίγαμε και θα κατεβαίναμε, τους κλόνησε, γιατί ξέχωρα που υπολόγισαν το τσάκισμα των ρουφιάνων τους, αυτούς τους έκαιγε πως άμα σπάγαμε και τα κελιά του μεσαίου και παίρναμε από κει τα προικιά που με αυτά είχαν στολίσει τους περισσότερους, θα γινόμασαν ακόμα πιο ισχυροί στην άμυνά μας... Γι' αυτό και έπρεπε να υποχωρήσουν, όπως και υποχώρησαν. Ήταν μια νύχτα που οι αρχιρουφιάνοι θα τη θυμούνται αιώνια, καθώς όχι μόνο δεν τόλμησαν να κλειστούν στα κελιά τους, αλλά με έντονη ανησυχία πια μας παρακολουθούσαν, μην τυχόν και πηδήξουμε κάτω, γιατί γνώριζαν μέσα τους πως δεν θα γλίτωναν.

Ένα απρόσμενο τεστ επιβεβαίωσε τις σκέψεις μας αυτές: Γύρω στις πέντε η ώρα το ξημέρωμα, καθώς έλεγχα το ταβάνι, μου τράβηξε την προσοχή μια τρύπα από ένα σπασμένο

τζάμι του φεγγίτη· το ανάφερα στον Τάσο, που με τη γνωστή του ορμητικότητα μου είπε να το καλύψουμε αμέσως. Κάτι που για να γίνει έπρεπε να λύσουμε την τρύπα και να βγούμε έξω για να σκαρφαλώσουμε στην οροφή. Στα γρήγορα ο Τάσος άρχισε να λύνει τα καλώδια και τα σχοινιά. Αμέσως ο αρχιπροδότης Σαραντόπουλος έτρεξε και ειδοποίησε όλα τα άλλα τα σιχαμερά υποκείμενα, τον Αγγελόπουλο, τον Κεϊκογλου και κάνα δύο άλλους πασίγνωστους ρουφιάνους, που γνώριζαν πως τους είχαμε σημαδέψει για θάνατο. Μόλις ο Τάσος πέρασε απέξω το σώμα του, αμέσως σηκώθηκαν όλοι όρθιοι, έκαναν πως έβαζαν τα χέρια στις τσέπες, για να δείξουν πως ήταν οπλισμένοι. Αλλά μόλις είδαν πως ο Τάσος άρχισε να προχωρεί από δεξιά και πονηρευόμενοι πως έρχεται από τα πλάγια για να κατέβει μπρος τους, άφησαν κάθε σκέψη, ακόμα και για την παραμικρή αντίσταση, και πριν καλά καλά προλάβει να πάει λίγα βήματα ο φύλακας τους άνοιξε την ξεκλειδωτη κιγκλίδα και στα γρήγορα πέρασαν ο ένας πίσω από τον άλλο στην ασφάλεια που τους παρέχει η υπηρεσία. Ήταν μια κίνηση που δεν περίμενα ότι θα την έκαναν, και μάλιστα με τόσο εύκολο τρόπο, με τίποτα. Χάθηκαν γρηγορότερα και από τους αρουραίους αυτά τα σκουλήκια που μέχρι χθες κούναγαν την ουρά τους, έβριζαν και μάγκιζαν. Δεν μπορέσαμε, την ώρα που κλείναμε την τρύπα, να μη γελάσουμε με αυτή την τόσο δειλή και τόσο ελεεινή τους κίνηση. Που αποκάλυψε πια τόσο όλη τη σαπίλα και όλη την ατιμία τους, που πρέπει πλέον κάποια στιγμή να πληρωθεί.

Άλλο ένα βράδυ άφησε πάνω μας τη θλίψη, τον πόνο και την αγωνία του. Το πρώτο μας βήμα ήταν η καθαριότητα, και με tide και νερό αστράψαμε τους χώρους που πλέον κατοικούσαμε. Η καθαριότητα, η ησυχία και ο ειλικρινής σεβασμός ήταν οι αρχές που έπρεπε να κυριαρχήσουν σ' αυτή την κοι-

νή μας διαβίωση. Και έπρεπε με τη στάση μας αυτά τα χαρίσματα να λάμπουν και να βγουν έξω από αυτόν τον φριχτό χώρο του μαρτυρίου. Το πρώτο μέτρο που εφαρμόσαμε: θα περνούσαν όλα τα πράγματα, θα ανέβαιναν πάνω μόνο από την τρύπα και από πουθενά αλλού. Και όσα ήταν για τους άλλους, θα ελεγχόντανε σχολαστικά, γιατί πρόκειται περί των πιο ύπουλων φιδιών, που караδοκούσαν να καρφώσουν το δηλητήριό τους μέσα μας... Το δεύτερο μέτρο που έπρεπε να το εφαρμόσουμε πιστά, ήταν η επαφή με τους εξουσιαστές: Έπρεπε να μιλά μαζί τους μόνο ένας και κανείς άλλος, και οτιδήποτε θα ήθελε να πει κάποιος, θα το έλεγε πιο πριν σ' αυτόν που αναλάμβανε να μιλήσει. Γιατί άμα αρχίσουμε να μιλάμε και να λέει άλλα ο ένας και άλλα ο άλλος, στο τέλος δεν θα λέμε τίποτα και θα μας γελοιοποιήσουν και οι ίδιοι οι αντίπαλοί μας, που θα λένε πως δεν ξέρουμε τι θέμε και τι ζητάμε. Γι' αυτό, ένας θα αναλαμβάνει να μιλήσει για να φέρει και την ευθύνη πάνω του γι' αυτά που θα πει και πώς θα τα ειπεί. Κατόπιν, πρέπει να φροντίσουμε για τα γερόντια: φάρμακα για την καρδιά και σπρέι για το άσθμα.

Τώρα η πρώτη μας δουλειά ήταν τα όπλα. Ο καθένας μας έπρεπε να φτιάξει το δικό του, να το έχει στην κατοχή του, να το γνωρίζει καλά και αν μπορεί να το χειρίζεται, με μια λέξη στον ξύπνιο και στον ύπνο να το κάνει πιστό του σύντροφο. Ένας άνδρας, οπλισμένος και σε άγρια επιφυλακή είναι πάντα επικίνδυνος και ποτέ δεν είναι εύκολος αντίπαλος, αντίθετα εμπνέει στον αντίπαλο το αίσθημα του φόβου, το τόσο απαραίτητο για μας, που στην ουσία το μεγάλο μας όπλο που κρατάμε στα χέρια μας είναι το κορμί μας, αυτό και τίποτα άλλο... Ξηλώσαμε σίδηρα και περάσαμε στην κατασκευή των μαχαιριών, αυτού του πρώτου όπλου που η χρήση του θέλει επιδεξιότητα και θάρρος γιατί έρχεσαι με τον εχθρό σε πάλη

σώμα με σώμα. Και κυρίως, έπρεπε να προετοιμαστούμε ψυχολογικά γι' αυτή τη σύγκρουση, γι' αυτή την αιώνια πάλη της αδικίας με το δίκιο. Μιας αδικίας που θα χρησιμοποιούσε ενάντιά μας τα πιο ύπουλα και τα πιο σιχαμερά όπλα: από τις υπόγειες δολοπλοκίες μέχρι τις παγίδες του ύπνου. Γιατί, ποτέ δεν θα ερχόταν να αναμετρηθεί στα ίσα μαζί μας. Παρά, ενάντια σε δεκαοκτώ παιδιά, αυτοί οι τιποτένιοι θα παράτασαν έναν ολόκληρο στρατό.

Μετά κρεμάσαμε το πανό: Έρχομαι αθόρυβα σαν φλόγα, καθετί που αγγίζω, μαζί του στάχτη γίνομαι, και καθετί που αφήνω γίνεται φως.

Μετά από λίγο κατέφθασε ο εισαγγελέας, αυτό το δολοπλόκο σκουλήκι, το παμπόνηρο, μαζί με τον διευθυντή της αστυνομίας. Την τακτική του της μπερδεψιάς προσπάθησε να την εφαρμόσει για άλλη μια φορά. Γι' αυτό τον έκοψα απότομα: Άκου, άνθρωπε, με λίγα λόγια και μη μας κουράζεις με πολυλογίες. Εμείς θέλουμε και ζητάμε τον γραμματέα του υπουργείου και κανέναν άλλον. Μέχρι να έρθει, από τη μεριά μας σου δίνω το λόγο μου πως, όπως μέχρι τώρα δεν αγγίξαμε κανέναν, έτσι θα συνεχίσουμε. Το μόνο όρο, όμως, που σου θέτω για να διατηρηθεί αυτή η ησυχία, είναι να ξεριζωθούν οι βαλτοί κρατούμενοι από την υπηρεσία, γιατί, ενώ εμείς τους έχουμε μέχρι στιγμής φερθεί άψογα, αυτοί όμως χαλούν και βρόμισαν σαν τους εαυτούς τους το στόμα τους. Λοιπόν, αυτά είναι τα πράγματα, απλά και ωραία. Όσο για τον διευθυντή της αστυνομίας, εμείς δεν έχουμε τίποτα μαζί του, όπως και με κανέναν αστυνομικό αλλά με τη δικαιοσύνη, γι' αυτό δεν θέλουμε να επέμβουν. Όμως το τι θα κάνουν, αυτό είναι δική σας δουλειά και όχι δική μας. Εμείς εωσότου έρθει ο γραμματέας, θα είμαστε φιλήσυχοι και φιλειρηνικοί. Τώρα

αν εσείς θέλετε να μας εξοντώσετε, αυτό, το ξαναλέω, είναι δική σας δουλειά.

Έξω από τη φυλακή η μητέρα του Σακκά και του Πεντάρη, ενωμένες απ' τον ίδιο πόνο, ήσαν καρφωμένες εκεί και περιμέναν το αποτέλεσμα αυτής της τραγικής γι' αυτές κατάστασης, καθώς το μητρικό τους ένστικτο τις προειδοποιούσε πως κάτι δεν πάει καλά... Το απόγευμα ήλθε το παιδί ενός από τους γέροντες, ο οποίος μίλησε για μας με τα καλύτερα λόγια: Όπως μου φερθήκανε και μου φέρνονται, δεν μου φέρθηκε κανείς. Μια ασπιρίνη ζήταγα από την υπηρεσία και δεν μου την έδιναν (και έδειχνε τον υπαρχιφύλακα που αρνιόταν να του δώσει την ασπιρίνη). Και αυτά τα παιδιά μου δίνουν τα πάντα. Γι' αυτό δεν θέλω να στεναχωριέσαι, γιατί, και εσύ να ήσουν εδώ, δεν θα μπορούσες να μου φερθείς τόσο καλά. Δώσε χαιρετισμούς στο σπίτι και πες τους πως είμαι καλά. Και μάλιστα, πολύ καλά. Μόλις τέλειωσε, μίλησα εγώ στο παιδί του: Άκουσέ με, φίλε, και αυτά που θα σου πω δεν είναι λόγια. Εγώ και όλα τα παιδιά, όσο θα είμαστε ζωντανοί, δεν πρόκειται να πειραχτεί ούτε μισή τρίχα από τα μαλλιά του γέρου. Και σ' αυτό που ακούς να είσαι βέβαιος πως θα γίνει. Λίγο αργότερα ήλθε η κόρη του γέρου, του μεγαλύτερου της φυλακής, 83 ετών. Μια γυναίκα που σε κατακούσε με τη φυσικότητά της και την ευγενική της ομορφιά. Στην αρχή δεν της επέτρεψαν να μπει γι' αυτό και βάλαμε τις φωνές: Πατέρα μου, είσαι καλά; Είμαι καλά, κόρη μου, μην ανησυχείς, εγώ έχω γνωρίσει τόσες φορές το θάνατο και δεν φοβήθηκα, και θα φοβηθώ τώρα; Μην ανησυχείς, εδώ όλα τα παιδιά με προσέχουν και με αγαπάνε ίδια σαν παιδιά μου. Γι' αυτό, κόρη μου, μη στεναχωριέσαι, εγώ είμαι καλά όσο δεν ήμουν ποτέ. Τότε, βγήκα στο παράθυρο και φώναξα σ' όλους τους γύρω της, που περίμεναν να ακούσουν άλλα και άλλα άκουσαν:

Αυτή είναι η δικαιοσύνη σας που υποστηρίζετε, να κρατάει μέσα στη φυλακή ένα γεροντάκο ογδόντα χρονών. Εμπρός, λοιπόν, ελάτε... Οι γέροι με φώναξαν κατασυγκινημένοι και με φιλοξένησαν από το επισκεπτήριό τους, και όταν αρνήθηκα επέμειναν πεισματικά να τα δεχθώ, γιατί μου τα έδιναν με την καρδιά τους. Φοβερό, τεράστιο πράγμα να κερδίσεις την αγάπη μιας μεγάλης, γεμάτης πόνους, φουρτούνες και βάσανα μεγάλης καρδιάς. Δεν κρατήθηκα και φώναξα σ' όλους: Εδώ θα κοπούνε καρδιές! Τώρα είχαμε τα μαχαίρια στα χέρια μας... Γι' αυτό και η πρώτη κίνηση του εισαγγελέα ήταν να απομακρύνει όλα τα σκουλήκια, τους Σαραντόπουλους, Αγγελόπουλους, Κεϊκογλου και Σία, που όλη τη νύχτα δεν φάνηκαν ούτε για μια στιγμή. Είναι οι μέρες της ταπεινώσης τους που θα τους ακολουθεί σε όλη τους τη ζωή.

Κατά το βράδυ πετάχτηκα πάλι πάνω. Ακούστε για τελευταία φορά: Αφήστε τις προκλήσεις και όλα αυτά, γιατί να ξέρετε είμαστε έτοιμοι. Εμπρός, λοιπόν, αν νομίζετε, ελάτε κατά φάτσα στο τετ-α-τετ.

Όλη η νύχτα πέρασε ήρεμα με όλα τα παιδιά, μισά και μισά, σε επιφυλακή, άγρυπνη παρακολούθηση, που δεν άφηναν περιθώρια στους εχθρούς μας να μας την πέσουν, τουλάχιστον με τη γνωστή τους μέθοδο, στον ύπνο. Έτσι, μέσα από τις αγωνίες, κρυφές και φανερές, κύλησε κι αυτό το βράδυ... για να αφήσει πίσω του άλλους πόνους και να πάρει άλλους... Και να η χαραυγή, η αυγή έκανε την εμφάνισή της, σκορπώντας με το φως της όλα τα σκοτάδια...

Ξεκινήσαμε πρωί - πρωί. Ζήτησα λίγα χάπια υπογλώσσια του άσθματος για τους γέροντες και ο νοσοκόμος, με προκλητικό τρόπο, μου είπε: Άκου, Πετρόπουλε, εγώ διαταγές δεν θέλω και άμα θέλουν χάπια να κατέβουν κάτω να τα πά-

ρουν... Τι είπες, βρε αρχιδολοφόνε, βρε αρχιβασανιστή, που το μόνο που ξέρεις είναι να τυραννάς ανθρώπους μέσα στα πειθαρχεία και στις απομονώσεις... Νομίζεις, ρε κτήνος, πως δεν ξέρουμε ότι μπροστά σ' αυτά τα σκαλοπάτια έχεις τσαλαπατήσει και καταβασανίσει με ρόπαλα και μαστίγια ανθρώπους; ...σάπιο τομάρι... γεννημένε εγκληματία... βρωμοκουλιά που είναι γκαστρωμένη σαν ιπποπόταμος από το αίμα των τυραννισμένων κρατούμενων.

Αν είχαν φωνή οι πέτρες και τα σίδερα της φυλακής για να μιλήσουν σε όσα ακούν και σε όσα βλέπουν, θα ράγιζε αμέσως της κοινωνίας η καρδιά. Όμως αυτά άψυχα, βουβά παρακολουθούν το δράμα της ζωής πνίγοντας τα δάκρυα τους μέσα τους.

Απέναντι και σε μian απόσταση 150 περίπου μέτρων από την κόλασή μας, μια εκκλησίτσα ακριβώς στη διασταύρωση του δρόμου έχει ρίξει τα θεμέλια της. Μικρούλα, κάτασηρη και μοναχική αντικρίζει θλιμμένα όλα όσα γύρω της συμβαίνουν. Μέσα εκεί σ' αυτή τη μικρή φωλιά η μάνα τον Σακκά και του Πεντάρη έχουν αγκυροβολήσει τον καημό τους. Απ' τη πρώτη στιγμή που πάτησαν εδώ, δεν έφυγαν, παρά έμειναν για να στρέφουν τα μάτια τους τα θλιμμένα και την πονεμένη τους καρδιά πάνω μας, για να μας γεμίζουν δύναμη και ελπίδα. Πως τουλάχιστον μπροστά στα μάτια της μάνας οι δολοφόνοι δεν θα τολμήσουν να επιχειρήσουν το έσχατό τους έγκλημα. Πως θα σεβαστούν τη μεγάλη, τη θρυλική αυτή μορφή, που χωρά μέσα της τον πόνο της Γης. Καθώς αυτή κεντά έχοντας πάντα τη ματιά της στραμμένη πάνω μας, καθώς ο αέρας την περνά μέσα από τα συρματοπλέγματα και μέσα από τις μάτρες για να μας αγκαλιάσει προστατευτικά...

Από το παράθυρο και στα δεξιά μας είναι τα πειθαρχεία, όπου απ' το παραθυράκι τους είδα να έχουν κλείσει εκεί για να τον προστατέψουν από την οργή μας έναν από τους χειρότερους χαφιέδες που έχω γνωρίσει στη ζωή μου. Που κοίταγε με άλλα μάτια αυτός, με τα μάτια του μίσους, που εκλιπαρούσε τη στιγμή της συντριβής μας για να ανασάνει, για να περπατήσει, για να ελεεινολογήσει πάνω στις πράξεις μας, αυτό το σιχαμερό σκουλήκι μαζί με όλους τους όμοιούς του· που έχουν βρει άσυλο όχι στα φριχτά κελιά των πειθαρχείων, ξεβράκωτοι και μαστιγωμένοι, αλλά απλά σαν περαστικοί επισκέπτες στους ανοιχτούς διαδρόμους· που τους παρέχουν τα πάντα και που αυτοί μέσα από εκεί ψάχνουν να βρουνε τρόπους εξόντωσής μας. Σπάνια, πού και πού, έβλεπα από κάτω να περπατά κανένας χαφιές, ο οποίος ήταν εντελώς συμμαζεμένος, που είχε πετάξει από πάνω του εκείνα τα πρόστυχα φτερά της ψευτομαγκιάς που τόσο έχω μισήσει κι αηδιάσει. Οι υπόλοιποι έχουν χαθεί, λες και άνοιξε η γη και τους κατάπιε.

Λίγο λίγο τα πρόσωπα μας άρχισαν να ηρεμούν, να φεύγει από πάνω τους εκείνη η αφύσικη αγκιράδα που δημιουργούσε η θέα των προδοτών. Και σιγά, αργά, επαίρναμε το φυσικό μας, καθώς ο ένας είχε να κάνει με τον άλλον που ζούσε τον ίδιο πόνο και καθώς ο ένας έδινε τα πάντα για τον άλλον, όλοι γινόμασταν ένα... Είναι πράγματι ωραίο πράγμα να βλέπεις δεκαοχτώ παιδιά να είναι ένα ΟΛΟ, να αισθάνονται το ίδιο, να αγωνίζονται και να παλεύουν ο ένας για τον άλλον χωρίς εγωισμούς, χωρίς κακίες και αιμοβορίες. Αντίθετα, ο αέρας που έφερνε τον κίνδυνο, δεν μπορούσε να προχωρήσει παραπάνω, γιατί μέσα του υπήρχε το δυνατό, το φοβερό της αδιαπέραστης αντρικής φιλίας. Αυτό ήταν και το όπλο μας,

το μεγάλο μας όπλο, η αγάπη και η φιλία του ενός για τον άλλον, που χωρίς καμία συζήτηση θα θυσίαζε τη ζωή του ο ένας για τον άλλον. Που έβλεπες στη θέση του άχρωμου προσώπου, του αιώνια θλιμμένου, να χαράζεται, δειλά δειλά στην αρχή, το χαμόγελο το όμορφο, το συγκινητικό χαμόγελο που μας γιόμιζε όλους με δύναμη. Έβλεπες να φεύγει από τα μάτια η σκοτεινιά που χρόνια είχε κατακαθίσει γύρω τους και να αστράφτουν σαν σμαράγδια. Ενώ γύρω από το πρόσωπο άρχισε να απλώνεται μια γλυκάδα τόσο όμορφη που σε έκανε να ξαφνιάζεσαι. Όπου και να κοιτούσες, ήταν όμορφο, και αυτή η ομορφιά άρχισε να μπαίνει μέσα μας, φτιάχνοντας ένα ατσαλωμένο κορμί, γεμάτο ηρωισμό και αυτοθυσία, που το στεφάνωσε ένα αντρικό, γεμάτο μελαγχολική ομορφιά πρόσωπο, που δεν δεχόταν καμία αντίρρηση, που για πρώτη φορά ήξερε τι ζητούσε και που πήγαινε, ενάντια σ' έναν κόσμο ολόκληρο... Αυτό χάραζε τον καινούριο δρόμο του, που πάνω του περπάτησαν μόνο αληθινοί άνδρες που τον χάραξαν με τα δόντια τους, και τον πότισαν με τα δάκρυα τους!

Στο προαύλιο οι κάτω κρατούμενοι έβγαιναν σαν χαμένοι, με σκυφτό κεφάλι, άδειο και βαρύ, πάνω κάτω· που και που συγκεντρωνόντουσαν σε ομάδες, σιγολέγανε κάτι και μετά χωρίζανε για να πάρει πάλι ο καθένας το δικό του δρόμο που σκυφτά και αμίλητα βάδιζε. Και όλων τα βλέμματα με ανάμικτα αισθήματα πάνω μας ήταν, μα μήπως ήταν κανείς που αγαπούσε αυτόν το χώρο και δεν αγαπούσε την ελευθερία; Ποιος δεν θα ήθελε αυτή τη στιγμή, την κάθε στιγμή, να περπατήσει ελεύθερα έξω απ' αυτή τη μάντρα, χωρίς φραγμούς, χωρίς όρια, χωρίς επίβλεψη και αδιάκοπη εκνευριστική παρακολούθηση. Ποιος δεν θα ήθελε να ξεφύγει από αυτόν το χώρο που αδιάκοπα, ολόκληρα χρόνια, σέρνει τα βήματά του πάνω κάτω ίδια σαν φάντασμα που βγήκε από το φέρετρο

μα ξαναγυρνά! Χωρίς ελπίδα, χωρίς αύριο, χωρίς ζωή, όλα τα όριά τους κλεισμένα μέσα σε μια ρυτιδιασμένη ρουτίνα, που απομυζά και τρώει αδηφάγα ό,τι υγιεινό έχει απομείνει... Κι όμως εκεί, επίμονα, πεισματικά, κόντρα ο καθένας στον ίδιο του τον εαυτό, απομακρύνει ο ένας από τον άλλο αδιάφορα για να κλείσει μέσα στο καβούκι τον πόνο του που νομίζει πως είναι άλλος, ξεχωριστός από όλους τους άλλους, που δεν μπορεί να συνειδητοποιήσει το πολύ απλό, πως ένας είναι ο ανθρώπινος πόνος που κατατρώνει τον οργανισμό παντού και πάντα. Επιφανειακά και φαινομενικά μόνο φαίνεται να αλλάζουν οι αιτίες για να αποπροσανατολίζουν και να χωρίζουν τους ανθρώπους. Κι έτσι βλέπεις τις φοβερές, τις τεράστιες ανθρώπινες δυνάμεις, διασκορπισμένες και μόνες, να χάνονται στα πρώτα κύματα της ζωής, να σβήνουν χωρίς να αφήνουν πίσω τους κανένα σημάδι, καμιά χαρακιά πως από εδώ πέρασε ένας άνθρωπος. Ήλθε και έφυγε από τη ζωή σαν ένα τίποτα... Είναι μια σκηνή που είναι πιο φριχτή να τη βλέπεις παρά να τη ζεις.

Έτσι πέρασε μια εβδομάδα μέσα σε μια τεταμένη αγωνία, καθώς ανά πάσα στιγμή όλα τα παιδιά περίμεναν την έφοδο της αστυνομίας. Μια εβδομάδα αμπαρωμένοι με την κρυφή ελπίδα πως ο γενικός γραμματέας θα έπαιρνε επιτέλους αυτή τη μικρή απόφαση και θα ερχόταν να μας ακούσει έστω και για λίγο. Τον περιμέναμε γιατί είχαμε πιστέψει πως δεν θα δίσταζε να κάνει αυτή την τόσο απλή κίνηση. Όμως αυτός, ίδιος όπως όλοι οι προκάτοχοί του, μας περιφρόνησε και όχι μόνο δεν ήρθε, αλλά ούτε καν έστρεψε για λίγο προς το μέρος μας, έστω και με προσποιητό ενδιαφέρον. Παρόλο που από το πρώτο βράδυ που τον ζητήσαμε για να του εκθέσουμε προσωπικά τα προβλήματά μας, είχαμε ειπεί και όλοι είχαμε συμφωνήσει πως, μόλις θα ερχόταν, εμείς αμέσως και με

όλη μας τη δύναμη θα ελευθερώναμε τον ένα διάδρομο και θα τον φέρναμε κοντά μας για να ακούσει από όλα τα παιδιά και από τον καθένα ξεχωριστά το πρόβλημα που μας καίει.

Αυτό όμως το ξευτιλισμένο υποκείμενο, που του έδωσαν τον τίτλο του γραμματέα της δικαιοσύνης και αμέσως νόμισε πως είναι κάτι παραπάνω απ' όλους τους άλλους ανθρώπους, έδειξε στη στιγμή την αλαζονεία του. Ήταν φυσικά και ο μοναδικός τρόπος για να αποφύγει το σκόπελο που του παρουσιαζόταν, και μάλιστα τόσο απρόσμενα. Για να επιβεβαιώσει αυτό το ανθρωπάκι στους γύρω του πως οι μεγάλες αποφάσεις είναι έργο μεγάλων στην καρδιά ανθρώπων... Που όμως, δειλοί από τη φύση τους, καλύπτουν και σκεπάζουν το θλιβερότερο και αποκρουστικότερο αυτό ελάττωμα με τα πιο ύπουλα και δολοπλόκα σχέδια, που αυτά δεν διστάζουν ποτέ να τα βάλουν σε εφαρμογή γιατί αυτά είναι τα μόνα που ταιριάζουν στη δειλή τους φύση.

Γι' αυτό και προχώρησαν στο αποτρόπαιο εγχείρημά τους. Μέχρι εκείνη τη στιγμή ήταν όλα «ήρεμα». Εμείς λαβαίνουμε όλα τα μέτρα ενάντια μιας ύπουλης ξαφνικής επίθεσης και κρατούσαμε την άμυνά μας, εωσότου φανεί πια αυτό το σκουλήκι ο γραμματέας. Αλλά, βλέποντας μια τόσο γερή στάση, έσπρωξαν τους χαφιέδες και συνεργάτες τους κρατούμενους, τους ανέβασαν κρυφά από την πίσω μεριά της σκάλας. Και έβαλαν φωτιά στα ξύλα που αμπάρωναν την κιγκλίδα. Ήταν μια πυροδοτική φωτιά που απλώθηκε σαν αστραπή σε όλη την αμπαρωμένη κιγκλίδα! Παρόλο που ήμασταν εντελώς απροετοίμαστοι για μια τόσο ελεεινή ύπουλη επίθεση, αντιδράσαμε αποφασιστικά και δυναμικά. Η πρώτη κίνησή μας ήταν να βγάλουμε τα γεροντάκια από τα κελιά, που ήταν και κοντά στο μέρος της φωτιάς, και να τα μεταφέρουμε

στους ανοιχτούς χώρους της τουαλέτας, όπου από τα μεγάλα της παράθυρα μπορούσαν να αναπνέουν. Καθώς στο διάδρομο ένα βαρύ μαύρο κύμα καπνού ορμούσε και έπνιγε τα πάντα, ο Τάσος με λίγα παιδιά σκαρφάλωσαν στους φεγγίτες και έσπασαν όλων των παραθύρων τους τα τζάμια, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά κομμάτιασαν τα τζάμια των παραθύρων για να δώσουμε διέξοδο στο μαύρο αυτό κύμα του καπνού που από στιγμή σε στιγμή θα τίναζε τα πάντα στον αέρα, τόσο τους θερμοσίφωνες όσο κυρίως και τα διαλυτικά που είχαμε συγκεντρώσει και που ήταν σε θέση να μετατρέψουν τη φυλακή σε μια άμορφη λάβα. Και προλάβαμε την τελευταία στιγμή... Λίγο ακόμα αν αργούσαμε, τα σίδερα και τα τσιμέντα που άρχισαν να λυγούν, θα γινότουσαν παρανάλωμα. Η πυροσβεστική τα είχε εντελώς χαμένα, όχι τόσο από τη φωτιά όσο γιατί φοβόντουσαν να ανέβουν. Παρόλο που τους ενθαρρύναμε, αυτοί παράμεναν δισταχτικοί. Μετά από πολύ κόπο, αφού τους διαβεβαίωσαμε πως δεν έχουμε μαζί τους τίποτα και να ανέβουν να σβήσουν αυτή τη φωτιά που καμιά σχέση δεν έχουμε εμείς, ανέβηκαν και σιγά σιγά την έφεραν στον έλεγχό τους.

Στη συνέχεια ανεβήκαμε στα παράθυρα και ενώπιον όλων, του εισαγγελέα, Κρινή κ.λ.π. τους υποδείξαμε τους χαφιέδες που σε συνεργασία με την υπηρεσία άναψαν τη φωτιά να μας κάψουν τόσο εμάς όσο και τα γεροντάκια! Μπροστά στη σθεναρή και σκληρή στάση των παιδιών, που πάλευαν μέσα στους καπνούς, στις φλόγες και ενάντια στα δειλά, κρατικά υποκείμενα, που δεν ήξεραν τι να κάνουν και πώς να κρυφτούν, καθώς τους χλευάζαμε, τους κοροϊδεύαμε και τους βρίζαμε. Πόσο δειλό τον κάνει τον άνθρωπο η ενοχή! Πόσο μικρό! Πόσο τιποτένιο! Γι' αυτό και το πλέον δύσκολο πράγμα στον άνθρωπο είναι να διατηρηθεί καθαρός σε όλες του τις

πράξεις. Να μην επιτρέψει σε καμία από αυτές να τον μολύνει. Γιατί ένα και μοναδικό μόλυσμα μπορεί να του αφαιρέσει για πάντα τη δύναμη της ψυχής.

Οι άλλοι, οι αποκάτω κρατούμενοι, εκτός από πολύ σπάνιες εξαιρέσεις έτρεξαν αμέσως στους ανοιχτούς χώρους των προαυλίων για να γλιτώσουν τους εαυτούς τους. Και αδιαφόρησαν και αυτοί που ζούμε στον ίδιο πόνο για τη ζωή μας, που ανά πάσα στιγμή κινδύνευε να γίνει φωτιά και στάχτη. Και από μακριά πια κοιτούσαν εμάς που κλεισμένοι σαν τα ποντίκια στις τρύπες, παλεύαμε από τη μια μεριά να προστατεύσουμε τους γέρους, από την άλλη να σβήσουμε τη φωτιά, και από την άλλη, με μόνο όπλο τη φωνή μας, να δίνουμε τον αγώνα μας ενάντια πια σ' όλα τα κτήνη τους βασανιστές μας, που προσπάθησαν με τον πιο ύπουλο και ελεεινότερο τρόπο να μας μετατρέψουν σε κάρβουνο, παρά να μας δώσουν έστω κι ένα τρίμμα απ' το τεράστιο σύμπαν που δικαιούμαστε. Για άλλη μια φορά αυτοί οι δολοφόνοι έδειξαν πόσο σέβονται και εκτιμούν όσους παλεύουν για κάτι παραπάνω από όσο αυτοί επιτρέπουν. Πόσο λυσσασμένοι αντίπαλοι μετατρέπονται ενάντια στους ξεχωριστούς! Και με τι ύπουλα μέσα προσπαθούν να εξοντώσουν αυτούς που αγωνίζονται για το δίκιο!

Εκατοντάδες άνθρωποι γύρω από τη φυλακή έστεκαν παθητικά σαν χαζοί και παρακολουθούσαν τις φλόγες που ξεπετάγονταν από τα κελιά. Ανήμποροι να αντιδράσουν στεκό-ντουσαν εκεί, ενώ μπροστά τους η αστυνομία είχε στήσει ένα ατσάλινο οπλισμένο φράγμα που τους απαγόρευε να πλησιάσουν για να μην ακούσουν τις κραυγές μας, τις αγωνίες μας και το μεγάλο πόνο που πλημμύριζε εκείνες τις στιγμές τις καρδιές μας.

Το ύπουλο και βρόμικο χέρι της υπηρεσίας, μέσω των ρουφιδάνων κρατούμενων, μας βρήκε στη μέση ακριβώς που γράφαμε το πανό: Σιχαινόμαστε την κοινωνία σας! Το οποίο το τελειώσαμε όταν σβήσαμε τη φωτιά και σιγουρέψαμε τους γέρους πάλι στα κελιά τους, μόνο που μετατρέψαμε τα λόγια: Σιχαινόμαστε τη δικαιοσύνη σας! Και το αναρτήσαμε το βράδυ, που μας βρήκε όλους αναζωογονημένους αλλά και εξαντλημένους· έτοιμους όμως για να συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε με όλες μας τις δυνάμεις, καθώς τώρα έπρεπε να είμαστε διπλά προσεκτικοί. Πάντως τα παιδιά έπεσαν για ύπνο και μείναμε ελάχιστοι σκοποί γιατί μας περιμένει σκληρή δουλειά που χρειάζεται ανανεωμένες δυνάμεις και ανεβασμένο ηθικό.

Το πρωί γράψαμε το πανό: Εμάς που αγαπήσαμε την ελευθερία, στα σκοτάδια του θανάτου μάς εμπάρωσαν και μας πυρπόλησαν με φωτιά... Έπρεπε, λοιπόν, τώρα να ξεριζώσουμε από την ψυχή μας κάθε ψευδαίσθηση, γι' αυτό και στους δημοσιογράφους που στεκόντουσαν απ' έξω για να τους μιλήσω, τους είπα κοφτά πως εσείς ξέρετε την αλήθεια, αλλά δεν έχετε τη δύναμη και το θάρρος για να τη γράψετε γιατί δεν είστε άντρες και δεν φοράτε παντελόνια, γι' αυτό να πάτε να γαμηθείτε.

Και όταν το απόγευμα ο εισαγγελέας μπήκε μέσα για να μιλήσουμε, του είπα αν θα έρθει σήμερα σε επικοινωνία με τον γενικό γραμματέα και με τον υπουργό. Και μόλις μου είπε ναι, τότε είπα: Εγώ, εκ μέρους όλων των παιδιών, θέλω να τους πεις να πάνε να γαμηθούν!

Τώρα άρχιζε ο πραγματικός μας αγώνας. Η μοναδική πάλη της ζωής μας με όλους τους εχθρούς μας· που το μόνο που θέλουν πια είναι το κουφάρι μας.

Τη στιγμή που κρεμούσαμε το μεγάλο πανό, μας φώναξαν οι δημοσιογράφοι να τους μιλήσουμε. Όχι, απάντησα, γιατί ενώ γνωρίζετε την αλήθεια, και ενώ σας τα έχουμε τόσες φορές πει, εσείς δεν γράφετε την αλήθεια. Την αλήθεια γράφουμε, μου απάντησαν, αλλά εσύ δεν διαβάζεις καλά, ή δεν θα διαβάζεις όλες τις εφημερίδες. Ίσως, είπα, αλλά τώρα θέλω να μου υποσχεθείτε πως θα γράψετε ό,τι σας πω. Σύμφωνα; Λοιπόν ακούστε. Καταρχήν τη φωτιά την έβαλε ο Κρινής μαζί με την υπηρεσία, η οποία έβαλε να το κάνουν οι κρατούμενοι: Επιτροπάκης, Μοσχολάκης, οι οποίοι ανέβηκαν από πίσω και την άναψαν αδιαφορώντας για τους γέρους και για όλα, αρκεί όλοι εμείς να γίνουμε στάχτη για να καούν μαζί μας και οι διεκδικήσεις μας, που τόσο ειρηνικά διεκδικούμε, γιατί σας βεβαιώ πως μέχρι στιγμής δεν έχουμε ανοίξει ούτε μύτη. Αυτός ακριβώς ήταν και ο λόγος που δεν μπόρεσαν να το αντέξουν, γιατί εδώ μέσα, όπως και παντού, όλοι, αυτοί βαρύνονται από τον πάνω μέχρι τον κάτω με διάφορα αδικήματα, από βασανιστήρια μέχρι εγκλήματα. Και προπαντός ο Κρινής, που σαν διευθυντής της Χούντας στον Κορυδαλλό, εμένα προσωπικά, που ήμουν παιδί τότε, με βασάνισε μέσα στο γραφείο του και στη συνέχεια με έσυρε για δύο μήνες στην απομόνωση του ψυχιατρείου. Χωρίς φυσικά να αναφέρω αυτού του θρυλικού εγκληματία τα βασανιστήρια και τα εγκλήματα, σαν διευθυντής που ήταν στο ψυχιατρείο. Άκου, λοιπόν, άμα θέλεις πραγματικά να μάθεις τα όσα συμβαίνουν στον κολαστικό χώρο αυτόν, τα έχω γράψει όλα και τα έχω δώσει στον δικηγόρο Μαβίδη· άμα θέλεις, λοιπόν, μπορείς να τα πάρεις για να μάθεις τι γίνεται. Τώρα, όσο για τα αιτήματά μας, αυτά δεν είναι εμπόρευμα για να το διαλαλήσω από τα παράθυρα, αλλά είναι ο μεγάλος πόνος της ψυχής μας που θα τον εκθέσουμε μπροστά στον γενικό γραμματέα. Όσο για τις

συνθήκες που με ρωτάς, αυτό ισχύει όπως παντού και εδώ. Άμα είσαι διεστραμμένος, ανώμαλος, με φριχτά σεξουαλικά αδικήματα και ξέρεις να γλείφεις, περνάς καλά. Άμα, όμως, είσαι άνθρωπος και έχεις μέσα σου ανθρώπινα αισθήματα, τότε θα υποφέρεις και αβάσταχτα θα πονάς, όπου και να σε έχουν. Όπως με είχαν εμένα τρία χρόνια στην απομόνωση. Αλλά, σου ξαναλέω, όλα είναι γραμμένα και τα έχει ο Μαβίδης. Λοιπόν, για την ώρα αυτά είχα να σας πω. Θέλω να με διαβεβαιώσετε πως θα πείτε αυτή τη φορά την αλήθεια. Γεια χαρά!

Οι συγγενείς των γερόντων που ήρθαν να τους δουν, άκουσαν και είδαν για άλλη μια φορά απ' τους ίδιους πως εμείς τους προσέχουμε και τους αγαπάμε σαν γονείς μας. Όλοι οι γέροι κατόπιν, λίγο πολύ για να μας δείξουν τη συμπάθειά τους, μας έδιναν απ' το επισκεπτήριο τους και από κάτι, σαν δείγμα εκτίμησης και σεβασμού.

Βγάλαμε τους θερμοσίφωνες απ' τα μπάνια και τοποθετήσαμε ένα σε κάθε διάδρομο γιατί ήταν χίλιες φορές προτιμότερα να εκραγούν εκεί, παρά μέσα στον κλειστό χώρο, όπου ανύποπτα θα προσπαθούσαμε να προστατευτούμε μέσα του. Κατόπιν φράξαμε με νοβοπάν τους πρώτους φεγγίτες που είχαν ορατότητα στο κέντρο που ήταν η βάση μας. Εντωμεταξύ, μέχρι αργά το απόγευμα, διάφοροι φωτορεπόρτερ έφεραν γύρω γύρω τη φυλακή και τους επέτρεψαν να ανέβουν και στην ταρατσα, όπου τη φωτογράφιζαν και την έλεγχαν. Το ίδιο έκαναν και από το εσωτερικό, και μάλιστα αυτό έγινε σε μια στιγμή που ήμασταν σε έντονη δουλειά καθώς προσπαθούσαμε να φράξουμε τα ανοίγματα των φεγγιτών...

Εν τω μεταξύ, ξέχωρα από τη φήμη πως από στιγμή σε στιγμή θα μας επιτεθούν ειδικές δυνάμεις, μια άλλη φήμη δυνά-

μωνε, πως εμείς ετοιμαζόμαστε να επιτεθούμε στους κάτω κρατούμενους και να τους χτυπήσουμε. Ήταν μια φήμη που πυροδοτούσε ο αρχικαφίης Σαραντόπουλος με όλους τους ομοίους του, που έβλεπαν πως έχαναν πια τα μεγάλα τους μερτικά που τόσο αχόρταγα είχαν ορμήξει πάνω τους, καθώς είχαν κρατήσει με όλες τις δολοπλοκίες όλα τα καίρια και πλουσιοπάροχα πόστα, όπως του καφενείου, του συνεργείου, του φαρμακείου και όλων των άλλων σε βάρος των συγκρατουμένων τους. Η φήμη αυτή σιγά σιγά εκδηλώθηκε παντού, και κατά το βράδυ οι περισσότεροι πήραν στα χέρια τα πολύτιμά τους και βγήκαν στο δυτικό προαύλιο, μένοντας μέσα μόνο κάτι λίγα παιδιά που δεν πίστεψαν κι αυτή τη σκευωρία.

Αντιδράσαμε αμέσως, γιατί οι άλλοι ήταν η αχίλλειος πτέρνα μας: Απ' τη στιγμή που εκκένωναν τη φυλακή, άνετα πια μπορούσαν να μας εξουδετερώσουν και στην ανάγκη να μας κάνουν κάρβουνο και στάχτη μαζί με όλο το κτίριο. Σηκώσαμε από κάτω όλες τις κουβέρτες που κοιμόμασταν, τις ρίξαμε στο κέντρο, και αρχίσαμε να τις τοποθετούμε στη σειρά και γύρω στα κάγκελα για να προστατευτούμε όσο το δυνατόν περισσότερο από τα δακρυγόνα, απ' αυτό το ύπουλο όπλο που ψάχναμε απεγνωσμένα να βρούμε το αντίδοτό του. Μια ασπίδα από βρεγμένες κουβέρτες ενωμένες γερά η μια με την άλλη ήταν το μόνο μέσο που μπορούσαμε να παρατάξουμε, σ' έναν εχθρό που γνωρίζοντας την αποφασιστικότητά μας δεν θα ερχόταν να χτυπηθεί σώμα με σώμα, γιατί γνώριζε καλά πως θα έχανε, παρά θα χρησιμοποιούσε όπλα της απόστασης, που θα αφαιρούσαν τις δυνάμεις μας από μακριά. Ήταν μια ομαδική, σύσσωμη, όπως και όλες οι προηγούμενες, κίνηση που τους τάρaxε.

Γι' αυτό ο εισαγγελέας, μπροστά στο τετελεσμένο γεγονός της συντριβής μας ή τους ελιγμούς, διάλεξε τους δεύτερους, και ορθά κοφτά είπε σ' όλους τους άλλους να μπουνε μέσα στη φυλακή. Και όποιος φοβάται, το πρωί φεύγει μεταγωγή. Και έβλεπες αυτά τα ανθρωπάκια να μπαίνουν πάλι μέσα, σκυφτοί, άβουλοι, χαμένοι μέσα στην πικρή τους μοίρα, ξενιτεμένοι από την ίδια τους την ύπαρξη που της φερνόντουσαν άσκεπτα με τόσο εχθρικό τρόπο. Που εναντιωνόντουσαν κάτω από έναν αβάσιμο φόβο στην ίδια τους τη βούληση. Που τσάκιζαν χωρίς οίκτο τα πιο ωραία φυσικά ένστικτα, τα ένστικτα της πάλης που τόσο πολύ ομορφαίνουν και τελειοποιούν τον άνθρωπο. Τα μόνο που τον κάνουν άνθρωπο, καθώς τον μετατρέπουν μέσα σε λίγο διάστημα κύριο του εαυτού του που ξέρει τι θέλει και πώς το θέλει... Καθώς είναι από τις ελάχιστες, τις σπάνιες φορές στη ζωή του που αισθάνεται δυνατός. Πώς αλλιώς μπορείς να το εξηγήσεις; Ενώ οι κάτω έφευγαν και μας εγκατέλειπαν σκυφτοί στο θάνατο, εμείς γελούσαμε και μάλιστα με εκείνο το γέλιο το αυθόρμητο, το παιδικό, το γεμάτο αγνότητα, που τίποτα δεν μπορεί να το σκιάσει, που καμιά δύναμη δεν μπορεί να το σταματήσει, καθώς όλη την κωμικότητα της ζωής την περνά μέσα από το γέλιο της πάλης.

Και τότε, μόλις γύρισαν, για άλλη μια φορά τους μίλησα: Μα είναι ποτέ δυνατόν, βρε παιδιά, να έχουμε εμείς τίποτα μαζί; Έχετε πιστέψει ποτέ πως εμείς έχουμε σκεφθεί έστω και μια στιγμή να σας κάνουμε κακό; Όχι, βρε παιδιά, βγάλτε το αυτό απ' το μυαλό σας και μην το ξανασκεφτείτε, γιατί εμείς, άμα το θέλουμε ή το θέλαμε, θα κατεβαίναμε κάτω ό,τι ώρα θέλαμε, και πέστε μας αν θέλετε να κατέβουμε και θα είμαστε τώρα, αυτή τη στιγμή, κάτω. Εμπρός, μιλήστε καθαρά, ποιος ή ποιοι έχουν τίποτα μαζί μας, να τα λύσουμε κατάφατσα στο

τετ-ατ-τετ, όπως ακριβώς όλοι έτσι ξέρουν και λύνουν τις διαφορές τους. Δεν μίλησε κανείς. Εμείς, λοιπόν, δεν έχουμε απολύτως τίποτα μαζί και η απόδειξη είναι πως αυτή τη στιγμή κρεμάμε στα κάγκελα και τις τελευταίες κουβέρτες που σκεπαζόμασταν και θα κοιμόμαστε κάτω στο τσιμέντο, και τα ρούχα που φοράμε είναι τα τελευταία που θα ρίξουμε στη φωτιά. Εμείς, λοιπόν, δεν βλέπουμε σ' αυτά τα αντικείμενα τίποτα το ουσιαστικό, παρά μόνο αυτό, πως όλοι εδώ πάνω, αγαπημένοι και ενωμένοι, δίνουμε το σώμα και την ψυχή μας, γιατί πιστεύουμε πως αυτό που κάνουμε είναι ιερό. Γιατί δεν θέλουμε να δεχθούμε άλλο τον ξευτελισμό της ισόβιας, των 20, των 15, των 10 ατέλειωτων χρόνων μέσα στη φυλακή... Να μας παίρνουν τα ωραιότερά μας χρόνια. Όχι, δεν θέλουμε να συνεχίσουμε αυτή την τεράστια αδικία επειδή το θέλουν κάποιοι τρισάθλιοι και ελεεινοί. Γι' αυτό και αγωνιούμε για να αλλάξει όλη αυτή η σαπίλα που τυραννά την ψυχή μας. Όχι για μας, διότι εμείς γνωρίζουμε πολύ καλά τι πικρές μέρες μας περιμένουν, όμως τώρα αδιαφορούμε γι' αυτές και τις περιφρονούμε. Εκείνο που πιο πολύ σκεφτόμαστε είναι να μην κάνουμε πίσω σ' αυτόν τον ιερό αγώνα, να μην τον πουλήσουμε, να μην τον προδώσουμε, κάτι που έχει γίνει στο παρελθόν πολλές φορές και που στάθηκε η αιτία να σβήσουν όλα. Δεν μας νοιάζει να πληρώσουμε εμείς το τίμημά μας, αν είναι να κερδίσουν όλοι. Όπως δεν με ένοιαζε όταν επί τρία ολόκληρα χρόνια με κρατούσαν στην απομόνωση της Πάτρας, επειδή κάψαμε το κολαστήριο της Κέρκυρας. Αντλούσα τότε τη δύναμή μου, πως άλλα παιδιά δεν τυραννιούνται, δεν βασανίζονται και δεν βογκάνε σε κείνο το φοβερό κάτεργο του θανάτου. Αυτή, και μόνο αυτή η σκέψη δυνάμωνε το σώμα μου και κατάφερα να νικήσω εκείνη την τρομερή απομόνωση. Μήπως τώρα ανάμεσά μας δεν υπάρχουν παιδιά που τα είχαν καταδικάσει ξέχωρα από

τη βάρβαρη τους ποινή να παραμείνουν έγκλειστα σε εκείνο το κάτεργο, υποχρεωτικά και καταναγκαστικά, οχτώ με δέκα χρόνια, δηλαδή όσα χρειάζεται ένα ανθρώπινο κορμί για να λιώσει και να μαραζώσει; Τώρα είναι η συνέχεια εκείνου του αγώνα. Και να είστε σίγουροι πως θα κάνουμε και κάνουμε τα πάντα για να αποφύγουμε εκείνα τα λάθη, που τότε γκρέμισαν όλο μας τον αγώνα. Και αυτό είναι που λυσσασμένα επιδιώκουν ορισμένοι βαλτοί, όμως όχι εμείς παιδιά, τώρα τέτοια χατίρια δεν ξανακάνουμε, εμείς θέλουμε να νικήσουμε και να είστε σίγουροι πως αυτό θα το πετύχουμε μονάχα με τη δική σας συμπαράσταση και με τη δική σας βοήθεια, και εμείς δεν σας ζητούμε θυσίες παράλογες, απλά να μη δεχτείτε με κανέναν τρόπο να εγκαταλείψετε τη φυλακή, γιατί τότε είναι σαν να τους λέτε, πως να, αυτοί είναι μόνο, γι' αυτό μπάτε μέσα και φάτε τους και γδάρτε τους. Και να είστε βέβαιοι πως τότε θα το διαπράξουν αμέσως. Όσο όμως εσείς είστε αποκάτω, εμάς δεν τολμούν να μας πειράξουν. Πώς λοιπόν, εμείς που στηρίζουμε τη ζωή μας σε σας, να έχουμε βαρύ μισερό προηγούμενο και να θέλουμε να κατέβουμε κάτω να σας χτυπήσουμε; Εσάς που είστε η προστατευτική μας ασπίδα; Να, παιδιά, γιατί οι αρχικαφιέδες έχουν λυσάξει και προσπαθούν με κάθε μέσο να στρέψουν τους μεν ενάντια στους δε. Για να βρουν την ευκαιρία οι απέξω να συντρίψουν για άλλη μια φορά όλες τις τίμιες μας διεκδικήσεις, που με τόσο πόνο, αγωνία και κόπο τόσες μέρες κρατάμε στα χέρια μας. Όχι, εμείς στην ουσία είμαστε όλοι φίλοι, ακόμα και με τον Σαραντόπουλο, γιατί κάτω από την ίδια σκεπή μάς ενώνει ο ίδιος πόνος, το μοναδικό αυτό συναίσθημα που ανεβάζει τον άνθρωπο. Δεν θέλουμε λοιπόν να γκρεμίσουμε την ιερότητα του δίκιου μας, επειδή το θέλουν ορισμένοι.. Γι' αυτό, το ξαναλέω, για να κερδίσουμε σήμερα αυτά που δικαιούμαστε, αυτό μπορεί να γίνει μονάχα με τη δική σας ανθρώπινη κα-

τανόηση και ποτέ άλλοτε. Και θέλω να ξέρει το κάθε παιδί ξεχωριστά πως τη στιγμή που θα φεύγει από εδώ για να μας αφήσει μόνους, θα πρέπει να γνωρίζει πως αφήνει πίσω του δεκαοκτώ νεκρά παιδιά, που και γι' αυτόν πάλευαν και που γι' αυτόν πέθαναν...

Λίγο αργότερα με φώναξε ο Στεφάνου, πήγα κοντά του και δώσαμε τα χέρια. Το ξέρω, Γιάννη, γίνανε κάποια λάθη, μου είπε στεναχωρημένα. Του χάιδεψα τα μαλλιά, έλα μωρέ Γιώργο, μη σκέφτεσαι έτσι! Όλοι μας περνάμε μέσα από αυτά, αυτός εξάλλου είναι και ο κύριος λόγος που τώρα πρέπει να τα αποφύγουμε. Εντάξει, Γιάννη, αύριο θα ανέβω πάνω να μιλήσουμε... Τι στιγμή και αυτή! Ο Γιώργος Στεφάνου, ένα από τα σκληρότερα παιδιά, που μόνο αυτό γνώριζε μέσα του, τον πόλεμο, που απ' όλες τις μεριές τού γίνεται, για να τον κρατούν μακριά και εχθρικά απέναντι στον εαυτό του και στους άλλους, για να σιγοσβήνει μέσα σ' ένα βουβό πόνο που μόνο αυτός γνώριζε, έπνιγε και έκρυβε μέσα στην καρδιά του.

Η πρώτη κίνηση αλληλεγγύης και συμπαράστασης από τα παιδιά των κάτω ορόφων έγινε επιτέλους. Διαπιστώνοντας πως είχαμε έλλειψη κουβερτών και δεν θα μπορούσαμε να καλύψουμε και το δεξί μέρος, που θα έμενε σχεδόν ακάλυπτο, ζητήσαμε από τα παιδιά, που ανταποκρίθηκαν αμέσως και μέσα σε λίγες στιγμές το έλλειμμα μετατράπηκε σε πλεόνασμα... Ήταν μια πρώτη κίνηση που μας ενθουσίασε όλους και μας γέμισε μ' έναν άλλον αέρα την καρδιά. Καθώς βλέπουμε πια πως τα παιδιά άρχιζαν να καταλαβαίνουν δειλά δειλά πως για να κερδηθεί κάτι, αυτό που χρειάζεται και που μετρά πάνω απ' όλα είναι η αδιάρρηκτη ένωση. Κάθε μέρα μπροστά στον ξαφνικό κίνδυνο της επίθεσης προσπαθούμε

να κερδίσουμε χιλιοστό το χιλιοστό την ίδια την καταπιγμένη από τις πολύχρονες τυραννίες ζωή μας. Η υπόλοιπη νύχτα ήταν ήσυχη, τα περισσότερα παιδιά πήγαν για ύπνο και έμεινα μέχρι που πίσω από κάτι σύννεφα είδα τον ήλιο να ανεβαίνει σιγά, αργά και μεγαλόπρεπα ψηλά, φωτίζοντας τις καρδιές μας...

Η γενική καθαριότητα ήταν η πρώτη μας αρχή! Όλα έπρεπε να καθαριστούν, να λάμπουν, έπρεπε ο χώρος που τώρα κατοικούσαμε να γίνει ένα αδιάκοπο υπόδειγμα καθαριότητας. Ήταν το πρώτο στολίδι που έπρεπε να λάμψει πάνω μας. Παρόλο που οι συνθήκες ήταν εντελώς αντίθετες σ' έναν τέτοιο σκοπό, καθώς οι κατάμαυροι τοίχοι έδιναν μιαν άλλη νότα στο κατακάθαρο δάπεδο... Η καθαριότητα ήταν η πρώτη μας αρχή που πάνω της έπρεπε να βαδίσουμε το κορμί μας και τη σκέψη μας.

Το πρώτο πρωινό νέο ήταν πως ξεσηκώθηκαν 300 κρατούμενοι της Γ' ακτίνας του Κορυδαλλού. Εάν αυτή η κίνηση έγινε εκτός νωρίς το βράδυ, αυτή είναι η αιτία που δεν μας χτύπησαν τα ΜΑΤ, γιατί όλα μύριζαν εκτός φωτιά. Δεν βλέπω άλλο λόγο απ' αυτόν που δεν ήρθαν να μας καταστείλουν. Κι έτσι πήραμε αναβολή για άλλη μια φορά... Ενώ για πρώτη φορά βλέπουμε ο αγώνας να διακλαδώνεται σε όλες σχεδόν τις φυλακές... Γι' αυτό, τώρα είναι που πρέπει να ισχυροποιήσουμε ακόμα περισσότερο την άμυνά μας. Ναι, τα παιδιά του Κορυδαλλού μας γλίτωσαν για ένα ακόμα βράδυ από την άσπονδη επίθεσή τους.

Το πρωί αφήσαμε και ανέβηκε πάνω ο Στεφάνου. Του έκθεσα ανοιχτά την όλη κατάσταση και του είπα πως είναι καιρός να δράσει και να αναλάβει τους κάτω. Και κυρίως να εξο-

μαλύνει την τεχνητή κατάσταση που έχουν κατασκευάσει, πως έχουμε με τους υπόλοιπους προηγούμενα και πως για να τους διαφυλάξουν αυτούς θα επιτεθούν σ' εμάς να μας συντρίψουν. Εφόσον, λοιπόν, πήρε αναβολή η επίθεση των ΜΑΤ, τώρα πρέπει να ενεργήσουμε για να τους αφαιρέσουμε από τα χέρια τους το επιχείρημα. Πρέπει, λοιπόν, για να αισθανθούμε και εμείς λίγο ασφαλείς, να μη φύγει κανείς έξω από τη φυλακή με το επιχείρημα πως έχουμε προηγούμενα, και πως θα κατέβουμε να τους χτυπήσουμε. Αυτό θέλουν αυτοί, να κατέβουμε να χτυπήσουμε για να βρουν ένα πάτημα! Όχι, Γιώργο, αυτή τη φορά δεν θα τους κάνω αυτό το χατίρι, τα λάθη του παρελθόντος δεν θα ξαναεπαναληφθούν. Ο Γιώργος μου είπε πως συμφωνεί μαζί μου, όπως και πολλά παιδιά, αλλά εκεί που κολλάνε είναι που τους πήρατε τα πράγματα, αυτό άμα ξεπεράσουν, τότε θα πάνε όλα καλά. Αμέσως πήρα τον Γιώργο και του έδειξα πού και πώς κοιμόμασταν και πως η μια κουβέρτα που τώρα κατέχουμε, θα γίνει μισή, μετά τίποτα, εωσότου κάψουμε τα ρούχα μας και τέλος τους ίδιους τους εαυτούς μας. Πρέπει, λοιπόν, να τους κάνεις να το ξεπεράσουν και να κοιτάξουν πως πάνω από τα κοινά πράγματα υπάρχει κάτι ανώτερο που πρέπει να αφοσιωθούν σ' αυτό, το οποίο απαιτεί όχι απλά θυσίες πραγμάτων αλλά θυσίες ζωών. Θέλω, λοιπόν, να ξεμασκαρευτεί αυτό το ύπουλο παιχνίδι του δήθεν «φοβούνται», για να μπορώ να προχωρήσω πιο στέρεα στο δρόμο που αρχίσαμε. Το ξέρω ότι αυτοί, μην έχοντας κανένα επιχείρημα παρά τη βία και την καταστολή, θα κάνουν τα πάντα να μας ρίξουν μπροστά μας χίλια ύπουλα εμπόδια, όπως προχθές που πήγαν να μας κάψουν. Όσο για τον Σαραντόπουλο, τον αρχηγό των προδοτών, ορίστε, εγώ του έγραψα πριν λίγο καιρό την αίτηση χάριτος, τώρα δηλώνει εχθρός πίσω από τα κάγκελα και άσπονδα βαλτός για να γκρεμίσει τον αγώνα μας. Εμείς, όμως, παλεύ-

ουμε όχι με τέτοια ξευτιλισμένα ύπουλα μέσα, γιατί αυτά είναι για τους αδύνατους και για τους δειλούς, αλλά με τη φωτιά του δίκιου μας, που καίει τα σώματά μας. Το δίκιο μας είναι αυτό που μας κρατά γερά όρθιους τόσες μέρες ανάμεσα στις ύπουλες παγίδες των εχθρών μας.

Λίγο αργότερα ήρθε ο εισαγγελέας που μας διάβασε τα νέα μέτρα που θα ψηφίσει το υπουργείο Δικαιοσύνης. Αυτά, του είπα, είναι ανάξια κριτικής, είναι έξω τόπου και χώρου και δεν έχουν καμία σχέση με την πραγματικότητα. Εν πάση περιπτώσει, αυτό που εμείς έχουμε να σου πούμε είναι πως ο υδραυλικός είναι ο μάρτυρας για να σου πει ποιος έβαλε τη φωτιά. Και δεύτερον, πως εμείς σου δηλώνουμε πως δεν έχουμε τίποτα με κανέναν κρατούμενο. Γι' αυτό να σταματήσει αυτό το ύπουλο σχέδιο, όπως το χτεσινοβραδινό, που έβγαλες έξω τους κρατούμενους δήθεν ότι μας φοβόντουσαν, για να προχωρήσεις μετά ήρεμα στην καταστολή μας. Και τρίτον, εμείς εμμένουμε στην πρώτη μας απόφαση, να μας επισκεφθεί ο γενικός γραμματέας. Και σπκωθήκαμε και φύγαμε, παρόλο που φώναζε: Ακούστε και μένα, να κάνουμε διάλογο και όχι μονόλογο κλπ...

Το απόγευμα αφαιρέσαμε ένα τέταρτο περίπου από τα πράγματα των αριστερών διαδρόμων και τα τοποθετήσαμε στη δεξιά πλευρά, που μετά τη φωτιά είχε αδυνατίσει σημαντικά. Και ξεδιαλέξαμε τα ξύλα και τα σκληρά αντικείμενα, όπου τα τοποθετήσαμε στα πρώτα του κέντρου κελιά σαν αμυντικά όπλα. Και βάλουμε στα κιγκλιδώματα τις υπόλοιπες κουβέρτες, όπου έμεινε μόνο το μπροστινό μέρος ακάλυπτο γιατί μας τελείωσαν οι κουβέρτες. Ο Νίκος ο μικρός ξήλωσε τα πλακάκια!

Γενικά ήταν μια ήμερη μέρα όπου κυριαρχούσε, εκτός της συνηθισμένης υπερέντασης, η κατανόηση, ο σεβασμός και η αλληλοεκτίμηση όλων των παιδιών ανάμεσά μας, και αυτό ήταν και είναι το θετικότερο στοιχείο που κρατούμε στα χέρια μας. Και πιστεύω απόλυτα πως, όσο καιρό αυτός ο δεσμός θα είναι στέρεος και αυτά τα βασικά συναισθήματα θα διευρύνονται και θα απλώνονται στις καρδιές μας, τότε κανένας κίνδυνος δεν θα μπορέσει να μας λυγίσει. Όλη μου η προσοχή πρέπει να στραφεί στις σχέσεις μας, σ' αυτή την αληθινή, την ουσιαστική βάση της άμυνάς μας και γενικά της επιτυχίας μας. Πάντως μέχρι στιγμής, παρόλο που αντιμετωπίσαμε όλοι μας πρωτόγνωρες καταστάσεις, που κρατούσαν τον οργανισμό μας σε αναβρασμό, κανένα από τα παιδιά δεν έδειξε σημεία κάμψης. Αντίθετα, μέρα με τη μέρα, ο καθένας μας προσαρμόζει τον εαυτό του στη νέα κατάσταση, ξεσφίγγεται, αφήνεται, γιατί σιγά σιγά καταλαβαίνει πως μόνο με κατανόηση και ειλικρινή αγάπη θα μπορέσουμε να νικήσουμε τον δυνατότερο αντίπαλο που μέχρι στιγμής έχουμε αντιμετωπίσει.

Το βράδυ κύλησε κι αυτό ήρεμο. Όπου μίλησα στο παράθυρο με τον μικρό που μου είπε λίγα πράγματα για την απλή γεμάτη ζωντάνια και περιπέτειες ζωή του. Φανατικός λάτρης της ομάδας του Ολυμπιακού, απ' τους σκληροπυρηνικούς οπαδούς του, τον ακολουθούσε στα πιο σκληρά ματς! Καλός ποδοσφαιριστής στα μικρά του χρόνια, δεν ακολούθησε όμως αυτό το δρόμο γιατί του άρεσε η ανεξαρτησία και η νυχτερινή ζωή. Και με τα ειλικρινά, γεμάτα απλότητα και αλήθεια λόγια που με αιχμαλώτιζαν, πολλές φορές μου έδινε την αίσθηση πως μιλούσα μ' ένα μικρό παιδί που πρώτη φορά αντίκριζε τη ζωή! Μέχρι το πρωί κάναμε παρέα. Και μετά από την πρωινή καθαριότητα συζητήσαμε για τη δουλειά. Μου πρότεινε να πούμε στον εισαγγελέα να μεριμνήσει για τη φύλαξη των

αμπαρωμένων κιγκλίδων, γιατί εμείς δεν θα φέρουμε καμία ευθύνη άμα ξαναπάρουν φωτιά!

Και μετά, αφού λεπτολογήσαμε διάφορα μέτρα για την άμυνά μας, φτάσαμε στους γέρους που μας στεκόντουσαν αγκά-θι πια. Έπρεπε, λοιπόν, να ξεκαθαρίσουμε και μ' αυτούς. Η απόφαση πάρθηκε στα γρήγορα, όπως και η εκτέλεση. Ξεαμπαρώσαμε τη δεξιά κιγκλίδα, σπάσαμε το λουκέτο και κατεβάσαμε όλους τους γέρους. Σε λίγο έκανε την εμφάνισή του ο εισαγγελέας. Καταρχήν, μου είπε, θέλω να σε ευχαριστήσω που άφησες τους γέρους, και ακόμα θέλω να σου πω πως ο υπουργός το βράδυ θα ανακοινώσει και άλλα μέτρα. Άκου τώρα, του είπα, πρώτα απ' όλα θέλω να τους καλέσεις τους γέρους και να μιλήσουν δημόσια για το πώς τους συμπεριφερθήκαμε, για να μη μου πεις μετά πίσω από τις πλάτες άλλα! Και δεύτερον, εμείς σου έχουμε δώσει το λόγο μας πως, μέχρι να έρθει ο γραμματέας, δεν πρόκειται να κάνουμε τίποτα. Είσαι υποχρεωμένος, λοιπόν, να διαφυλάξεις αυτά τα άκρως ευαίσθητα μέρη από νέα ύπουλη ενέργεια, που καμία σχέση δεν θα έχει με μας, γιατί εμείς ό,τι κάνουμε θα το κάνουμε και θα αναλάβουμε τις ευθύνες μας. Και ένα τρίτο, θέλουμε να τοποθετήσεις στο ιατρείο έναν υπάλληλο με ανθρωπιά και να ξεριζώσεις αυτόν το βασανιστή απ' αυτή τη θέση. Εντάξει, Γιάννη, μου απάντησε. Και κείνο ακόμα που έχω να σου πω, είναι πως εχτές ήρθε επιτροπή από το Εργατικό Κέντρο, αλλά δεν τους επέτρεψα να μπούνε μέσα γιατί δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα της δικαιοσύνης. Στο λέω γιατί θέλω ανάμεσά μας να μιλάμε καθαρά.

Μετά ασφαλίσαμε πάλι την κιγκλίδα και μάλιστα πιο γερά, γιατί ρίξαμε τα κρεβάτια, τα ρούχα, τα στρώματα και όλα τα αντικείμενα των γερόντων. Κι έτσι αγαπημένοι, μόνοι πια,

χωρίς τους γέροντες για να μας λένε πως τους έχουμε σαν ομήρους και σαν ασπίδα, δηλαδή πως προστατευόμαστε απ' αυτούς, και πως φοβόμαστε να τους κατεβάσουμε γιατί δεν θα έχουμε δύναμη να τους αντιμετωπίσουμε με σθένος όταν μας επιτεθούν. Προχωρούμε, λοιπόν, στο δρόμο μας, χωρίς τους γέρους που ήταν βραχνάς για μας, γιατί ξέχωρα που μας απασχολούσαν συνέχεια, πότε, με το ένα πότε με το άλλο, είχαμε και το πρόβλημα της υγείας τους, μην τυχόν και τους συμβεί τίποτα, κάτι το οποίο θα το εκμεταλλευόντουσαν ως το έπακρο όλοι τους, που караδοκούσαν το λάθος μας για να μας συντρίψουν.

Η εξέγερση είναι μια ενστικτώδης φυσική πράξη του ανθρώπου ενάντια στη χρόνια καταπίεση, παρατάσσει για μια στιγμή το κορμί το άοπλο μα αστάλινο, ένα τεράστιο ανίκητο όπλο. Που καλείται μια στιγμή να πάρει τη ζωή στα χέρια του. Για να νιώσει αυτή τη ζωή χωρίς τα δεσμά της πνευματικής και υλικής καταπίεσης και βίας. Και κείνη τη στιγμή πολεμά, χωρίς μια στιγμή πίσω να κάνει, πολεμά, πολεμά με όλα τα στοιχεία που θα εναντιωθούν σ' αυτή του την προσπάθεια να πεθάνει αθάνατα.

Μαζί του ο αέρας έφερε το νέο. Ξεσηκώθηκαν στα Χανιά! Πρέπει να ξεσηκωθούν όλοι και να πέσουν όλοι. Τουλάχιστον μέσα στο θάνατό τους θα στάξουν μια στάλα γνώσης... Η υπόλοιπη μέρα πέρασε ήσυχα μέσα στο νέο δημιουργημένο ζεστό περιβάλλον που για πρώτη φορά γνωρίζαμε εμείς και αυτός ο θλιβερός χώρος, που μόνο την πίκρα και τον πόνο και την ατέλειωτη αδικία έχει γνωρίσει. Και η νύχτα επίσης πέρασε ήσυχα χωρίς να μας παρουσιαστεί κανένα νέο εμπόδιο. Πάντως, με μια και μόνο ματιά διαπίστωνες απ' όλα τα παιδιά πως ήταν έτοιμα να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε

κατάσταση, παρά να γυρνούσαμε πίσω στην παλιά, σε κείνη τη βρομερή και ξεχαρβαλωμένη κατάσταση που παράσερνε χωρίς διάκριση, μαζί με όλα τα άρρωστα, και τα ξεχωριστά, τα υγιή, εκείνα που έσφυζαν από δύναμη και ζωή, τα έριχνε μέσα στο μύλο της και τα σύνθλιβε με αδίσταχτη manía. Για να παρουσιάσει σ' έναν ισοπεδωμένο κόσμο μια ισοπεδωμένη κατάσταση, που στο βάθος της κείτονταν πνιγμένα δολοφονικά κάθε τι το όμορφο, το ωραίο και το ξεχωριστό. Και κυρίως αυτούς που ήθελαν να αποτάξουν από πάνω τους, και προπαντός από τους γύρω τους, το μεγάλο πόνο που οι μικροί άνθρωποι έπνιγαν στις καρδιές τους...

Το πρωί αρχίσαμε με καθαριότητα, μια και πάνω της έπρεπε να αφήσουμε τα χνάρια μας, και με τις πρώτες ειδήσεις μάθαμε πως στο πλάι μας προστέθηκαν και οι γυναίκες του Κορυδαλλού, ενώ στους εσωτερικούς χώρους των κάτω ορόφων τοιχοκόλλησαν ανακοινώσεις που τους καλούσαν να απόσχουν από το φαγητό. Εμείς τους είπαμε πως αυτό ήταν καθαρά δικό τους θέμα, που έπρεπε να αποφασίσουν κατά τη συνείδησή τους. Γι' αυτό και να αναλάβουν μόνοι τους την ευθύνη για ό,τι κάνουν, εμείς εκείνο που ξέρουμε είναι πως άμα αρχίσετε κάτι να το τελειώσετε μέχρι πέρας, διαφορετικά, μην το ξεκινάτε καθόλου.

Ο βρομερός εισαγγελέας Μαρκογιαννάκης, την κίνησή μας να αφήσουμε τους γέροντες να κατέβουν κάτω, για να αντιμετωπίσουμε αντρίκια αυτά τα ύπουλα σκουλήκια, τη μετάφρασε στα δικά του μέτρα, πως τους αφήσαμε σαν πρώτη κίνηση για τα ευεργετικά μέτρα του υπουργείου! Ω σιχαμερό σκουλήκι, πόσο σε σιχαίνομαι, εσένα, τα μέτρα σου και όλους τους γύρω σου. Αχ! να είχα τη φωνή να με ακούσει όλος ο κόσμος για μία και μοναδική φορά. Να ουρλιάζω μέσα στα αυτιά τους

ώσπου να τους σπάσω τα τύμπανα. Και να ξεσκίσω με τις εικόνες μου τα μάτια τους. Μια για πάντα. Ω! τρισάθλια κρατικά υποκείμενα! Ω! εμπορευματοποιοί του ψέματος, της διαστρέβλωσης, της συκοφαντίας, της βρομιάς, της υποουλίας και των ακατονόμαστων σε φρίκη και αμέτρητων δολοφονιών!! Που δεν διστάζετε να περπατήσετε τα ελεεινά σας πόδια πάνω στον τρυφερότερο πόνο. Που η σκληρότητα της καρδιάς σας ξεπερνά ακόμα και την πιο ακραία φαντασία... Που όλη σας την οργισμένη λύσσα την ξερνάτε με όλα τα μέσα ενάντια σ' αυτούς που θα ξεσηκωθούν ενάντια στις σάπιες σας ψυχές. Που εφαρμόζετε για την καταστολή τους όλα τα υποχθόνια μέσα, χωρίς να αφήσετε κανένα, αρκεί το ένα να ξεπερνά σε εγκληματικότητα το άλλο. Και από την άλλη, όλοι εσείς οι αληθινοί κακοποιοί παρουσιάζεστε σαν οι μοναδικοί εκπρόσωποι της δικαιοσύνης, σαν οι καθαρότεροι και πιο ανιδιοτελείς άνθρωποι της Γης, που ο προορισμός σας είναι η επιβολή της δικαιοσύνης. Ω έχιδνες, τι κακουργικότητα και τι εγκλήματα καλύπτετε πίσω από αυτούς τους τίτλους! Ω! σαρκασμέ της θλίψης, κράτησε τα νεύρα της καρδιάς σου σ' αυτά τα τερατουργήματα που οι δίκαιοι!! αχ αυτοί οι αιώνια δίκαιοι!! δημιουργούν και κατασκευάζουν στα μέτρα τους!!! Αυτοί οι ακηλίδωτοι!, οι αμόλυντοι!, οι έντιμοι της κοινωνίας, παρακαλώ, κύριοι, θαυμάστε τους, είναι όλοι γύρω μας, είναι μπροστά μας, δέστε τους και κυρίως απολαύστε τα έργα τους!! Αυτών των επικαλούμενων μοναδικών δημιουργών! Προσέξτε, λέω πιο πάνω και πιο κάτω, τα θαυμάσια αριστουργήματά τους! Η αυλαία ανοίγει για τους συντριφτές των ονειρών των ανθρώπινων καρδιών! Που αυτοί επικαλούνται ως δημιουργοί τους... Που το ΨΕΜΑ είναι η βάση τους και η ΒΙΑ η αρχή τους... Έτσι εμείς, κλεισμένοι μέσα στα σιδερένια κιγκλιδώματα, με άμυνα τη γυμνότητα των κορμιών μας, παλεύουμε ενάντια στο ψέμα και στη βία! Με σύντροφο μας τη

φιλία και το δίκιο μας! Που θέλουμε να τα στεφανώσουμε με τη λάμψη της ελευθερίας.

Το απόγευμα, μια ομάδα ατόμων από το Ρέθυμνο, τα Χανιά και το Ηράκλειο πήγαν στη διεύθυνση της φυλακής για να τους επιτρέψουν να μιλήσουν λίγο μαζί μας, αλλά τους το απαγόρεψαν. Αυτοί οι δολοφόνοι, ουρλιάξαμε, που σας απαγόρεψαν να μιλήσετε μαζί μας, είναι στυγνοί εγκληματίες και η πραγματική τους θέση είναι το ικρίωμα. Μας άφησαν ένα μπουκέτο γαρίφαλα και όταν πλησίασαν λίγο πιο κοντά τους είπαμε: Μην ψάχνετε για τις αιτίες και ποια είναι τα προβλήματα μας, γιατί αυτά είναι ίδια με τα δικά σας· η μόνη διαφορά είναι πως σε μας είναι ορατά τα κάγκελα της αιχμαλωσίας ενώ σε σας αόρατα. Εκείνο μόνο που θέλουμε να σας πούμε είναι πως για μας, που δεν έχουμε αιτήματα, έχουμε ένα σκοπό: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ή ΚΑΡΒΟΥΝΟ. Κρατούσαν δύο πανό που έγραφαν: «Αντίσταση στην κοινωνία που γεννά το έγκλημα και το αναπαράγει», και το άλλο: «Συμπαράσταση στους εξεγερμένους Αλικαρνασσού και Πάτρας», τα οποία πήγαν και τα τοποθέτησαν πάνω στα σύρματα της αριστερής μεριάς. Ενώ στην πλευρά ενός τοίχου έγραφαν: Οι φυλακές δεν σώζουν τ' αφεντικά. Οι φυλακές δεν βελτιώνονται, κατεδαφίζονται. Θέλει αρετή και τόλμη η ελευθερία. Ενώ με την ντουνούκα διέδιδαν τη φωνή μας σε όσους κωφεύανε: Το πάθος για τη λευτεριά είναι δυνατότερο απ' όλα τα κελιά! Φυλακές, στρατός, ψυχιατρεία, να ποια είναι η εξουσία! Έξω οι κρατούμενοι από τις φυλακές, μέσα οι μπάτσοι και οι δικαστές! Στη συνέχεια κάθισαν σ' έναν ανοικτό χώρο μέχρι το δει-λινό! Ήταν πράγματι μια όμορφη κίνηση, που μας ζωντάνεψε την ψυχή. Είναι ωραίο να γνωρίζεις πάνω σ' αυτή τη Γη πως υπάρχουν άνθρωποι που σε κατανοούν, που σε νιώθουν, που ενδιαφέρονται με πόνο για σένα.

Το βράδυ ήλθε το άλλο νέο: Ξεσηκώθηκαν τα ανήλικα. Ω! μεγάλη συγκινητική ανεπανάληπτη στιγμή! Τα τρυφερά παιδιά, που στο νεανικό τους κορμί η εξουσία έχει σφραγίσει με μαστίγιο την καταπίεση της και τη βία της, ξεσηκώθηκαν ενάντια της. Εξεγέρθηκαν, επαναστάτησαν, αντιστάθηκαν και παράταξαν τις λουλουδένιες τους ψυχές στα ασάλινα όπλα της μισερής εξουσίας. Όλα όσα επιβλήθηκαν απ' αυτή την ελεεινή δικαιοσύνη έγιναν σε μια στιγμή σκόνη. Το αγνό ένστικτο αυτών των τυρανισμένων παιδιών εγκρέμισε όλη την τρισάθλια επιστήμη των καταπιεστών. Και λίγο πιο αργά ήρθε το νέο που όλοι με αγωνία περιμέναμε. Ξεσηκώθηκαν οι πιο τυρανισμένοι απ' τους φυλακισμένους, οι κολασμένοι της Λάρισας. Για να ακολουθήσουν η Χαλκίδα και, τέλος, το κάτεργο του θανάτου, η ΚΕΡΚΥΡΑ. Σήμερα, Κυριακή πρωί, είναι η γιορτή του πιο καταπιεσμένου της Γης.

Σήμερα μιλούν για πρώτη φορά στην ελληνική ιστορία όλοι οι φυλακισμένοι. Και απαιτούν εδώ και τώρα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. Αυτό και μόνο αυτό είναι το μεγάλο νόημα των γενικών εξεγέρσεων που ταρακούνησαν και θα συγκλονίσουν κάθε ανθρώπινη καρδιά. Τώρα ο δολοφονικός μηχανισμός δεν θα έχει να κάνει μόνο με τα δεκασχτώ παιδιά που απλά ξεκίνησαν, για να κερδίσουν από μια φουρτουνιασμένη θάλασσα έναν άσπρο της αφρό!! Αλλά με δεκάδες, με εκατοντάδες, με χιλιάδες, με όλους τους τυρανισμένους της Γης, που εμείς παίρνουμε τη φωνή και το κορμί τους για να συνεχίσουμε ό,τι άφησαν οι προηγούμενοι, για να το ανατρέψουμε, να το γκρεμίσουμε, να σπάσουμε τις αλυσίδες και τους χαλκάδες, για να αφήσουμε κάτι το πιο όμορφο, το πιο ευγενικό. Αυτό που στην κάθε του άκρη θα είναι χαραγμένα η ακτίνα της ελευθερίας, και ένας ήλιος ολόκληρος, ολόλαμπρος. Αφού, λοιπόν, σε μας έλαξε η μεγάλη τιμή αυτής της ανατροπής, εμείς πρέπει πάνω σε

άγνωστο άγονο δρόμο να χαράξουμε τον νέο δρόμο που θα σπάξει καθετί το καταπιεστικό και το ανελεύθερο. Με νύχια, με δόντια και με το αίμα των κορμιών μας θα διεκδικήσουμε την ελευθερία, που αυτοί οι εγκληματίες ολόκληρα χρόνια με την αυθαίρετη βία μάς αφαιρούσαν, να την πάρουμε στα δικά μας χέρια, γιατί είναι δική μας· γιατί μας ανήκει και δεν θα επιτρέψουμε σε καμία δύναμη να μας την αφαιρέσει ξανά· γιατί η ελευθερία είναι ανθρώπινη, είναι δική μας. Γι' αυτό και εμείς θα την κρατήσουμε με όλη τη δύναμη της ψυχής μας και του σώματος μας. Και όταν έλθει η άγια στιγμή του θανάτου δεν θα διστάσουμε στιγμή να πέσουμε με λύσσα και οργή πάνω του άμα αυτός σκεφτεί να μας απειλήσει για να μας αφαιρέσει το ιερότερο και φυσικότερο αγαθό. Και θα τον ξεσκίσουμε, θα τον κομματιάσουμε, θα τον ξευτιλίσουμε, θα τον τρέψουμε σε φυγή τον δειλό αυτό θάνατο, που θα πάρει το μέρος των αδίκων και θα τολμήσει να έρθει ενάντια μας. Γιατί εμείς δεν φοβόμαστε το θάνατο των τυράννων, αλλά την υποταγή μας. Από τη στιγμή που ξεριζώσαμε από μέσα μας τη χιλιόχρονη υποταγή, τώρα κανένας θάνατος δεν έχει την τόλμη να μας γυρίσει πίσω σ' αυτόν. Γιατί ο θάνατος που εμείς έχουμε μέσα μας είναι ο πιο δυνατός, ο πιο φοβερός και ο πιο τρομερός της Γης... Αυτός είναι ο ανίκητος μέσα στην αιωνιότητα θάνατος της ελευθερίας!

Στον Κορυδαλλό φανερώθηκαν σαν εκπρόσωποι των κρατουμένων δύο υποκείμενα της υπηρεσίας, που δέχτηκαν το ρόλο να μεταβούν στο υπουργείο και να μιλήσουν εκεί με τον γενικό γραμματέα για διάφορα αιτήματα, μια κίνηση λάθος και βρόμικη. Αντί να πουν ανοιχτά πως εμείς ξεσκωθήκαμε για να συμπαρασταθούμε στα παιδιά του Ηρακλείου και της Πάτρας. Και θα περιμένουμε ωστόσο ο γενικός γραμματέας και ο υπουργός μεταβεί να μιλήσει μαζί τους και μην τολμή-

σει η αστυνομία να επέμβει, γιατί θα κάνουμε στάχτη τη φυλακή. Έτσι μιλούν οι άντρες της αλληλεγγύης και της φιλίας.

Ήταν μια ήσυχη μέρα, που την έκαναν πιο ήσυχη, πιο ήρεμη, οι δημοτικές εκλογές που έστρεψαν τις αστυνομικές δυνάμεις προς τα εκεί. Από δουλειά, ενισχύσαμε τα πανό, καθώς απειλούσε ένας της ξηράς αέρας να μας τα κομματιάσει, και ξηλώσαμε τις τρεις τελευταίες των γέρων πόρτες που τις ρίξαμε μπροστά στο κέντρο για άμυνα! Το βράδυ έπεσε η σκέψη πάνω στα πιο αποφασιστικά παιδιά για τη φυγή. Άμα, λοιπόν, δούμε πως δεν θα υπάρξει άλλη διέξοδος και αποφασίσουν να μας σκοτώσουν, να επιχειρήσουμε επίθεση τη νύχτα ή τη μέρα μέσα στο αρχιφυλακείο, να τους εξουδετερώσουμε και να πάρουμε τα βουνά... που είναι και το συντροφικό στοιχείο της ελευθερίας. Εδώ τώρα θα παιχτούν όλα· ή θα μας ανοίξουν την πόρτα της φυλακής να φύγουμε ελεύθεροι πια, ή θα μας στραπατσάρουν και θα μας δολοφονήσουν ή θα επιδιώξουμε ηρωική έξοδο και θα πιάσουμε τα ψηλά βουνά. Όλες οι αποφάσεις, όταν πρόκειται για την ελευθερία, κλείνουν μέσα τους το θάνατο. Εμείς μέσα απ' αυτό το θάνατο πρέπει να κερδίσουμε τη ζωή. Αυτοί οι δήμιοι άκρως λυσσασμένοι, μετά από τον γενικό ξεσηκωμό όλων των φυλακών, μην έχοντας πια να φοβηθούν άλλη εξέγερση, θα γυρίσουν τα χαρτιά και θα αρχίσουν την επίθεση. Η οποία στην αρχή θα είναι καλυμμένη με λόγια γεμάτα υποουλία, φθόνο και απειλή. Ή θα πρέπει να μας επιτεθούν πρώτους ή πρέπει να μας αφήσουν μέσα σ' έναν αδιάκοπο ψυχολογικό πόλεμο τελευταίους. Όπως και να έχει το πράγμα, εμείς τους γίναμε το κόκκινο πανί, γι' αυτό και σε μας, τόσο στην καταστολή μας όσο και μετά, θα είναι φοβερά αδίσταχτοι, ώστε να παραδειγματιστούν την άλλη φορά και να το σκεφθούν αν πρέπει ποτέ οι κρατούμενοι, αυτοί οι σύγχρονοι αιχμάλωτοι,

να ξανασηκώσουν στην εξουσία κεφάλι. Γι' αυτό και εμείς οι χωρίς μοίρα, οι κατάμαυροι και οι πιο περιφρονημένοι της Γης άνθρωποι, πρέπει να εξεγερθούμε με όλη μας την ψυχή, να τη βγάλουμε από μέσα μας και να την αφήσουμε ελεύθερη να πετάξει και να πάει να καθεί στην άβυσσο. Ένα αστραπιαίο γεμάτο αποφασιστικότητα χτύπημα που θα έσπαζε τις πόρτες αυτές της φυλακής και θα ελευθέρωνε τα κορμιά ήταν ό,τι το ωραιότερο θα μπορούσαμε να κάνουμε... Ένα χτύπημα που θα άφηνε πίσω μας ξεκοιλιασμένα τα ηρησμένα από δεκάδες χρόνια αιματορουφηχτικά σώματα των σιχαμερών φυλάκων, που διάλεξαν, για να ζήσουν καλά αυτοί, να απομυζούν τον ανθρώπινο πόνο. Έτσι ωμά, χωρίς ίχνος ντροπής, χωρίς τσίπα συνείδησης και ανθρωπιάς, έχουν μεταβάλει το τραγικότερο και βασανιστικότερο σημείο του πόνου σε πηγή αγαθών ζωής και απόλαυσης. Αυτά τα δημόσια κτήνη, που τα βασανιστήρια και οι δολοφονίες είναι η πρώτη, η βασική τους αρχή, που αμείλικτα, χιλιάδες χρόνια, στιγμή δεν έπαψαν να την εφαρμόζουν με όλα τα κρυφά και τα φανερά, τα πιο ύπουλα και τα πιο αποτρόπαια μέσα της καταστολής. Για να αναγκάσουν στο τέλος τον άνθρωπο να περνά μέσα από τη χειρότερη θλιβερότητα, καθώς σε κάθε του βήμα, κάθε στιγμή, βλέπει να ορθώνονται μπροστά του απειλητικοί νόμοι που του κατασπαράζουν την ψυχή· και δεν του αφήνουν κανένα περιθώριο εκλογής εκτός των δύο: Ή ένας ατέλειωτος ταπεινός σκλάβος, ή ένας εξεγερμένος. Όλα τα άλλα είναι απλά καταπραϋντικά για να αφαιρούν από το μυαλό τη σκέψη και από το σώμα τη δύναμη. Η εξουσία σ' ένα γλείφτη σκλάβο μπορεί να κάνει χίλιες φαινομενικές παραχωρήσεις, εφόσον αυτές διευρύνουν στην ουσία τη σκλαβιά και δεν προσφέρουν κανένα κίνδυνο στους αφέντες. Μέχρι που κάμποσες φορές τους αφήνουν να τρίβονται μαζί τους για να δείξουν την ισότητά τους. Ενώ, αντίθετα, οι τύραννοι της Γης πετούν

από πάνω τους όλες τις προσποικτικές μορφές όταν πρόκειται να αντιμετωπίσουν έστω και έναν που αρνήθηκε τις αρχές τους και τις αξίες τους. Ω! τότε μετατρέπονται αμέσως σε αρπαχτικά λυσσασμένα σκυλιά, που απεγνωσμένα ζητούν ν' αρπάξουν αυτόν που εναντιώθηκε στην υψηλή τους σοφία και να τον ξεσκίσουν και να τον κατακομματιάσουν, και να γίνει ο θάνατός του δημόσιο παράδειγμα για αποφυγή από όλους τους τυρανισμένους, που έπρεπε πια να υπομείνουν αμίλητα, όλη τους τη ζωή, όλες τις πληγές που η τυραννία ολόκληρα χρόνια έχει ανοίξει στο κορμί τους. Και κυρίως θα πρέπει βαθιά να χωνέψουν, και να καταλάβουν πως δεν πρέπει να αντιδράσουν ποτέ και ποτέ. Δεν πρέπει να απαιτήσουν μέσα από μια τεράστια μαύρη φουρτουνιασμένη θάλασσα έναν άσπρο της αφρό.

Μέχρι στιγμής η ελπίδα, η κρυφή χαρά του αντιπάλου να φαγωθούμε και να φθαρούμε μεταξύ μας δεν έχει προκύψει ούτε μια στιγμή. Όλα τα παιδιά, γνωρίζοντας πως αυτό θα είναι και το μεγαλύτερο τους λάθος, επιδιώκουν να το αποφύγουν με κάθε τρόπο. Γι' αυτό και οποιοδήποτε λάθος ή στραβή ενέργεια, προσπαθούμε όλοι να την κρατήσουμε, εάν δεν μπορέσουμε να τη σβήσουμε εκεί. Και, κυρίως, δεν αφήνουμε να προχωρήσει τίποτα το άσχημο που θα μπορέσει να ορθωθεί ανάμεσα μας και να μας χαλάσει τις πιο όμορφες στιγμές της δημιουργίας μας. Πρέπει εμείς να γίνουμε το μεγάλο παράδειγμα, πως μόνο μέσα από την αντίσταση και τον μεγάλο κίνδυνο της εξέγερσης μπορεί ο άνθρωπος να διαμορφώσει ουσιαστικές αληθινές σχέσεις. Σχέσεις που ομορφαίνουν και πλουτίζουν με τα ανθρώπινα χαρίσματα τη ζωή. Χαρίσματα που μετά από ολόκληρα ατέλειωτα χρόνια καταπίεσης βγαίνουν πια στην επιφάνεια, για να φανερώσουν έναν άλλον άνθρωπο που καμιά απολύτως σχέση δεν είχε

με τον χθεσινό, που μόνος του πια εξαφανίζεται σαν παρείσακτος, σαν κάτι το περισσευούμενο που πρέπει οπωσδήποτε να φύγει από μέσα και από πάνω μας, που πρέπει να το ξεφορτωθούμε, να το αποτινάξουμε και να το εξαφανίσουμε διαπαντός πάνω από τη Γη, ώστε να μην τολμήσει ποτέ άλλο χέρι να περισυλλέξει τα κομμάτια του.

Η καθαριότητα, η ψυχία και ο σεβασμός έγιναν επιτέλους οι πρώτες αρχές που πάνω τους βαδίζουμε, καθώς παντού γύρω σου βλέπεις μόνο φιλικές γεμάτες αγνότητα σχέσεις. Σχέσεις που ομορφαίνουν τα πρόσωπα, που λάμπουν τα μάτια, και που κάνουν ασάλινα τα κορμιά. Ποτέ κανείς μας δεν θέλει πια να γυρίσει στο χθες. Κανείς μας δεν σκέφτεται ούτε στιγμή να ζησει όπως προχθές, ανάμεσα στους άλλους, την εξαθλιωμένη μάζα που έχει υποτακτικά δεχθεί τη μοίρα της, γι' αυτό και είναι βρόμικη, ανήσυχη, αγενής, ύπουλη. Που όλη μέρα ξερογλείφεται με τα μουνόπανα της εξουσίας. Όχι άλλο πια μ' αυτούς τους ελεεινούς, τους σιχαμερούς. Θέλουμε κάτι το άλλο, που να μας αγγίζει επιτέλους τρυφερά την καρδιά. Που να εξυψώνει το πνεύμα μας. Που να ομορφαίνει το σώμα μας.

Τι όμορφες στιγμές είναι αυτές που ζούμε! Ξέρεις τι είναι να μη βλέπεις πρωί πρωί την τρισημερή μουτσούνα του φύλακα! Να μην ακούς εκείνο το απδιαστικό τρίξιμο του κελιού, κείνο τον απαίσιο θόρυβο της αμπάρας! Καθώς αυτό το ελεεινό υποκείμενο, αδίσταχτα, πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ, τα γυρνάει με φανερό μίσος μέσα στην καρδιά σου, για να ανοίξει την πόρτα και με το μεγαλύτερο θράσος να παρουσιαστεί μπρος σου αυτός ο ακατονόμαστος εγκληματίας, για να τον καλημερίσεις, να τον χαιρετίσεις ευγενικά, καρφώνοντας έτσι, μια για πάντα, αυτά τα σκουλήκια της μισερής

εξουσίας, το μαχαίρι μέχρι το βάθος της ψυχής σου. Που όλη μέρα μετά παρακολουθεί είτε ο ίδιος ή μέσω των ρουφιάνων όλες σου τις κινήσεις, που δεν θέλει να του ξεφύγει καμιά! Ω! ελεεινή σιχαμερή κοινωνία, πώς να σε αντέξω, πώς να σε θέλω; πώς να αφεθώ στα χέρια σου, αφού κάθε στιγμή με ξεβρακώνεις, με βιάζεις, με κομματιάζεις! Και να τώρα που πετάξαμε από μπροστά μας αυτά τα ελεεινά υποκείμενα, τώρα που κανείς τρισάθλιος δεν μπορεί να φανεί για να μας αμπαρώσει. Λυσσάξατε και δεν ξέρετε με ποιο τρόπο να μας πάρετε πάλι στα χέρια σας, για να μας περάσετε άσπαστους πια χαλκάδες και ασάλινες αμπάρες.

Είναι η πρώτη φορά στη ζωή μας που ζούμε χωρίς πόρτες στα κελιά, που έφυγε από μέσα μας εκείνος ο μισερός θόρυβος των ανοιγοκλεισιμάτων που μας τρύπαγε ίδια σαν ασάλινο τρυπάνι τα σπλάχνα με άκλειστη αιμορραγούσα πληγή. Τώρα, δεν περιμένουμε αυτά τα υποκείμενα πότε να μας ανοίξουν για να βγούμε από τον τάφο του κελιού. Εμείς ζούμε μέσα στη φυλακή ελεύθερα! Καμία πόρτα εσωτερική δεν μας πλακώνει το είναι μας, κανένα καμπανάκι δεν ρυθμίζει το πρόγραμμά μας. Όποιος θέλει, ό,τι ώρα θέλει (εκτός της ώρας της βάρδιας) μπορεί να βγει, να μπει, να περπατήσει, να ακούσει ράδιο, να δει τηλεόραση, να μιλήσει, να σωπάσει, να γελάσει. Όλα εδώ μέσα είναι ελεύθερα! Δεν υπάρχει κανένας δεσμός υποχρέωσης, πλην της ασφάλειάς μας που όλοι προσέχουμε, και μέρα με τη μέρα περισσότερο, γιατί κανείς μας πια δεν τολμά ούτε να σκεφθεί τη φρίκη του χθες! Αυτόν τον ολοκληρωτικό μαρασμό των πάντων! Από μακριά και μ' έναν άλλον αέρα τώρα βλέπουμε όλο αυτό το σινάφι των βρομερών φυλάκων και των γύρω τους καθώς τους χλευάζουμε ανοιχτά, τους προκαλούμε, τους βρίζουμε, και αυτοί σαν κόττες βάζουν την ουρά στα σκέλια και τρέχουν και εκλιπαρούν

πότε να γυρίσει η παλιά κατάσταση, για να μας πάρουν πάλι στα τρισάθλια χέρια τους, για να μας ξεσκίσουν τώρα μονοκόμματα. Πόσο άσκημοι είναι οι εξουσιαστές και πόσο όμορφος είναι ο άνθρωπος που ζει χωρίς εξουσία!!

Οι κάτω κρατούμενοι, καθώς διατηρούν μέσα τους όλα τα σημάδια της καταπίεσης, παρόλο που έως τώρα τους φερθήκαμε με όλη τη σημασία της λέξης άψογα, αυτοί και τι δεν έκαναν για να μας γυρίσουν στη δική τους υποταγή. Μας έβρισαν και μας προκάλεσαν με χίλιους τρόπους, μας συκοφάντησαν στους δήμευτους τους. Και αν είχαν λίγο παραπάνω ψυχή, μόλις ο τρισάθλιος αυτός διευθυντής τους είπε να φτιάξουν κι αυτοί μια ομάδα με όπλα και να μας επιτεθούν, θα το έκαναν. Διαπίστωσαν όμως μέσα τους πως θα τους κόβαμε στα δύο τις καρδιές, γι' αυτό άφησαν αυτό τον τρόπο του πολέμου και χρησιμοποίησαν ό,τι άλλο μπορεί να φανταστεί σε υποουλία το ανθρώπινο μυαλό. Προχώρησαν αδίστακτα και έβαλαν στην αμπαρωμένη κιγκλίδα φωτιά να μας κάψουν ζωντανούς. Και όταν δεν το κατάφεραν, άνοιξαν το δρόμο στους καταστολείς φεύγοντας έξω από τη φυλακή, αφήνοντας μας μόνους εμάς με τα σίδερα, για να μας κάνουν άνετα κάρβουνο.

Και όταν και αυτό δεν το κατάφεραν και είδαν πώς στιγματίστηκαν ανοιχτά πια, και αφού εξάντλησαν όλες τις άλλες δολοπλοκίες, έκαναν ύπουλη στροφή και δήλωσαν αποχή! Ω μοίρα, τι κρύβεται άραγε πίσω απ' αυτή την κίνηση, αχ να μπορούσα να ειδώ λίγο πιο μπροστά, πόσα κακά θα αποφεύγαμε! Από ανθρώπους που επιδίωκαν μέχρι χθες το θάνατό σου, ξαφνικά σου παρουσιάζονται σαν υποστηρικτές σου. Μήπως περίμεναν πως και εμείς θα ακολουθούσαμε το δικό τους παράδειγμα και θα ξεκινούσαμε αποχή, για να γινόμασταν ίδιοι μ' αυτούς και να έπαιρναν έτσι σιγά σιγά, σαν πλειοψηφία που είναι, και τα πρωτεία! Όμως όχι! Εμείς όχι μόνο

δεν κάναμε αποχή, αλλά για να δείξουμε πώς είμαστε εντελώς ξεχωριστά απ' αυτούς, ζητήσαμε απ' τον μάγιστρα να μας φέρνει πάνω και το δικό τους. Γιατί εμείς, σαν λύκοι που είμαστε, χρειαζόμαστε για την αυριανή μάχη δυνάμεις, γι' αυτό και θέλουμε περισσότερο φαγητό. Εμείς δεν έχουμε ανάγκη απ' την εξάντληση της αποχής, που άνετα μετά και χωρίς καμία μάχη θα μας έριχνε στην αγκαλιά των εχθρών μας.

Λες να ήταν αυτή η σκέψη τους; Να ακολουθήσουμε την αποχή τους, δηλαδή να μπούμε μόνοι μας στο δρόμο της εξάντλησης, ίσα ίσα τώρα που χρειαζόμαστε δυνάμεις για να παλέψουμε! Γι' αυτό και τους το ξεκαθαρίσαμε ανοικτά εμείς: Θα τρώμε, και μάλιστα τώρα διπλά και τριπλά από πριν, για να έχουμε ακμαίες δυνάμεις. Και κυρίως να τρώμε με ΟΡΕΞΗ και ΚΕΦΙ. Και άσε τους κάτω της αποχής να συνωμοτούν και να οργιάζουν ενάντια μας. Πιθανόν σε λίγο, βλέποντας πως κι αυτό το σχέδιό τους δεν πιάνει, να μας ρίξουν και ευθύνη πώς να, εμείς κάναμε αποχή, αλλά εσείς δεν μας ακολουθήσατε, γι' αυτό και θα παίρνουμε πάλι φαγητό! Το άσκημο σε αυτή την περίπτωση είναι πως ο μάγιστρας δεν θα μπορεί να φέρνει στους λύκους μου παραπάνω φαγητό. Βρε τα σκουλήκια, ώστε θέλουν μέσω της αποχής να μας εξαντλήσουν. Αυτό και μόνο αυτό είναι το σκεπτικό αυτής της αποχής και τίποτα άλλο. Εξάλλου, η οργάνωση και η διάρκειά της θα το δείξουν. Εμείς μόνο προσπαθούμε να μαντέψουμε το σκεπτικό των κινήσεών τους. Γιατί οι κάτω είναι οι πιο ύπουλοί μας εχθροί! Πιο ύπουλοι και πιο επικίνδυνοι απ' τους εξουσιαστές, αυτοί, σαν αποδέκτες της εξαθλίωσης, λυσοούν διπλά σε όσους της εναντιώνονται και σε όσους την αρνούνται.

Γι' αυτό, όχι μόνο θα τους προσέχουμε αλλά κυρίως θα μελετούμε και θα είμαστε με τον τρόπο μας εντελώς αντίθετοι προς όλες τους τις κινήσεις. Όπως π.χ. εκείνη που έκαναν,

και έγγραφαν ένα υπόμνημα με διάφορα αιτήματα προς το υπουργείο, το οποίο φυσικά το περιφρονήσαμε και δεν το υπογράψαμε, γιατί αυτά τα κωλόχαρτα καμιά σχέση δεν έχουν με μας, αλλά μόνο μ' αυτούς τους φιλήσυχους και πράους, που η χολή και το μίσος τους είναι στραμμένα καταπάνω μας και όχι κατά των πραγματικών τους εχθρών, των αληθινών τους δήμενων... Αυτών που κάθε μέρα τους βιάζουν και τους γαμούνε. Που όλη τους τη ζωή τη συνθλίβουν και την ξεσκίζουν πίσω από τα κάγκελα, που χειρότερα από σκουπίδια τούς έχουν πετάξει σαν αποβράσματα μέσα στα περιφρονητικά σκοτάδια της φυλακής, όχι για λίγο καιρό, μα για όλη τους τη ζωή. Δεν θέλουν να δουν όλον αυτόν τον ταπεινωτικό εξευτελισμό, γιατί αυτός θέλει μάτια ασάλι, γι' αυτό και τα στρέφουν ενάντια σε μας που μέχρι χθες ήμασταν στην ίδια μοίρα και που σήμερα, μην αντέχοντας άλλο αυτή τη φριχτή μοίρα, την πετάξαμε από πάνω μας με αντίτιμο την ίδια τη ζωή μας. Παρόλο που όλοι τους βαθιά γνωρίζουν πως κανένας απ' όλους εμάς δεν πρόκειται να κερδίσει τίποτα, πως το κέρδος θα το πάρουν οι κάτω και πως εμείς εκείνο που θα κρατήσουμε τελικά, αν παραμείνουμε ζωντανοί, θα είναι μια τεράστια σε βάρος απομονωτική ταφόπλακα που θα σκεπάσει για πάντα τις ζωές μας. Εμείς όμως, οι περιφρονητές αυτών των ανθρώπινων αξιών, περιφρονούμε βαθιά και όλα τα μέσα της συντήρησής τους. Και τα όπλα, τα μισερά όπλα της καταστολής τους!!! Και είμαστε έτοιμοι τόσες μέρες τώρα να τους το αποδείξουμε πως η περιφρόνησή μας άγγιξε ως τις ρίζες όλη την κοινωνία τους.

Το παιχνίδι με τους εκπροσώπους των κρατουμένων του Κορυδαλλού, να πάνε στο υπουργείο για να μιλήσουν εκεί με τον γενικό γραμματέα: Πρώτα, γιατί δεν έχουν καμία δουλειά να πάνε στο υπουργείο, δεύτερον, γιατί αυτοί είναι ανάξιοι να

είναι εκπρόσωποι, τρίτον, εφόσον όλες οι φυλακές είναι ξεσπκωμένες, να πάνε εκπρόσωποι από όλες τις φυλακές. Και κυρίως, εφόσον εμείς ζητούμε να έρθει εδώ, το ίδιο πρέπει να απαιτήσουν όλοι. Αυτό το παιγνίδι με τους δύο και μόνο εκπροσώπους στο υπουργείο είναι βρόμικο, είναι παιγνίδι του δολοφόνου διευθυντή Παπαδογούλα. Που έβαλε τα τσιράκια του να δράσουν τώρα γι' αυτόν που κινδυνεύει να αποκαλυφθεί το τέρας.

Έπρεπε μέσα στους εκπροσώπους, ξέχωρα που θα ήταν απ' όλες τις άλλες φυλακές, να ήταν κυρίως παιδιά των 16, 17, 18, ανήλικα από το Σ.Κ.Α. Να παρουσιαστούν αυτά τα τρυφερά παιδιά, όχι για να μιλήσουν αυτά, αλλά για να απολογηθεί η κοινωνία μπροστά τους. Που κακούργησε επάνω στην αγνότητα. Που ιεροσύλησε πάνω στις δροσερές αυτές καρδιές... Που ξεσπκώθηκαν και έσπαγαν και θρυμματίζαν και έκαιγαν ό,τι μπροστά τους έβρισκαν αυτά τα παιδάκια που μεγάλωσαν στην πιο τραγική φτώχεια, χωρίς παιγνίδια, χωρίς χαμόγελο, παρά από μικρά παιδάκια θρέφουν τα φοβερά αναμορφωτήρια και μετά τα κάτεργα. Αυτά τα αγνά, τα πεντάκάθαρα παιδιά είναι στην ουσία οι πιστοί μας σύντροφοι και που εμείς πρέπει να απαιτήσουμε την ελευθερία τους, μηδενός εξαιρουμένου.

Μετά, έπρεπε στην επιτροπή να υπήρχαν και δύο όμορφες κοπέλες, για να μιλήσει η ίδια η ομορφιά τους, που μια άσχημη και βρομερή κοινωνία εκδικητικά την κρατά και τη ζαρώνει πίσω απ' τα κάγκελα. Κοπέλες που έχουν περάσει, ξέχωρα απ' τις άλλες δοκιμασίες, και από τη φρικτή απομόνωση της Πάτρας, πριν τη μετατρέψουν σε πειθαρχική απομόνωση, που μέσα της άφησα την νιοή μου επί δύομισι χρόνια. Για να απολογηθεί αυτή η κοινωνία που εγκληματεί πάνω στο

λουλούδι που αναπτύσσεται μόνο στο χάδι και στο φως. Και που το κρατούν στο σκοτάδι, στην παγωνιά, στην ερημιά, στη σκληρότητα και στην περιφρόνηση...

Να πάνε εκπρόσωποι απ' το ψυχιατρείο, απ' αυτό το φοβερότερο κολαστήριο. Και με απλά λόγια να μιλήσουν για τα βάσανά τους και τι εστί στην ουσία ψυχιατρείο κρατουμένων. Και πώς συνειδητοί φονιάδες παίζουν το ρόλο του νοσοκόμου, τερατουργώντας πάνω στο ιατρικό λειτούργημα με τη χειρότερη αυθαιρεσία. Να μιλήσουν αυτοί οι άνθρωποι του πόνου, που η μοίρα τους κατέβασε στα χαμηλότερα σκαλοπάτια της Γης, εκεί που καμιά ηλιακτίδα ποτέ δεν πρόκειται να ζεστάνει τις καρδιές τους.

Να παραβρεθούν, επίσης, απ' την ελληνική Βασίλη, τη Λάρισα, και να μιλήσουν για τα αμέτρητα βασανιστήρια και τα εγκλήματα που ο Τσουρέλης με την κλίκα του έχουν διαπράξει πίσω από τους μαντρότοιχους αυτού του τρομερού κολαστηρίου, που μέσα του σπάραζαν ως τον ουρανό και άφησαν την τελευταία τους πνοή αμέτρητα παιδιά χωρίς καμιά αιτία, μόνο και μόνο στο όνομα της αιματηρής βίας!

Να πάνε στην επιτροπή και από το σύγχρονο Νταχάου της Πάτρας και να αποκαλύψουν τα φοβερά βασανιστήρια που έχει διαπράξει εκεί το ανθρωπόμορφο κτήνος Ντάσιος μαζί με τη σπείρα του, Παναγόπουλο, Τσεκούρα, Λαμπρινάκο και όλους τους άλλους. Να αποκαλυφθούν επιτέλους αυτά τα αποβράσματα για να αποκαλυφθεί μαζί τους το ίδιο το σικαμερό πρόσωπο αυτής της πόρνης δικαιοσύνης, που παίρνει τα παιδιά των εργατών και τα δολοφονεί με τον χειρότερο και κακότερο τρόπο, μόνο και μόνο γιατί είναι παιδιά εργάτη! Για να αποκαλυφθεί επιτέλους η ηθική πλευρά αυτής της τραγικής υπόθεσης που τόσο επίμονα και πεισματικά αυτοί οι

κακούργοι καλύπτουν. Να ξεφράξουμε το ποτάμι του πόνου που πνίγει τις καρδιές μας, για να γίνει ορμητικό σαν καταρράκτης που να παρασύρει κάθε αδικία και κάθε ατιμία. Η ηθική πλευρά, που είναι η βάση της κάθε ζωής και όχι η υλική, αυτήν και μόνο αυτήν την αλήθεια πρέπει να ξεθάψουμε απ' το βαθύτερο σκοτάδι και να τη φέρουμε στο φως. Γιατί μόνο αυτή έχει τη δύναμη μ' ένα και μόνο χτύπημα μετά να γκρεμίσει τα πάντα. Να τα σκορπίσει σε θρύψαλα, ώστε καμία άλλη δύναμη να μην μπορεί άλλη φορά να τα ξαναστήσει όρθια! Γιατί καμία βία και καμία δύναμη δεν μπορεί να αντικρούσει την αδάμαστη ηθική δύναμη, που με το δίκιο της ασαλώνει και γιγαντώνει τις καρδιές μετατρέποντας τες σε ανίκητες.

Το βράδυ, το σκουλήκι ο υπουργός μ' ένα ξεσίπωτο και φτηνό μονόλογο προσπάθησε να σκεπάσει όλη τη βάρβαρη εγκληματικότητα αυτής της ελεεινής δικαιοσύνης. Πόσο μικροί είναι οι άνθρωποι που παίρνουν το μέρος της αδικίας! Και ο πρωθυπουργός ούρλιαξε: Το Κράτος δεν εκβιάζεται! Ενώ εμείς τοιχοκολλήσαμε δύο νέα πανό που έγραφαν, το πρώτο: Τσουρέλης, Ντάσιος, Παπαδογούλας, Κωσταράς, Ψαραδάκης - Οι σύγχρονοι εγκληματίες. Και το άλλο: Οι Πληγές απαιτούν το θάνατο μιας βάρβαρης δικαιοσύνης που παλούκωσε το κορμί μας και στραγγάλισε τη ζωή μας. Ο εισαγγελέας που είχε έρθει πρωτύτερα για να μας πει για την επιτροπή, τον προγκίξαμε πως αυτό δεν μας ενδιαφέρει: Και πως δεν είναι άνδρας, γιατί ακόμα δεν ξεκαθάρισε τη φυλακή από τους ρουφιάνους που σεριανούν προκλητικά. Και δεν πέταξε αυτό το κτήνος από τη θέση του νοσοκόμου. Το βράδυ, τον βασανιστή νοσοκόμο που δεν μας έδινε πάλι τα χάπια, τον αρχίσαμε ξέχωρα απ' τις βρισιές και με βρασμένα αβγά. Το σκουλήκι έτρεχε να κρυφτεί, ο ξευτιλισμένος μετά από λίγο τα έβαλε σ' ένα κύπελλο όλα μαζί και μας τα έφερε.

Η νύχτα ήταν και αυτή ήμερη. Ο «μικρός» με καθήλωσε με τις ιστορίες του, αυτές τις γεμάτες ομορφιά, αγνότητα και ζωή ιστορίες που γεμίζουν την πλούσια καρδιά ενός εικοσιπεντάχρονου παλικαριού, που η εξουσία το έχει καταδικάσει είκοσι χρόνια κάθειρξη! Ω εγκληματίες, ποια είναι επιτέλους η κατάλληλη τιμωρία που να ανταποκρίνεται σ' αυτά τα ακατονόμαστά σας εγκλήματα...

Και άλλη μια αυγή έκανε την εμφάνισή της με βροχή, που απ' το μέρος που είχε μπει η φωτιά έμπαινε μέσα στον εσωτερικό χώρο. Ενώ τα νέα ανάγγελλαν πως «νέα σύσκεψη θα πραγματοποιηθεί σήμερα για τους κρατούμενους». Προχωράμε λοιπόν, ενώ μια οργάνωση μας έστειλε τους χαιρετισμούς με το ποσό των 40.000 δραχμών σαν πρώτη κίνηση πως είναι στο πλευρό μας, αλλά από μακριά και όχι κοντά μας, που ο κίνδυνος ήταν άμεσος. Γι' αυτό κατεβάσαμε από τα φράγματα τους δυο θερμοσίφωνες, τους ρίξαμε μέσα εύφλεκτο υλικό και, αφού τους φράξαμε γερά, τοποθετήσαμε ένα σε κάθε φράγμα και τους σκεπάσαμε από πάνω με ένα άλλο φράγμα από πόρτες, σαν αντίσταση στα αέρια, για να κατευθυνθούν στα δυο άκρα που θέλαμε να τα γκρεμίσουν ως τα θεμέλιά τους. Και ξάφνου, απάνω που βρισκόμαστε στη μέση της δουλειάς, άλλα παιδιά να ξηλώνουν πόρτες, άλλα να ξεφράζουν και άλλα να φτιάχνουν τις «μπόμπες», βγήκε στη μέση ο Τσαπατσάρης και ούτε λίγο ούτε πολύ ζήτησε να κατέβει κάτω. Ήταν μια κίνηση που δεν την περιμέναμε ποτέ. Γι' αυτό και αντιδράσαμε καθαρά με το ένστικτο: Όποιος θέλει να κατέβει, εμπρός, εδώ είναι η τρύπα, φώναξα. Και πράγματι, μαζί με αυτόν ακολούθησαν και οι Μαρίδης, Πανίδης, Παπαδημητρίου, Κούτρας και οι ξένοι Μοχάμετ, και Μάικ. Εάν υπάρχει κάποιος άλλος που θέλει να κατέβει, να το πει τώρα για να ξεκαθαρίσουμε. Εμπρός, λοιπόν, όποιος θέλει, είναι ελεύθερος, να η τρύπα. Κανείς άλλος όμως δεν έκα-

νε αυτή τη στιγματικότερη κίνηση, που θα τον ακολουθούσε στην υπόλοιπη ζωή του.

Και σαν να μη συνέβαινε τίποτα και με μεγαλύτερη από τα πριν όρεξη και πείσμα, συνεχίσαμε τη δουλειά, και τοποθετήσαμε τις δυο «μπόμπες» στα πιο ευαίσθητα σημεία, ενώ η σκέψη μας ήταν περισσότερο στραμμένη στο πώς θα μπορούσαμε να εξουδετερώσουμε, ξέχωρα όλων των άλλων και τις αντλίες του νερού, που σίγουρα θα προσπαθούσαν να σβήσουν τη φωτιά από την ταράτσα που προστατευόντουσαν και που μπορούσαν άνετα να χρησιμοποιούν μαζί με όλα τα άλλα και το νερό ενάντια μας. Το βράδυ χωριστήκαμε πλέον σε τρεις ομάδες, που τις αποτελούσαν: την πρώτη, Μπέλος, Καγιάς, Παπαϊωάννου· τη δεύτερη, Πετμεζάς, Βανταράκης, Γεωργίτσαρης· την τρίτη Πεντάρης, Σπυρόπουλος και ο Σακκάς. Άφησα ελεύθερο για να καλύπτει τους κουρασμένους τον Νίκο Μπέλο και εμένα. Και χώρισαν τη νύχτα, για πιο ξεκούραστα τώρα, στα τρία.

Πιο αργά, όμως, όλων μας το μυαλό, αθέλητα, πήγαινε σε αυτούς που μέχρι πριν λίγο μοιραζόντουσαν μαζί μας αυτόν το χώρο, τον ίδιο αέρα αναπνέαμε, τίποτα το ξεχωριστό δεν υπήρχε, όλα τα είχαμε κοινά και ανοιχτά, όπως τον εαυτό μας, και σε αυτούς που έβλεπαν με τα μάτια τους την αγωνία μας και όλο τον πόνο που η καινούρια κατάσταση μας είχε δημιουργήσει, τίποτα το κρυφό δεν υπήρχε ανάμεσά μας, όλα ήταν φανερά, όλες οι σκέψεις μας χωρίζονταν στα ίσα, και είχαμε ίδιο και ίσο μερτικό στη χαρά, αλλά κυρίως στην πίκρα που πλημμύριζε τις καρδιές μας. Και που για πρώτη φορά πολεμούσαμε ενάντια σ' αυτή τη μολυσματική πίκρα. Κανένας μας δεν ιδιοποιήθηκε κάτι το παραπάνω, κάτι το ξεχω-

ριστό, εκτός της περισσότερης δουλειάς και πιο αδιάκοπης υπευθυνότητας, όχι για τον εαυτό του αλλά για τους γύρω του, που έπρεπε να διαφυλάξει με τη ζωή του. Αν από μέρες πριν είχα το χρόνο να σκεφθώ την αλλαγή της συμπεριφοράς αυτών των «φίλων», δεν θα μας έβρισκε απροετοίμαστους και ξαφνικά σε κατάσταση άμυνας να αποχωρούν. Πράγματι, τους έβλεπα που είχαν παγώσει πάνω στη δουλειά, και δεν την εκτελούσαν με κέφι και αποφασιστικότητα παρά βαρυστημένα, ώσπου στο τέλος έβρισκαν προσχήματα υγείας, κούρασης και δεν λάβαιναν καθόλου μέρος στην άμυνα και διαφύλαξή μας. Ήταν σημάδια που έπρεπε να τα πάρω στα χέρια μου και να δράσω αστραπιαία... Όμως τα άφησα, γιατί δεν σκέφτηκα ποτέ πως θα υπήρχε έστω και ένα άτομο από όλους μας, που θα έκανε τη σκέψη, τη φοβερή σκέψη, να αφήσει τους φίλους του και να κατέβει κάτω. Όταν πριν λίγες μέρες, οι από κάτω εκκένωσαν τη φυλακή και μας άφησαν στα δόντια των εχθρών, αυτό το χαρακτήρισα, ούτε λίγο ούτε πολύ, πούλημα. Αυτή όμως η κίνηση, που έγινε από ανθρώπους που τους άνοιξε την καρδιά σου και μοιράστηκες τον ίδιο κίνδυνο, δεν είναι πούλημα η αισχρή και αποτρόπαιη κίνηση, που τόσο ασυνείδητα διέπραξαν, αλλά προδοσία πρώτου βαθμού. Άνοιξαν ένα μεγάλο ρήγμα για να μπουν οι εχθροί μας, για να μας εξοντώσουν, μας άφησαν μόνους και μας γύρισαν με χωροφυλακίστικη περιφρόνηση την πλάτη, σε μια στιγμή που στο κάτω κάτω ήταν όλα ρευστά, εφόσον είχαμε την παράτα απ' τις διαπραγματεύσεις που γίνονταν. Ας περίμεναν τουλάχιστο λίγο να ξεκαθαρίσουν τα πράγματα, ας καθόντουσαν μετά να συζητήσουν λίγο μαζί, και για το παράπονό τους, αν υπήρχε ποτέ τέτοιο πράγμα. Αλλά, χωρίς απολύτως τίποτα, αντίθετα με όλα τα βλέμματα και τις καρδιές μας πάνω τους, για να μην τους συμβεί τίποτα απολύτως

και κανενός, μόνο αυτοί οι άνθρωποι, που μέχρι πριν λίγο υπήρξαν και λογίζονταν μέσα από την καρδιά μας φίλοι μας, μετατράπηκαν με μια και μόνο κίνησή τους άσπονδοι εχθροί μας! Τους μισήσαμε μέσα σε μια στιγμή, και απ' όλη τη ματιά μας αυτοί θα δέχονται πια μόνο τα δηλητηριώδη βλέμματα. Και αυτά τυλιγμένα μέσα στο μανδύα της περιφρόνησης.

Οι εχθροί μας όμως γνωρίζουν πολύ καλά πως, όσο ξεκαθαρίζει μια κατάσταση, τόσο πιο επικίνδυνη γίνεται. Χίλιες φορές προτιμότερο γι' αυτούς να αντιμετωπίσουν εκατό αναποφάσιστους παρά δέκα άντρες αποφασισμένους να πεθάνουν. Γι' αυτό, θα χρησιμοποιήσουν ξανά, μέσω του κινδύνου, τη διάσπαση, με όλα τα μέσα θα προσπαθήσουν να μας ελαττώσουν στο ελάχιστο. Να δημιουργήσουν άλλη μία τουλάχιστο διάσπαση... Κάτι όμως, που κι αν ακόμα γίνει, αυτή θα είναι πλέον το πολύ για 2-3 άτομα. Οπότε πάλι θα είμαστε μια συμπαγής ομάδα, η οποία θα κρατήσουμε με τη ζωή μας το όμορφο παιχνίδι, το ομορφότερο στο είδος του, που αρχίσαμε. Και που πρέπει να τελειώσουμε στο τέλος και μόνο στο τέλος του δρόμου και ποτέ στη μέση. Η μέση είναι για τους μέσους, για τους μικρούς, που ποτέ δεν ξέρουν να αρχίζουν κάτι και να το τελειώνουν αδιαφορώντας για όλες τις συνέπειες όσο οδυνηρές και αν αυτές είναι!

Το πρωί, η πρώτη μας δουλειά ήταν να αλλάξουμε θέση στις εύφλεκτες ύλες, μια και τώρα γνώριζαν σε ποιο σημείο τις είχαμε. Καθαρίσαμε ένα δωματάκι στο ντους και τις τοποθετήσαμε εκεί. Στη μέση της δουλειάς, ένα τρισάθλιο υποκείμενο φόρτωσε στις πλάτες τα γαλόνια του και ήρθε. Έλα βρε παιδιά, άρχισε, να τελειώνουμε, αφού βλέπετε πως το υπουργείο κάνει προσπάθειες και ο γραμματέας δεν πρόκειται να έρθει. Λοιπόν, αφήστε το θέατρο, τα ίδια και τα ίδια,

γιατί εμείς έχουμε από καιρό ξεκαθαρίσει τη θέση μας, να έρθει αυτός εδώ, διαφορετικά ελάτε εσείς, άντε γαμηθείτε, λοιπόν, άι γαμηθείτε και ελάτε, ελάτε, ελάτε... Έφυγαν οι βρομεροί απειλώντας: καλά, θα έρθουμε και μάλιστα πολύ σύντομα, απάντησαν οι βρομεροί, αυτά τα τρισάθλια, τα υποκείμενα, που πίστεψαν πώς επειδή έφυγαν οι επτά, πως πάει πια, χάσαμε το παιγνίδι, γι' αυτό προτιμότερο είναι να κατέβουμε να παραδοθούμε παρά να αντισταθούμε... Έχετε μάθει τρισάθλια υποκείμενα να μας ξεβρακώνετε και να μας γαμάτε με τη θέλησή μας, σκυλιάζετε σε όποιον δεν σας γλείφει και δεν σας εκκλιπαρεί. Νομίζετε πως εμείς είμαστε ίδιοι με αυτούς που κατέβηκαν, και ερχόσαστε πλέον σαν θριαμβευτές, μια και δεν θα αργήσουμε και μεις να σύρουμε την ψυχή της συνείδησής μας κάτω χαμηλά στο βούρκο και να την κυλήσουμε στη λάσπη. Γιατί μόνο τότε δικαιώνεστε, μόνο τότε βρίσκετε την ανθρωπιά σας. Και πουθενά αλλού, γιατί πουθενά και ποτέ μέσα τους δεν μπορεί να έχουν μεγαλοψυχία όσοι παίρνουν το μέρος της αδικίας, το μέρος των εκμεταλλευτών, των κτηνών, των βάρβαρων, των βασανιστών, γίνονται ίδιοι, απάνθρωποι, σάπιοι, που λυσσαν σε όλους, εναντιώνονται σ' αυτές τις πιο αισχρές και εξευτελιστικές αρχές. Όπως τώρα λυσάτε και προσπαθείτε με όλα τα μέσα να μας κατεβάσετε κάτω για να αποδείξετε την υπεροχή της ηθικής σας. Ε! να, παραφέρθηκαν, θα διαλαλείτε όλα μαζί τα σκουλήκια, αλλά εμείς, σαν μεγαλόψυχοι που είμαστε, τους συγχωρούμε! Ω! τρισάθλια υποκείμενα, εμάς ύπουλοι, δειλοί και βρόμικοι εκθροί θα μας ξεριζώσετε μέσα από εδώ με οποιοδήποτε άλλο τρόπο εκτός από τον ένα. Να κατέβουμε από την τρύπα. Εμείς, βρε κίναδοι, από την τρύπα του εξευτελισμού δεν πρόκειται να περάσουμε, ό,τι και να κάνετε...

Η επόμενη κίνηση ήταν ν' αλλάξω κελί ύπνου και να πάω από την αντίθετη μεριά... Και γενικά έπρεπε να αλλάξουμε

όλες μας τις συνήθειες που κάναμε μέχρι χθες, διότι τώρα γνωρίζουν με το νι και με το σίγμα πού κοιμόμαστε, πώς ενεργούμε, πότε κοιμόμαστε, πότε δουλεύουμε και πώς... Θα μας γυρίσετε, βρε πούστηδες, στο χθες, αλλά όχι με τη θέλησή μας, αλλά με αίμα!!

Κάθε μέρα η ίδια ατμόσφαιρα, που μέσα της έκλινε το θάνατο, γέμιζε τις καρδιές μας. Πάει, αύριο το πρωί θα έρθουνε, και κάθε βράδυ κάναμε τις τελευταίες δοκιμές για την αυριανή μάχη. Όλο και κάτι βρίσκαμε για να φτιάξουμε, όλο και περισσότερο οργανωνόμαστε, όλο και πιο βαθιά προετοιμάζαμε τον εαυτό μας για μάχη.

Η είδηση πως ήρθαν τα ΕΚΑΜ τη δεχθήκαμε με χαρά όλοι, καθώς ανυπομονούσαμε πια για μάχη! Κατά το βράδυ, κάναμε μια δοκιμή σε μολότοφ που βγήκε θετική, φτιάξαμε μερικές λόγχες και χωριστήκαμε σε τέσσερις ομάδες από δύο άτομα, που η καθμία αναλάμβανε από ένα διάδρομο. Ο Πέτρος πήγε με τον Αποστόλη. Ο Γιάννης με τον Πάρη, ο Νίκος Σ. με τον Ν. Μπ. και ο Τάσος με τον Δημήτρη. Εμένα με άφησαν ελεύθερο έξω από την ομάδα.

Εκείνο πάντως που μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση, ήταν που η φυγή των επτά όχι μόνο δεν δημιούργησε καμία άσχημη κατάσταση ή κανένα κενό, αντίθετα, από όλα τα παιδιά, το ένα με το άλλο περισσότερο, τόσο μονοιασμένοι και τόσο αγαπημένοι δεν ήμασταν ποτέ πριν. Έφυγαν οι επτά και αντί για λύπη μάς ένωσαν και μας γέμισαν δύναμη και χαρά και όλοι ήμασταν αποφασισμένοι, έτοιμοι για μάχη! Κάτι που ο εχθρός μας το έβλεπε, το αντιλαμβανόταν πως εδώ έπρεπε να δώσει αληθινή μάχη, διαφορετικά θα έχανε, όπως και θα χάσει, γιατί εδώ δεν θα έχει να διαλαλήσει πως αντιμετώπισε 50, 100, 200 άτομα εξεγερμένα, όπως μέχρι στιγμής είναι στις άλλες

φυλακές, αλλά μόνο έντεκα! Γι' αυτό το ύπουλο το σατανικό μυαλό της εξουσίας ή θα αποφασίσει να μας επιτεθεί ή θα διαλέξει το δρόμο του άγριου ψυχολογικού πολέμου, όλο ερχόμαστε και όλο έρχονται, για να αρχίσουν να μας διασπών εσωτερικά, να μας αδυνατίσουν σε άτομα, να μας φθείρουν σωματικά, να μας καταρρεύσουν ψυχολογικά, να μας φέρουν τη σύγκρουση ανάμεσα μας. Αυτός είναι ο τελικός επιδιωκόμενός τους σκοπός. Γιατί μόνο η εσωτερική σύγκρουση ανάμεσά μας θα μπορέσει να τους κάνει νικητές και ποτέ άλλοτε. Γι' αυτόν το σκοπό θα χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα, όλους τους τρόπους, τους πιο σατανικούς που θα μπορεί να σκεφτεί ποτέ ανθρώπινο μυαλό, δεν θ' αφήσει κανένα υποκριτικό κόλπο που να μην το χρησιμοποιήσει, θα εξαντλήσει τα πάντα. Γιατί γνωρίζει πως ο χρόνος τώρα είναι με το μέρος τους. Γι' αυτό και θα κοιτάξει να τον αξιοποιήσει κατά τον δυνατότερο καλύτερο τρόπο. Και, κυρίως, θα προσπαθήσει να σπείρει την έχθρα ανάμεσά μας, να φυτρώσει τα ζιζάνια που τρώνε την ψυχή σιγά σιγά, στην αρχή εσωτερικά με όλες τις μικρότητες, όπως περί αρχηγίας, περί διαταγών και περί επικεφαλής ή τόσα άλλα, που μπορούν να μπούνε μόνο σε μια φτηνή, σε μια μικρή όλο μωρότητα καρδιά. Μόνο σε τέτοια καρδιά έχουν θέση όλα αυτά τα σπέρματα... που τόσο επίμονα θα καλλιεργήσουν όλοι αυτοί, που γνωρίζοντας μόνο όμως τον μικρό άνθρωπο, θα έρθουν εδώ στην τιτανικότερη σύγκρουση πριν τη σωματική, την ηθική, καθώς εμείς πρέπει να τους αποδείξουμε πόσο περιφρονούμε όλα αυτά τα φτηνά κόλπα που ταιριάζουν μόνο σε ανθρώπους νάνους, γεννημένους να σκύβουν στην εξουσία, να τη γλείφουν και να την παρακαλούν. Και όχι στους αρνητές της! Αυτούς που στην ουσία μέσα στο καθετί, στην κάθε τους απλή κίνηση δημιουργούν έναν άλλον κόσμο. Τον οραματίζονται, τον ζητούν με όλο τους το είναι. Γι' αυτό και φτιάχνουν νέες σχέσεις, που δεν έχουν

τίποτα το κοινό με το παλιό. Το ξεφτισμένο, το άχρηστο, που το μόνο πια που φτιάχνει είναι σύγχρονους σκλάβους...

Εδώ θα γίνει, όπως διαδραματίζεται, η μεγάλη σύγκρουση: του νεκρού, του γεμάτου ασχήμια χθες, με το δικό μας το ξεχωριστό, το γεμάτο υγεία, ελευθερία και ομορφιά αύριο που εμείς μόνοι μας δημιουργούμε, στιγμή στιγμή, αδιάκοπα, επίμονα. Με μοναδικό μας οδηγό τις πληγές, τα μαρτύρια και τα άγρια βασανιστήρια που μας προξένησε τόσο άδικα η χθεσινή κοινωνία. Εμείς είμαστε ανοιχτά οι αρνητές της, οι επικριτές της. Που χωρίς καμία αμφιβολία πια προχωρούμε ανάμεσα στον ελεεινό τους θάνατο για να φτιάξουμε κάτι το άλλο, το πολύ ωραίο, αυτό που θα γεμίζει με την πρώτη γλύκα της μεγάλης, της γεμάτης ανθρωπιά συγκίνησης. Γι' αυτό και είμαστε έτοιμοι να δώσουμε σ' αυτούς τους ελεεινούς τα κορμιά μας, τους τα χαρίζουμε, δώρο πια, για να κρατήσουμε εμείς όμως την ελευθερία! Αυτή τα βρομερά σκουλήκια δεν πρόκειται να την πάρουν ποτέ! Πρέπει να το χωνέψουν ως το μεδούλι: Εμάς από δω πάνω θα μας κατεβάσουν μόνο νεκρούς ή θα μας ανοίξουν την πόρτα ελεύθερους. Αυτό που δικαιούμαστε, την ελευθερία μας, αυτό το φοβερό δικαίωμα που αυτοί οι κανίβαλοι ολόκληρα χρόνια μέσα από τα φριχτότερα βασανιστήρια μας το αφαιρούσαν, μας το διαστρέβλωναν, το παραποιούσαν, το δηλητηρίαζαν μέσα στα κάτεργα και κυρίως μέσα από τις πιο βρομερές, τις πιο σιχαμερές σχέσεις, να ξετινάξουμε με μια απλή κίνηση αυτές τις σχέσεις του χτες. Να τις ξεριζώσουμε με μια άλλη, πιο απλή κίνηση από την καρδιά μας. Και άλλες νέες, δικές μας κατάδικές μας να βάλουμε στη θέση των αιώνιων βάναυσα φυτεμένων σχέσεων, που καμία σχέση δεν έχει με τους χτύπους της καρδιάς μας, με τα αγγίγματα των αισθημάτων μας. Που πάντα ανάμεσα στα χιλιάδες ψεύτικα πλαστικά που μας έδιναν, ξεχώριζαν

το πιο απλό, αυτό που οι λυσσασμένοι μας εχθροί περιφρονούσαν και περισσότερο μισούσαν, εμείς αυτό κρατούσαμε σφιχτά στην καρδιά μόνοι μας, ενάντια όλων. Ώπου ξεσπάσαμε, η οργή μας γιγάντωσε, το δίκιο μας έγινε ηφαίστειο που ξεχείλισε και σκόρπισε όλες του τις σάπιες αξίες. Και ενωθήκαμε εμείς με τα πιο απλά, τα πιο αγνά, τα πιο παιδικά όνειρα για να κρατήσουμε με τα δόντια μας την παιδικότητά μας! Να κρατήσουμε με το αίμα μας το πιο σπάνιο ιδανικό, τη φιλία! Να πάρουμε στα χέρια μας τη θυσία και την αυταπάρνηση! Να γίνουμε ανοιχτά πια εχθροί με τις αξίες των υλικών αντικειμένων, των πρόχειρων, των προσωρινών αντικειμένων, και να βγάλουμε στην επιφάνεια τις μοναδικές ουσιαστικές αξίες, τις πνευματικές! Αυτές που δεν μπορεί καμία δύναμη να τις φυλακίσει, να τις βιάσει και να τις ρίξει στον γκρεμό. Είναι οι αξίες αυτές που γεμίζουν την καρδιά μας με ασάβινη δύναμη για να αντιμετωπίσουμε γι' αυτές το μίσος και τα πιο καταστροφικά όπλα μιας ολόκληρης εξουσίας.

Τα πιο απλά στοιχεία της φύσης, όπως του σεβασμού, αρχίζουν να βγαίνουν σιγά μα σταθερά κάτω από το φως του ήλιου μας. Αυτού του πρώτου χαρίσματος που τόσο είχε τσαλαπατηθεί και που τώρα το παίρνουμε με τη μεγαλύτερη τρυφερότητα στα χέρια μας και σαν κοριτσιίστικο λουλουδί το αφήνουμε να πλημμυρίσει την αγκαλιά μας. Αχ! πόσα άλλα συναισθήματα πρέπει να βγουν από εκεί που εκατοντάδες και πλέον χρόνια με το αβυσσαλεότερο μίσος είναι θαμμένα! Πόσα και πόσα χαρίσματα, αυτά που τελειοποιούν τον άνθρωπο, δεν έχουν εξαφανιστεί, δεν έχουν σκορπίσει και το τελευταίο τους ίχνος!

Άλλη μια αυγή άπλωσε τα θαλασσιά πέπλα της παραμερίζοντας απαλά απαλά το σκοτάδι που σιγά σιγά εγκατέλειψε

τον κόσμο για να καθεί στο άπειρο. Από μακριά τα φώτα τρεμοσβήνοντας άφηναν την τελευταία τους πνοή. Μέσα στην τεράστια βαμβακερή αγκαλιά του ουρανού κρύφτηκαν σαν πουλιά τα αστέρια. Η θάλασσα, με κείνη τη μεγαλόπρεπη αρχοντιά, έκανε την εμφάνισή της ντυμένη στα μπλε. Από πάνω, κάποια σύννεφα που λιγόστευαν έδειχναν πως σήμερα η φύση θα πρόσφερε στους ανθρώπους, μετά από λίγες μέρες κακοκαιρία, μια όμορφη μέρα!

Και τότε αυθόρμητα ξεφωνίζεις: Ω, μα υπάρχουν γύρω σου τόσο σπάνια παιδιά! Έχουν θάψει ένα τόσο αξεπέραστο παιδί! Ω! Βάνδαλοι, εγκληματίες, αν έχετε λίγη τόλμη, ελάτε να ξαναθάψετε αυτά τα παιδιά! ελάτε! Και τότε, βρομερά και τρισάθλια σκουλήκια, θα σας αποδείξουν τι δύναμη κρατούν στα χέρια τους αυτά τα θαυμάσια παιδιά, που στα χέρια σου τόσο αδίσταχτα τόσα χρόνια στραγγάλιζες. Εμείς, να ξέρεις δολοφονικά εξουσία, κάθε στιγμή, κάθε λεπτό, είμαστε έτοιμοι με το χαμόγελο στα χείλη και σε περιμένουμε, ίδια σαν η ρίζα το νερό. Ανυπόμονα, γιατί θέλουμε να σου δείξουμε την αντίθεσή μας για όσα αίσχη μέχρι σήμερα έχεις διαπράξει. Για να φτύσουμε με περιφρόνηση πάνω στο πρόσωπο σου. Και τέλος για να ξεράσουμε με αηδιαστική περιφρόνηση πάνω στην απειλή του θανάτου σου, του μόνου, εξάλλου, όπλου που διαθέτεις για να επιβάλλεις πάνω μας ολόκληρη την ελεεινότητά σου. Εμπρός, λοιπόν, έλα! έλα! έλα! Και να είσαι σίγουρη πως θα σε συντρίψουμε, πως θα σε τσακίσουμε και θα σκορπίσουμε στην άβυσσο τις αξίες σου... Μέσα σ' όλα τα παιδιά λάμπει ένα παιδί, ο Νίκος.

Ένα νέο πανό στόλισε τον τοίχο: Όποιος δεν οπλίζεται πεθαίνει. Και ένα δεύτερο είναι έτοιμο για να αναρτηθεί: Φυλακι-

σμένοι όλης της Γης, ξεσηκωθείτε. Ενώ αργότερα γράψαμε και αναρτήσαμε ένα ακόμα πανό που γράφαμε: Σ' εμάς που περιφρονήσαμε τις αξίες σας, ρίχτε εναντίον μας τη μοναδική σας αξία, το θάνατο...

Το πρωί ο Νίκος μου είπε ιστορίες από τη φυλακή του. Λίγο αργότερα, καθώς ο ήλιος άφηνε τη Γη για να ανέβει ψηλά απ' όπου ήθελε να βλέπει όλες τις ανθρώπινες πράξεις, μεγάλες και μικρές! Και να μια κίνηση που μας ξάφνιασε: Απέσυραν από την κεντρική πύλη το όχημα της πυροσβεστικής. Ήταν μια κίνηση που αμέσως την εκλάβαμε σαν ύπουλη, που δεν έπρεπε όχι μόνο να μας καθησυχάσει αλλά να εντείνει την προσοχή μας περισσότερο, γιατί όταν ο εχθρός υποχωρεί (φαινομενικά), δυναμώνει επιθετικά και γίνεται αγριότερος και επιθετικότερος... Ζούμε μια κατάσταση μοναδική που ανά πάσα στιγμή μια φλόγα μπορεί να μας κάνει όλα τα παιδιά κάρβουνο. Ξέχωρα από την επίθεση που επί δεκαπέντε μερόνυχτα περιμένουμε. Και που μέχρι στιγμής, πάντα την τελευταία στιγμή αναβάλλεται. Για να αρχίσει πάλι απ' την αρχή. Δεκαπέντε μέρες χωρίς ανάσα, χωρίς ύπνο, χωρίς ηρεμία, παρά μέσα σε μια τεταμένη ατμόσφαιρα, διαμορφώναμε μια άλλη σχέση πρωτόγνωρη για όλους μας, μέσα στη φωτιά και στο θάνατο που ήμασταν ζωσμένοι. Εμείς σκεφτόμασταν το αύριο, χωρίς υπερβολές, ένα κομματάκι μακρινό και απόμερο από τη Γη, ένα μικρό κύμα από τη θάλασσα, ένα μοναχικό δέντρο από το δάσος, μια μικρή ακτίνα απ' τον πύρινο ήλιο, ένα κομματάκι χρωματιστού κήπου με λίγα τριαντάφυλλα. Πού και πού κάποια φίλη να γλυκαίνει τις πιο πικρές μοναχικές στιγμές. Και η γωνιά στρωμένη μοναδικά για κείνον το φίλο που θ' αγαπά το πιο απλό, το πιο απλό πράγμα, να αγαπά το φίλο του. Να τον πονά. Και να είναι μαζί του μονάχα στις

οδύνες και ποτέ στις χαρές! Μια κουβέρτα, μια γωνιά, λίγη φωτιά για ζέσταμα, και κάποιες αναμνήσεις θα είναι και θα παραμένουν πια όλα τα όνειρά μας και οι ελπίδες μας.

Τι ζητάμε λοιπόν απ' αυτή τη ζωή που με τόση οργή αρνούνται να μας το δώσουν, που λυσοούν γιατί το ζητάμε. Που μας μισούν γιατί αρνούμαστε όλη την ψεύτικη ποικιλομορφία του πολιτισμού τους! Που θέλουμε μόνο μίαν άκρη μόνη και απόμερη, λιτή, λίγη φυσική τροφή, και τη σπανιότητα τη μεγάλη, της φιλίας αγάπη! Τι ζητάμε λοιπόν! Εμείς που τόσες μέρες έχουμε βάλει το θάνατο στο προσκεφάλι μας. Εμείς οι περιφρονητές του πλούτου και της κληδής, της μεγάλης ζωής! Εμείς οι περιφρονητές της κατάκτησης και της δόξας. Ζητάμε την απομεριά και τη μοναχικότητα, την ανθρώπινη καρδιά γυμνή χωρίς καλύμματα και στολίδια! Τι ζητάμε λοιπόν! Τι; Τη φιλία! Τη αγάπη! Τον έρωτα! Τη συντροφιά! Τη μοναξιά! Τη αληθινή, την ουσιαστική σχέση, το ελάχιστο, το μηδαμινό από το όλο. Και ζητάμε μόνο να κραυγάζουμε, να ουρλιάζουμε, να δίνουμε το κορμί μας ενάντια σε κάθε αδικία. Γιατί δεν τη θέλουμε, δεν την μπορούμε, γιατί δεν είναι φυσική, γιατί είναι εχθρική και χτυπά με ασάλινα καρφιά την καρδιά. Αυτήν, όχι, δεν μπορούμε να τη δεχθούμε απλά και μόνο γιατί την είδαμε, την ακούσαμε, και κυρίως γιατί αυτή στιγμάτισε το σώμα μας και χάραξε με άσβηστα σημάδια την ψυχή μας. Να λοιπόν τι ζητάμε: την κατάργηση της αδικίας! Κάθε αδικίας, οποιαδήποτε και αν είναι η μορφή της και ο χαρακτήρας της. Να μην τη δεχθούμε ποτέ, να μη συμβιβαστούμε ποτέ μαζί της, να είμαστε πάντα αρνητές της και οι ασπονδότεροι εχθροί της. Όχι στην αδικία! Να τι ζητάμε με μόνο όπλο τα στήθια μας... Ω ζωή! ... λύτρωσέ με από την αδικία της ζωής. Το απόγευμα είδα στο περιοδικό «Ταχυδρόμος» μερικά αποσπάσματα από το γραφτό μου «Το δάκρυ της καρδιάς». Ε!

αυτό ήταν κάτι που δεν το περίμενα, «Το δάκρυ της καρδιάς», έστω και κουτσουρεμένο, βγήκε στην επιφάνεια. Αμέσως γέμισα με κείνα τα συναισθήματα που είναι πιο αδύνατα μα και πιο δυνατά απ' τη ζωή.

Ο εισαγγελέας που ήρθε μας γνωστοποίησε αν θέλουμε τίποτα, και πες του Γιάννη πως το περιοδικό «Ταχυδρόμος» δημοσιεύει ένα γραφτό του. Ω! ζωή. Με τι μάτια μπορείς και βλέπεις την πλευρά δύο ανθρώπων. Ο ένας να περνά καλά. Να φροντίζει το κελί του, την τηλεόρασή του, το ραδίό του, το τραπέζι και το κομοδίνο, όλα αναπαυτικά, το κέρδος από το συνεργείο, τα καλά φαγητά, τα έξτρα κρέατα, ψάρια κ.λπ. Και μετά να ασχολείται με την ψυχαγωγία του, με βόλει, μπάλα, πιγκ πονγκ. Και έχει μάτια και αυτιά, ό,τι του δώσουν που θα απαλύνουν, θα ξεκουράσουν το σώμα και τη σκέψη του, το δέχεται και το κάνει κτήμα του. Το αγαπά, το λατρεύει. Και πιστεύει σ' όλα αυτά τα σκατένια αντικείμενα και νοιάζεται μόνο πώς θα τα αυξήσει και πώς θα τα ωραιοποιήσει περισσότερο, όλα τα άλλα αυτού του χαρακτήρα τού είναι αδιάφορα, το ποτάμι του πόνου που βουίζει δίπλα του ούτε καν το κοιτά, είναι γι' αυτόν ξένο! Γι' αυτόν είναι αυτός και όλα τα πράγματα που στα μάτια του λάμπουν σαν να έχουν τη μεγαλύτερη πάνω στη Γη αξία, μετά έρχονται όλα τα άλλα... Αυτός είναι ο ένας που γύρω του είναι οι πολλοί. Και να ο άλλος που έχει μάτια σκληρά, που είναι περιφρονητής και μισητής όλων αυτών των τιποτένιων αντικειμένων και που είναι μόνος και που αγαπά μόνο τον κίνδυνο και τη θυσία της φιλίας. Όλα τα άλλα γι' αυτόν είναι το μηδέν.

Το υπόλοιπο της μέρας και της νύχτας πέρασε ήσυχια, και ένα νέο ξημέρωμα μας έφερνε τις γεύσεις μιας ζωής που απολαμβάνουμε επικίνδυνα. Μ' αρέσουν οι άνθρωποι εκεί-

νοι, έλεγα στον Νίκο, που αρνούνται όλες τις αξίες που τους επιβάλλουν, που τις περιφρονούν και που μόνοι τους χτίζουν νέες αξίες πάνω σε νέες βάσεις. Πρέπει να σε κλείσω σ' ένα κελί, φίλε Παναγιώτη, είπα στον δημοσιογράφο, γυμνό, εσύ και οι τοίχοι, και να σου στερήσω τα πιο βασικά, χωρίς να αναφέρω τα βασανιστήρια, για να καταλάβεις τώρα αυτά που σου λέω. Βλέπεις, ανέκαθεν στην ιστορία το μέρος του δικίου το έπαιρναν πάντα οι ελάχιστοι, οι λίγοι ήταν αυτοί που πίστευαν βαθιά, που δεν μπορούσαν να ζήσουν μέσα σ' αυτή την τραγική αδικία. Εμείς τώρα μοιάζουμε με κείνους τους θανατοποινίτες που αποβραδís τους λένε πως το πρωί θα σε εκτελέσουμε και όλο το αναβάλλουν. Και αυτό γίνεται τώρα επί δύο εβδομάδες συνέχεια, αλλά βλέπεις ανάμεσα σε μας είναι ορισμένα άτομα που έχουν πεθάνει και έχουν ξαναανασηθεί και έτσι δεν έχουμε αυτό το φόβο, αυτό που φοβόμαστε είναι ο θάνατος της φυλακής, γι' αυτό και εναντιωθήκαμε σ' αυτόν. Όσο για τον εισαγγελέα, επανειλημμένως του ζητήσαμε να απομακρύνει τους χαφιέδες, αλλά δεν το έκανε, όπως επίσης δεν έβγαλε από τη θέση του νοσοκόμου εκείνο το δήμιο που έχει κατηγορηθεί για έγκλημα, επίσης μας υποχρεώνουν να τρώμε το βρομοφαγητό τους, και δεν μας φέρνουν ορισμένα ψώνια από τον μπακάλη... Τώρα όσο για μας, εμείς απλώς συνεχίζουμε το δρόμο που κάποιοι άλλοι άφησαν και να είσαι βέβαιος πως και μεις να πέσουμε, κάποιοι άλλοι θα σηκώσουν από κάτω απ' τα κορμιά μας. Και ένας να μείνει, να είσαι βέβαιος, από τη στιγμή που θα έχει με το μέρος του το δίκιο, θα έχει εχθρούς ολόκληρη την κοινωνία. Τώρα, όσο για τα βιβλία που με ρωτάς, αυτά εδώ είναι ανύπαρκτα γιατί αυτοί μας θέλουν μέσα στο βούρκο και στη λάσπη.

Από τη Δημουλέα ελάβαμε μια επιταγή 20.000 δραχμές. Ενώ η μέρα κύλησε μέσα σε μια ήσυχη υπερένταση, όλα είναι ρευστά, ο ύπουλος εχθρός πάντα караδοκεί και θα караδοκεί τη στιγμή της εξόντωσής μας, γιατί τώρα αυτό και μόνο αυτό επιδιώκει με λύσσα, με όλα τα μέσα. Δεν πειράζει όμως, είναι τόσο όμορφος αυτός ο αγώνας που ξεπερνά κατά πολύ το θάνατο. Τουλάχιστον τώρα θα δώσουμε και σ' αυτόν κάποια γλύκα.

Η μητέρα του Νίκου, μετά από πολυήμερες αγωνίες και ξενύχτια έξω από τη φυλακή, επείσθηκε επιτέλους πως όλα είναι ομαλά, τουλάχιστον μέχρι τις 10 του μηνός, και έφυγε για την Αθήνα παίρνοντας μαζί της μια πρωτόγνωρη εμπειρία που μόνο αυτή μπορεί να εξηγήσει την πίκρα της... καθώς έμενε σε μια εκκλησίτσα ακριβώς απέναντι από το σπίτι του φονιά διευθυντή. Μια μικρή απόσταση χώριζε δύο κόσμους ολόκληρους. Μια μάνα που σιγόκαιγε μη συμβεί τίποτα στο μοναδικό της παιδί, που τόσο αίμα έχει χύσει για να το μεγαλώσει. Και στον κρατιστή δολοφόνο διευθυντή, που κάθε μέρα, αδίσταχτα και φανερά και μπροστά στα μάτια της μάνας, κατάστρωνε τη δολοφονία του παιδιού της. Μια μάνα που έβλεπε και κυρίως αισθανόταν με το αλάθητο ένστικτό της τον μεγάλο κίνδυνο που διέτρεχε αυτό το παιδί που ήταν ό,τι είχε σ' αυτόν τον κόσμο. Τώρα δεν θα τη βλέπουμε να διανύει κάθε μέρα, απ' το άγριο χάραμα μέχρι το βράδυ, το δρόμο απ' την εκκλησία έως έξω στη φυλακή. Με τα μάτια και την ψυχή στραμμένα πάντα μέσα από τα κάγκελα, μην τυχόν να ξεδιακρίνει ό,τι περισσότερο έχει αγαπήσει στη ζωή της. Και που τόσο αδίσταχτα και σκληρά της το αφάιρεσαν και της το πέταξαν στο σκοτάδι, στο φριχτότερο σκοτάδι που έχουν φτιάξει ποτέ, της φυλακής. Μαζί της έφυγε και η μητέρα του Πέτρου. Έτσι χάσαμε, τουλάχιστον προς το παρόν,

την εξωτερική μας συντροφιά. Που με την παρουσία τους και μόνο μας γέμιζαν με ελπίδα. Τουλάχιστον δεν θα χτύπαγαν μπροστά στη μάνα...

Κάθε αυγή που φανερωνόταν ήταν σαν μια νέα ζωή... Τώρα βάζαμε σε εφαρμογή το σχέδιο για ένα χτύπημα που θα έμενε αλησμόνητο. Μια ομαδική φυγή προς την ελευθερία. Αν κατορθώναμε να συγκεντρώναμε τις σκόρπιες ακόμα δυνάμεις μας, τότε η φυγή θα ήταν στο χέρι μας... Έντεκα άτομα, μια ολόκληρη αλυσίδα, έπρεπε να περάσει ανάμεσα από μια περικυκλωμένη ομάδα πάνοπλων και έτοιμων να σκορπίσουν το θάνατο αστυνομικών, έπρεπε να εκμεταλλευθούμε τον αιφνιδιασμό, το σκοτάδι. Και κυρίως να σχεδιάσουμε με μαστοριά και να προετοιμάσουμε με κάθε λεπτομέρεια τα πάντα. Αρχίσαμε το σκάψιμο. Ο τοίχος ήταν χτισμένος με πέτρες μεγάλες και μικρές, που χρησιμοποιούντουσαν σαν σφήνες· αφαιρέσαμε τις πρώτες και προχωρήσαμε ενθαρρυντικά.

Το απόγευμα ήρθε και διαδήλωσε για μας μια μικρή ομάδα αναρχικών. Η ίδια που είχε 'ρθει και την προηγούμενη βδομάδα. Κρατούσαν δύο πανό που έγραφαν, στο πρώτο: Μπουρλότο και φωτιά σε όλα το κελιά, και στο δεύτερο: Λευτεριά στην γης τους κολασμένους. Μας είπαν πως συμπαραστέκονται στον αγώνα μας, ενώ έχουν συγκεντρώσει 11.000 υπογραφές, και πως υπάρχουν άπειροι σιωπηροί άνθρωποι που κατανοούν και είναι μαζί μας... Θα προσπαθήσουν να βγάλουν τη φωνή μας πιο πέρα, για να ακουστεί όσο το δυνατόν μακρύτερα. Αισθανόμασταν όμορφα που τους είχαμε κοντά μας, γι' αυτό και τους ζητήσαμε να 'ρθουν πιο κοντά μας για να νιώθουμε πιο ασφαλείς, γιατί οι ελεεινοί εχθροί μας μέρα νύχτα σχεδιάζουν την καταστολή μας...

Μόλις έφυγαν, πιάσαμε πάλι δουλειά. Έλεγα με προσοχή για να βρω το πιο αδύναμο σημείο που πρέπει να χτυπήσουμε και, ενώ περίμενα τον Γιάννη να πλυθεί, ανέβηκα στο παράθυρο για να ελέγξω τη σκοπιά ξυπόλυτος. Και όταν πήδηξα κάτω, κάρφωσα το δεξί μου πόδι πάνω σε κομμάτια γυαλιού που μ' άνοιξε δύο τρύπες που γέμισαν το χώρο με αίμα! Τέτοιες στιγμές και ώρες δεν συγχωρούνται τέτοια λάθη... και τέτοιοι τραυματισμοί. Να δούμε τώρα το κόστος απ' αυτό το απρόσμενο χτύπημα που με βρήκε σε εντελώς ακατάλληλη στιγμή. Το σκάψιμο προχωρούσε και γρήγορα θα περνάγαμε στο άλλο κελί, από εκεί θα βλέπαμε ποιο θα ήταν το επόμενο βήμα που έπρεπε να μελετηθεί με τη μεγαλύτερη ακρίβεια... Κατά το βράδυ, ένα μπουφάν που ο Δημήτρης το προόριζε για τη μάχη, στάθηκε αιτία να στεναχωρηθεί ο Νίκος, που του το ζήτησε για να το δώσει στον Πάρη, και όταν ο Δημήτρης του το αρνήθηκε, ο μικρός το πήρε βαριά, εγκατέλειψε την παρέα και πήγε και κλείστηκε καταστεναχωρημένος στο κελί. Είπα να μην τον ενοχλήσουν και τον αντικατάστησα στη βάρδια του.

Όταν κατά της δεκάμιση περίπου είδα τον Μοχάμετ να βγαίνει από το αρχιφυλακείο στο εσωτερικό προαύλιο με τις χειροπέδες στα χέρια και να φωνάζει: Γιάννη με χτύπησαν!, του είπα να έρθει μέσα και να ανέβει πάνω. Έφυγε τρέχοντας, ανέβηκε τις σκάλες και βλέποντας οι φύλακες πως ήμασταν έτοιμοι να αντιδράσουμε του άνοιξαν την κιγκλίδα και ήρθε τρέχοντας πάνω: Η πρώτη του κουβέντα που είπε ήταν πως από δω θα κατέβαινε μόνο πεθαμένος! Κι έτσι γίναμε δώδεκα. Θα πρέπει όμως να ρωτήσω τα παιδιά αν τώρα εμείς πρέπει να τον κρατήσουμε ή να τον κατεβάσουμε κάτω μόνοι μας.

Η υπόλοιπη νύχτα κύλησε ήσυχα, φέρνοντας το άγνωστο πρόσωπο μιας άγνωστης μέρας στην επιφάνεια. Η πρώτη μας δουλειά ήταν να περάσει από επιτροπή αν θα έπρεπε να κρατήσουμε τον Μοχάμετ στην ομάδα μας, ή θα τον κατεβάζαμε κάτω. Το δίλημμα που παρουσιαζόταν ήταν αν έπρεπε να του συγχωρούσαμε την προηγούμενη φυγή του, που μπροστά στον προβλεπόμενο κίνδυνο μας εγκατέλειψε. Και ακόμα έπεσε και η καχυποψία, μήπως μας τον έφερε η υπηρεσία, γιατί δεν είχε και στέρεη βάση να ξεφύγεις με τις χειροπέδες από τα χέρια τους, και στη συνέχεια να σου ανοίξουν την κιγκλιδωτή πόρτα οικειοθελώς! Γι' αυτό και αρχίσαμε να ξεκαθαρίζουμε αυτό το θέμα, σταματώντας εωσότου αποφασίσουμε οποιαδήποτε άλλη κίνηση. Τα παιδιά, αφού σκέφθηκαν ξεχωριστά το καθένα, αποφάσισαν στη μεγάλη τους πλειοψηφία να φύγει, όπως και έγινε, με τη μόνη διαφορά πως είπαμε στους δήμιους να μην απλώσουν πάνω του χέρι και ούτε να τον κακοποιήσουν. Στα έντεκα άτομα που ήμασταν, οι τρεις μόνον έκριναν να μείνει: ο Πενταράκης, ο Γεωργίτσaros και ο Πετμεζάς, ενώ η πλειοψηφία ομόφωνα αποφάσισε τη φυγή του. Χωρίς κανέναν ενδοιασμό με μόνο λίγη σκέψη, για να αφαιρεθεί εκείνο το κατάλοιπο του συναισθηματισμού, που τόσο καταστροφικό μπορεί να γίνει στη συγκεκριμένη στιγμή. Ο Σακκάς Νίκος, ο Τάσος Μπέλος, ο Νίκος Μπέλος, ο Γιάννης Βανταράκης, ο Νίκος Σπυρόπουλος, ο Γιώργος Παπαϊωάννου και ο Δημήτρης Καγιάς, μαζί με μένα, ήμασταν όλοι αρνητικοί, να φύγει. Όπως και έγινε, για να συνεχίσουμε εμείς όπως πλέον ήμασταν, και για να τους δείξουμε πως όλοι αυτοί μας είναι περισσευούμενοι, και πως όσο λιγότεροι είμαστε τόσο πιο ενωμένοι, πιο γεροί και πιο αποφασιστικοί είμαστε.

Αυτό που υπολογίζουμε περισσότερο στη διαμορφωμένη έως αυτή τη στιγμή ομάδα μας, είναι η ολοκληρωτική και γρήγορη συνεννόηση. Κάτι που σιγά σιγά διαμορφώνεται από μόνο του, καθώς οι ίδιες οι περιστάσεις απαιτούν να φανερώσεις έναν εαυτό ατόφιο, όπως ακριβώς είναι. Καθώς επίσης η στενότητα του χώρου δεν επιτρέπει να διαφύγει καμία κίνηση κανενός μας, όλες βρίσκονται κάτω από την ίδια, την ατομική μα και γενική, επιτήρηση.

Όπως και την προηγούμενη φορά, οι ένοπλοι φονιάδες, βοηθούμενοι απ' το σκοτάδι, αφαίρεσαν τα πανό που την προηγούμενη είχαν αναρτήσει οι διαδηλωτές για μας, ενώ στα χέρια μας ήρθαν δύο προκηρύξεις που αντιγράψω.

Η πρώτη έγγραφη: «Προς όλους τους ελεύθερα σκεπτόμενους ανθρώπους: Εξεγερθήκαμε στους γδάρτες των ονείρων μας: Αλίμονο σ' αυτούς που θα δεχθούν σαν όρο ζωής τη φυλακή. Οι φυλακές, καθρέφτης της κοινωνίας μας! Εξεγερμένοι κρατούμενοι των ελληνικών φυλακών απαιτούν άμεση λύση στα δίκαια αιτήματα τους. 1) Να δοθεί η δυνατότητα άσκησης έφεσης σε όσους καταδικάστηκαν πριν την 1/1/80 σε ισόβια και αν δεν είναι εφικτό αυτό να μετατραπεί η ποινή τους σε 20 χρόνια. 2) Υποχρεωτική αναστολή στα 2/3 της ποινής, και ίση μεταχείριση σε όλους τους κρατούμενους χωρίς φυλετικές και ταξικές διακρίσεις. 3) Άμεση κατάργηση πειθαρχικών ποινών, βασανιστηρίων, μεταγωγές σε φυλακές υψίστης ασφαλείας. 4) Κατάργηση των ισοβίων δεσμών κ.λπ. Οι απεγνωσμένες κραυγές, τα ουρλιαχτά από τα βασανιστήρια, το αίμα από τους δολοφονημένους κρατούμενους σπάνε τα τείχη της σιωπής. Αποδεικνύουν για μια ακόμη φορά τις χρεοκοπημένες αξίες μιας σάπια δομημένης κοινωνίας των

αφεντικών, την ηθική, τους νόμους της υποταγής των ευυπόληπτων και νομοταγών πολιτών και την καταρράκωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Συμπαραστεκόμαστε στον αγώνα των εξεγερμένων φυλακισμένων γιατί παραμένουμε ακόμα άνθρωποι. Θέλουμε έναν καλύτερο κόσμο. Τον απαιτούμε και θα είμαστε αλληλέγγυοι σε όσους αρνούνται τον τρόπο ζωής που μας επιβάλλεται. Πόντιοι Πιλάτοι της πολιτικής και κοινωνικής ζωής του τόπου είσαστε προ των ευθυνών σας: Να μην επέμβουν τα ΜΑΤ στις εξεγέρσεις των κρατουμένων. Να καταργηθεί το Σ.Κ.Α ανηλίκων. Πρωτοβουλία Αλληλεγγύης».

Και η δεύτερη προκήρυξη έγραφε: «Προς όλους τους ελεύθερα σκεπτόμενους ανθρώπους: Εξεγερθήκαμε στους γδάρτες των ονείρων μας, Οι φυλακές καθρέπτης της κοινωνίας μας, στίχοι γραμμένοι και κρεμασμένοι στα κάγκελα των φυλακών Αλικαρνασσού, Αγίου Στεφάνου Πάτρας και Λάρισας. Μηνύματα αντίστασης προς όλους αυτούς που εξευτελίζουν και εξοντώνουν την ύπαρξή τους. Όχι άλλη αδικία πλέον. Κραυγές απόγνωσης και ελπίδας για ζωή. Έκκληση για συμπαράσταση προς όλους εμάς που δεν έχουμε χάσει την ευαισθησία μας και παραμένουμε άνθρωποι, την ίδια στιγμή που το κράτος σχεδιάζει και οργανώνει την επέμβασή του με επίλεκτες δυνάμεις ΜΑΤ και ΕΚΑΜ, και οι πολιτικάντηδες ασχολούνται με τα εκλογικά τους νταλαβέρια. Η φυλακή όμως υπάρχει σήμερα, δεν είναι κάτι το αιώνιο, το αναλλοίωτο, που υπήρχε ανέκαθεν. Είναι προϊόν της ταξικής κοινωνίας. Προϊόν ενός ισχυρού κράτους που κατέχει τα μέσα καταστολής. Ο φυλακισμένος αποτελεί ένα είδος κοινωνικού αιχμάλωτου του κράτους. Η φυλακή χρησιμοποιείται σαν φόβητρο σε όποιον τολμά άμεσα ή έμμεσα να αμφισβητήσει την κάθε εξουσία. Με τη φυλακή, και γενικότερα το σωφρο-

νισμό, η εξουσία διαστρεβλώνει τις συνειδήσεις, εξοντώνει σωματικά και ψυχικά τους κρατούμενους. Ο αποκλεισμός της προσωπικής ζωής (απαγόρευση αλληλογραφίας, ελεύθερου επισκεπτηρίου, σεξουαλικής ζωής) οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης, τα βασανιστήρια σαν τελευταίο μέσο των εξουσιαστών, είναι καθημερινότητα για έναν (αρνητή) φυλακισμένο. Ο χαφιεδισμός είναι η μόνη αξία που καλλιεργείται στις φυλακές. Το κίνητρο των ανθρώπων που εξεγείρονται σήμερα είναι η δίψα για κοινωνικότητα, ισότητα, η δίψα για ελευθερία, για ζωή. Η σημερινή συγκέντρωση είναι μέρος της προσπάθειάς μας να σταθούμε αλληλέγγυοι στον αγώνα των εξεγερμένων φυλακισμένων, πολιτικών και ποινικών. Γιατί η κρατική τρομοκρατία δεν στρέφεται ενάντια σε πολιτικές πρακτικές μόνο. Δεν θέλουμε να κλαψουρίσουμε και μεις για τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης στις φυλακές. Θέλουμε έναν καλύτερο κόσμο, τον απαιτούμε, τον διεκδικούμε και θα είμαστε αλληλέγγυοι σε όποιους αρνούνται τον τρόπο ζωής που μας επιβάλλεται. Οι χώροι εξόντωσης να γίνουν χώροι εξέγερσης ενάντια στην επιβίωση, για μια ζωή χωρίς περιορισμούς... Πρωτοβουλία Αλληλεγγύης.»

Σιγά σιγά η νύχτα ξεφλούδιζε τα μαύρα της φύλλα αφήνοντας πίσω της το χθες γεμάτο με τις πικρές του αγωνίες, τους πόνους αλλά και τις λίγες μα γεμάτες χαρές... Το φοβερό κρύο που τις προηγούμενες μέρες μας διαπέρανε σκληρά το κορμί, υποχώρησε. Ο ήλιος έκανε δειλά δειλά και πάλι την εμφάνιση του· παρόλο που κάτι σύννεφα δεν τον άφηναν να ξεθαρρέψει εντελώς, αυτός επίμονα τα διαπερνούσε, για να μας ρίχνει τις ακτίνες του, αυτό το μοναδικό χάρισμα που γλυκαίνει κάθε καρδιά... Καθώς πέρασαν ανάμεσα από τα κάγκελα, πάνω από τα συρματοπλέγματα και τις πανύψηλες μάντρες, αυτές δεν πτοούνταν παρά ακόμα και στο πιο μικρό

άνοιγμα και στην πιο μικρή χαραμάδα, την πιο σκοτεινή, ορμούσαν μέσα τους γεμίζοντάς τες με λαμπερό φώς! Η θάλασσα μετά από τόσες μέρες ταραχής και αγριιάδας ηρέμησε. Δεν έβλεπες πάνω στο μπλε φόρεμά της να ασπρίζουν τα θυμωμένα της κύματα που ξέσπαγαν πάνω στην ακτή, ζητώντας να πνίξουν ό,τι τους αντιστεκόταν. Τίποτα αυτές τις ανήσυχες μέρες δεν δεχόταν στην πλάτη της. Μόνο μεγάλα ταξιδιάρικα καράβια τη διέσχιζαν, αλλά πάντα με μεγάλη προσοχή... Τώρα όμως στη γαλήνη της, που ούτε κυμάτιζε καν, άφηνε να την περπατούν εκείνες οι ασπρουδερές βαρκούλες που τόσο πλούσια ξεμύτισαν από παντού και αγέρωχα χάραζαν τις λευκές τους γραμμές πάνω στη χθελινή απλησίαστη κυρία. Που τώρα ήσυχα ήσυχα τα δεχόταν όλα σαν χάδια. Διαφορετικά από εκείνα που ο κατευνασμένος αέρας της άφηνε καθώς, σαν να μην υπήρχε, περνούσε με όλη την απαλότητά του από πάνω της και της ψιθύριζε πια γλυκά ερωτικά λόγια. Αυτή όμως σαν να μην άκουγε, σαν να μην έβλεπε στεκόταν αδιάφορη στα προσκλητήρια της αγάπης με κείνη τη μεγαλοπρεπή ηρεμία που αιχμαλώτιζε τα μάτια και μαγνήτιζε το σώμα... Αχ κυρά μου θάλασσα, πόσο σ' αγαπώ!!

Είχαμε το πρώτο κρούσμα παρεξήγησης ανάμεσα στον Νίκο τον μικρό και τον Δημήτρη που με αιτία το μπουφάν δεν ήθελε ακόμα να εξομαλυνθεί, καθώς ο μικρός του είπε πώς δεν ήθελε να ξαναμιλήσει άλλη φορά μαζί του. Κάτι που έκανε τον Δημήτρη ν' αλλάξει κελί. Σ' αυτή την περίπτωση άφησα το χρόνο να γιατρέψει τη διαμορφωμένη κατάσταση, παρόλο που έβλεπα πώς ο μικρός ήταν από μέσα του αμετάπειστος.

Λίγο αργότερα φωνάξαμε στους δήμειους να μας φέρουν τα τσιγάρα και τα τρόφιμα και να αφήσουν αυτά τα βρόμικα κόλπα, γιατί αυτά που έχουν μάθει να τα εφαρμόζουν στα πει-

θαρχεία και στις απομονώσεις, να τα αφήσουν εδώ. Σε λίγο μας έφεραν τα τσιγάρα, ενώ κατά τις δέκα μου είπαν πως ήρθε η Λίνα. Ω! αυτή η σπάνια ομορφιά, που τόσο άσχημα της συμπεριφέρθηκα την τελευταία φορά, ήρθε πάλι, δειλά δειλά, με την αγωνία μην τυχόν αποκαλύψω πάλι τη βρόμικη εκείνη πλευρά του εαυτού μου. Όμως ένα χαμόγελο που της έστειλα από μακριά και ένα φιλί περασμένο μέσα από τα κάγκελα, ήταν σαν να μιλούσαν χίλιες λέξεις. Στεκόταν απέναντι μου, όπως πάντα πανέμορφη, γεμάτη ζωή και ανησυχία ανεβοκατέβαινε πάνω στα κάγκελα, χειρονομούσε, μιλούσε και χαμογελούσε ολόκληρη, μου έδωσε ένα κασετοφωνάκι, λίγα γραπτά, πολλές ελπίδες πως όλα θα πάνε καλά και γρήγορα θα είμαστε έξω μαζί. Το απόγευμα της εδώρισα αυτό που είχα στον τοίχο με τις τρεις κοπέλες. Και έφυγε γεμάτη δύναμη, καθώς έξω από το αρχιφυλακείο το άνοιξε διάπλατα και φώναζε: Αυτό είναι συμβολικό! Ήταν ένα όνειρο να βλέπεις αυτή την κοπέλα να αστράφτει ανάμεσα σε τόσους εχθρούς! Το βράδυ φτιάξαμε μια σφεντόνα και βαλθήκαμε όλοι να αποδείξουμε πως ήμασταν οι καλύτεροι σημαδευτές. Παρ' όλη την ατζαμοσύνη μας, πολλά γυάλινα ποτήρια έγιναν θρύψαλα, μέσα στον γενικό παιδικό ενθουσιασμό. Τη νύχτα μου έκανε παρέα ο μικρός. Που εντελώς αποπλιστικά του μίλησα για πολλά πράγματα απ' τη ζωή μου, από τα χρόνια του κυνηγιού μου, της απομόνωσης, της φυλακής, τις συγκρούσεις μου και το άσβεστο, το εσωτερικό μίσος με καθετί το εξουσιαστικό, που το μαστίγιό του το γνώρισα από πέντε χρονών... Για τον πατέρα μου, για τη μητέρα μου... Του είπα τα λάθη και την πείρα μου, που μου απόδειξε πως ο άνθρωπος πρέπει να μάθει να παίρνει στην αρχή μικρές αποφάσεις, για να μάθει στο τέλος να παίρνει τη μεγάλη απόφαση. Όπως επίσης δεν πρέπει ποτέ να συγχωρεί τα λάθη του άλλου. Παρά εφόσον η μοίρα τον όρισε να ζει ανάμεσα σε μικρούς ανθρώπους, είναι

υποχρεωμένος να είναι σκληρός. Γιατί μόνο με σκληρότητα αντιμετωπίζονται οι μικροί και του έδειξα με μια κίνηση τους αποκάτω. Και γενικά του μίλησα για την απέραντη απηδία και σιχασιά που αισθάνομαι για αυτή την κοινωνία που τόσο βαθιά στην ουσία περιφρονώ. Και που το μόνο που μ' αρέσει είναι να ταξιδεύω συνέχεια, ακατάπαυστα... Να είμαι τώρα εδώ και μετά να βρίσκομαι εκεί και συνέχεια να αλλάζω και να αλλάζω, να χάνομαι, να βρίσκομαι παντού και πουθενά.. Αρκεί να μην ξέρει η αστυνομία πού κοιμάμαι και πού ζω. Μόνο τότε είμαι ήσυχος, όταν είμαι μόνος και δεν γνωρίζει σχεδόν κανείς πού βρίσκομαι. Του είπα ακόμα για τους φίλους μου, που ενώ η τύχη μου έδωσε το δώρο της αποκάλυψης, εγώ σαν στραβός δεν τους είδα, παρόλο που δεχόμουν απ' αυτούς το ένα χτύπημα πίσω από το άλλο. Ήταν μια νύχτα που πέρασα πάλι συντροφιά με τον μικρό. Μ' αυτό το παιδί, με την τρυφερή, τη γεμάτη παιδικότητα καρδιά, που μόνο η παρουσία του ξεχειλίζει όλο το χώρο, ενώ το γέλιο του έκανε να λάμπουν τα πάντα... Πόσο προσεχτικός πρέπει να είναι κανείς έχοντας απέναντί του, και κυρίως μέσα στα χέρια του, τέτοια σπάνια σε αισθήματα ομορφιά!

Και έφυγε και εκείνη η νύχτα, που τις τελευταίες της ώρες σήκωσε ένα δυνατό αέρα που έκανε τα πανό να χτυπούν πάνω στα κάγκελα ίδια πανιά ιστιοφόρου... Όμως αυτά, κάτω από τα γερά δεσίματά μας κρατούσαν πεισματικά, για να μιλούν από το ύψος τους την αλήθεια μας. Με πόση κρυφή μανία περίμεναν αυτά τα ύπουλα φίδια να τα αφαιρέσουν, να τα ξεσκίσουν αυτά τα πανό, που μέρες τώρα κυμάτιζαν μεγαλόπρεπα και έριχναν πολύ μακριά όλες μας σχεδόν τις σκέψεις, που λίγο πολύ πάνω τους με διάφορα λόγια είχαμε αποτυπώσει. Ένα νέο κρούσμα ήρθε να προστεθεί ανάμεσα στον Νίκο Μπέλο και στον Γιάννη Βανταράκη. Για εντελώς

ασήμαντη αφορμή είπαν ανάμεσά τους λόγια σκληρά, που μόνο μια χτεσινή και προχτεσινή κατάσταση μπορούσε να συγχωρέσει και να κατανοήσει· έπρεπε να φωνάξω για να σταματήσουν αυτά τα άπρεπα λόγια και να απομακρυνθεί ο ένας από τον άλλον, με βαριά όμως ο καθένας τους καρδιά. Στη συνέχεια, ασχοληθήκαμε με σφενδόνες και τα δόρατα που έπρεπε η κάθε ομάδα να έχει ένα στη διάθεση της, για να φράζει τον κάθε διάδρομο. Ξέχωρα από το φράγμα, τη φωτιά, τις μολότοφ, τα μαχαίρια, τα ρόπαλα, τις σφενδόνες, δοκιμάσαμε τόξα και τα μεγάλα κοντάρια και τέλος τα ίδια τα κορμιά μας, που επιτέλους ήταν ή πρώτη φορά που θα ήξεραν γιατί μάχονταν, τόσο που αυτά τα μηδαμινά όπλα λάμπανε στα μάτια μας, με την αποφασιστικότητα της ορμής μας, σαν τρομερά όπλα, ικανά να λυγίσουν ένα στρατό. Ένα σκληρό κορμί κυριευμένο με το πάθος του δίκιου, όταν αυτό ξεσπάσει μέσα του και το προκαλέσει για σύγκρουση, γι' αυτή την τεράστια, την ασύγκριτη εσωτερική σύγκρουση, που η λάμψη της μοιάζει σαν την αστραπή της πρώτης ηλιακτίδας που σκίζει τη νύχτα στα δυο... είναι το αδάμαστο δίκιο που εμπύχωνε τις καρδιές μας. Αυτό που δεν άφηνε ίχνος σκέψης για να γυρίσουμε πίσω στα παλιά, στο χθες. Αισθανόμασταν δυνατοί, παρόλο που δεν μπορούσαμε να διακρίνουμε, μέσα απ' την ομίχλη που μας έριχναν, το φως που έπιανε τις άκρες των καρδιών μας. Οι αντίπαλοί μας, της πλευράς του άδικου, δεν είχαν κανένα επιχείρημα να παρατάξουν απέναντι μας, όλα τους ήταν εκθρικά, όλα σάπια, άρρωστα και σάπια, εκείνο μόνο που είχαν πια ήταν η ΒΙΑ, η βάση και η κορυφή τους. Και ένιωθαν καλά πως τουλάχιστον εμάς τους έντεκα μόνο με την ωμή βία θα μας ξεριζώναν απ' τη γη, αλλά δεν θα μπορούσαν να ξεριζώσουν απ' τις καρδιές μας το δίκιο μας. Αυτό που όπλιζε και έλεγχε όλες τις κινήσεις και τις ενέργειές μας.

Το βράδυ μίλησα αυστηρά για την πρωινή συμπεριφορά του Νίκου απέναντι στον Γιάννη. Έπρεπε να υποχωρήσεις και μάλιστα τώρα, τη συγκεκριμένη στιγμή, έπρεπε να αφήσεις ελεύθερα ν' απλωθούν πάνω στην καρδιά σου τα πικρά λόγια του Γιάννη, να δείξεις κατανόηση, όταν έχεις δίκιο και όχι όταν έχεις άδικο. Και ίσα ίσα, επειδή έχει άδικο, θα τον αγκαλιάσεις περισσότερο και θα του ζητήσεις συγγνώμη. Και κυρίως δεν θέλω εδώ μέσα να επαναληφθούν τέτοιες σκηνές. Γιατί το μόνο όφελός τους είναι να μας ταπεινώνουν στους κάτω, να τους οπλίζουμε με επιχειρήματα, κάτι που δεν θα το δεχθώ ποτέ. Για να μπορέσει ένας άνθρωπος να παλέψει κάτι καινούριο, πρέπει πρώτα να χτίσει καινούριο τον εαυτό του.

Στη νυχτερινή βάρδια έκανα παρέα στον Νίκο, ένα παιδί που χωρίς πολλές φορές να το θέλω με μαγνήτιζε, με κείνες τις όλο φυσικότητα κινήσεις και με κείνες τις όλο ζωντάνια παιδικές του περιγραφές της γεμάτης περιπέτειες ζωής του. Όλα κλεισμένα σ' ένα γερό, γεμάτο ομορφιά και υγεία, εικοσιπεντάχρονο παλικάρι. Με αποκορύφωμά του την τωρινή του εξέγερση, που με μιας γκρέμισε το καθετί που τόσα χρόνια ασφυκτικά τον περικύκλωνε και τον αιχμαλώτιζε. Είναι από κείνα τα σπάνια παιδιά που μόνο η παρουσία τους είναι αρκετή να γεμίζουν ένα χώρο, όσο παγερός και αν είναι, με τη σιγουριά, την ακλόνητη σιγουριά της δύναμης, καθώς το αιώνιο χαμόγελο που στεφάνωνε το πρόσωπό του έδινε στο σώμα του την πιο δυναμική, όλο αποφασιστικότητα κίνηση. Είναι το παιδί που μαζί με τον Τάσο αγαπώ πιο πολύ, που στην ουσία πονώ πιο πολύ από όλα τα άλλα παιδιά. Απλά και μόνο γιατί μέσα τους βρίσκω εκείνο το λεπτό χάρισμα που μ' αγγίζει τρυφερά στην καρδιά. Αυτά τα σπάνια παιδιά είναι της εξέγερσης! Είναι της μεγαλειώδους στιγμής της αντίστασης, ενάντια στους αποκτηνωμένους εχθρούς μας... Που με

μια τους κίνηση έστρεψαν την πλάτη τους περιφρονητικά όχι μόνο στις απειλές τους, αλλά και σε όλα τα σύγχρονα τα δολοφονικά όπλα της καταστολής, που τόσο πλούσια από δαύτα διαθέτουν όλες οι σιχαμερές εξουσίες της γης! Τι ευτυχία να βρίσκεσαι ανάμεσα σε παιδιά περιφρονητές όλων των σημερινών μα και χτεσινών αξιών!! Ω! ασύγκριτη και μοναδική εσύ γιορτή της εξέγερσης! Ω! πόσο σε θαυμάζω. Εσύ που μου αφάιρεςες από γύρω μου όλη την ανθρωπίνη σαβούρα για να μου δώσεις το ανεκτίμητο, τον άνθρωπο! Σε σένα και μόνο σε σένα οφείλω αυτή τη μοναδική αιωνιότητα.

Ήταν μια από τις πιο ήσυχες μέρες, μ' έναν ήλιο που σεργιάνιζε κυρίαρχος στον ουρανό χωρίς το δρόμο του να τον φράξει ούτε ένα σύννεφο, ρίχνοντας πλούσια και αφιλοκερδώς στους ανθρώπους τις ακτίνες του. Σ' ανθρώπους που σπάνια σήκωναν το κεφάλι να κοιτάξουν το φως, παρά σκυφτοί στη γη έσερναν ο καθένας από ένα μερτικό του πόνου, αφήνοντας με τη σειρά τους πίσω τους για παρελθόν το χάος, ένα άπειρο χάος, που μέσα του έκλεινε ολόκληρη την ανθρωπίνη δημιουργία! Γι' αυτό και τα μάτια μας ήταν στραμμένα στο σήμερα απ' όπου αντλούσαμε δύναμη για το αύριο. Το χτες, το μόνο που απόμεινε απ' αυτό, ήταν μια γλυκιά πίκρα, που κάπου κάπου μαζί με το φύσημα του αέρα μάς ανατρίχιαζε με το πέρασμά της, που έσκαφτε μέσα μας ένα πιο βαθύ κενό.

Δεν έλειψαν και σήμερα ορισμένες μικροπαρεξηγήσεις ανάμεσα στα παιδιά, καθώς μοιάζουν γεμάτα από μια συσσωρευμένη ενέργεια, πολλές φορές χωρίς σκέψη αλλά από την ίδια την εσωτερική εκείνη την αδάμαστη παρόρμηση, που σε κάνει στο ξέσπασμά της να στρέφεται κατά των πάντων, χωρίς κανέναν απ' τους φανερούς πλέον λόγους, παρά για το λόγο πως κάποιιοι άλλοι άνθρωποι έριξαν πάνω μας την πλά-

κα της φυλακής, που αδίσταχτα κατακρεουργεί το σώμα μας και την ψυχή μας... Πάντα προσπαθώ σ' αυτές τις παιδικές, στην ουσία τους, διενέξεις να πάρω τη θέση του κέντρου. Να αντιμετωπίσω και τα δύο παιδιά το ίδιο. Κάτι που είναι φοβερά δύσκολο, γιατί η ίδια η καρδιά μαρτυρεί και φανερώνει ανοιχτά αυτό που ιδιαίτερα συμπαθά, καθώς γι' αυτό είναι πιο ανοιχτή στον πόνο... Όπως είναι η παρεξήγηση του μικρού με τον Δημήτρη και που η θέση μου έχει ταχθεί απερίσπαστα υπέρ του μικρού, παρόλο που έκανα λάθος λέγοντας στον Δημήτρη πως: Δεν θέλει μαζί του καμία παρτίδα!! Κάτι που έχει ενοχλήσει τον άλλο αβάσταχτα, καθώς αυτές οι λέξεις τού έχουν πληγώσει τον εγωισμό του, ενώ από την άλλη μεριά έχει δει πως η συμπάθεια που τρέφω για τον μικρό μέρα τη μέρα γίνεται μεγαλύτερη.

Και σήμερα η μέρα είναι ηλιόλουστη, και η θάλασσα είναι γαλήνια. Απ' το χωριουδάκι της Νέας Αλικαρνασσού ένα τσούρμο πιτσιρικάδες με τις σάκες στους ώμους έκαναν την εμφάνισή τους μέσα σε έντονες φωνές, καθώς θυμωμένα ακολουθούσαν το δρόμο που τα οδηγούσε στην τάξη του σχολείου. Ήταν όλα στις μαύρες ώρες τους! Ενώ στο χωριό με την απουσία τους απλωνόταν πάλι εκείνη η πολυπόθητη ψυχία, που πάνω της πού και πού κάποια νοικοκυρά χάραζε τα βήματά της κουβαλώντας κάποια πραγματάκια, τα πιο απαραίτητα αυτής της μονότονης, της καθημερινής ζωής, όπου αόρατα, τεράστια και απροσπέλαστα σύνορα έπνιγαν αυτές τις ανθρώπινες υπάρξεις, που σ' αυτή την εγκαταλελειμμένη, την άγονη άκρη της γης ακούμπησαν τις άκρες των ελπίδων τους. Αυτοί οι άνθρωποι που ξεφύτρωσαν ποιος ξέρει από πού, χωρίς ελπίδα, οραματίζονται στην ψυχή τους αυτή την αόρατη, την άγνωστη, την άυλη ελπίδα σαν κάτι το μαγικό, που μεμιάς θα κάνει καλά όλες τις πληγές. Γι' αυτό και το πιο

μικρό τους ακόμα κομματάκι είναι, χωρίς ποτέ να σκεφτούν γιατί, πάνω στη λέξη, στην κρυφή του εσωτερικού καημού λέξη της ελπίδας, σ' όλη τους τη ζωή! Και ακριβώς απέναντί τους, σε μιαν απόσταση αναπνοής, βρισκόμαστε εμείς... Με μόνο χώρισμα μια μάντρα που πάνω της είναι καρφωμένα συρματοπλέγματα. Και πάνω από τη μάντρα κάθε μέρα διασταυρώνονται οι ματιές μας.

Ίδια σαν παιδάκι που περιμένει το δώρο του, ο πολεμιστής περιμένει τη μάχη. Όλες του οι κινήσεις προσανατολίζονται σ' αυτό το σκοπό. Το χαμόγελο του γίνεται φωτεινό. Τα μάτια του λάμπουν. Η ευγένεια και η σοβαρότητα προβάλλουν αυθόρμητα και παραμερίζουν κάθε χθεσινό τραχύ. Αφομοιωμένος από το αίσθημα του θανάτου, γίνεται ένας περιφρονητής όλων των υλικών αξιών κι ένας εξολοθρευτής τους. Η απλοϊκότητα της συμπεριφοράς του τον ξεχειλίζει από μια τεράστια δύναμη που σαν πυρήνας συγκεντρώνεται στα στήθια του. Κι εκεί βλέπεις τη μεγάλη σκηνή της μεταμόρφωσης, καθώς πέφτει από πάνω του η χθεσινή σκουριά, για να προβάλει η αντρική λαμπρότητα μέσα από την προετοιμασία της μάχης.

Είναι οι άντρες αυτοί, που μόνοι τους διάλεξαν τη στιγμή του θανάτου τους. Που δεν τους τρομάζει καμιά ιδέα παρά μόνο η ειρηνική, που από το πέρασμά της ήρθαν και που τόσο οργανωμένα ξεκολλούν από πάνω τους τα λέπια της. Γιατί ο ειρηνικός καιρός διασκορπά στον άνεμο τις ανθρώπινες σχέσεις, τις εξαφανίζει και τις τσαλαπατά άπληστα και με το χειρότερο τρόπο, καθώς στις αρχές του πολεμικού κινδύνου αντιπαρατάσσει την αρχή της υποταγής, της εξαθλιωτικής συντηρητικής ζωής, που μέσα της κουβαλά την πιο εξαχρηλωμένη αθλιότητα του πιο ελεεινού συμφέροντος και της πιο

αποκρουστικής απόλαυσης. Που είναι πλημμυρισμένα μ' ένα φοβερό πόνο και ένα αδιάκοπο ψυχολογικό μαρτυρικό άγχος με τα πιο φριχτά του αποτελέσματα.

Ειρήνη σημαίνει διάσπαση στις σχέσεις τις ανθρώπινες· σημαίνει μία απέραντη μοναξιά χωρίς όρια και ένα ατέλειωτο φοβερό γδάρσιμο της ψυχής ως το πιο μεγάλο της βάθος. Με μια λέξη είναι ό,τι χειρότερο σκέφτηκε να εφαρμόσει ο άνθρωπος για τον άνθρωπο. Ό,τι το πιο σφαγιαστικό μπορούσε να εφαρμοστεί εναντίον του, καθώς του αφαίρεσε την ολότητα του και τον παρουσίασε μισό, μικρό, νάνο. Ο άνθρωπος που αποδέχεται την ειρήνη σαν μοναδικό μέσο επιβίωσης, αποδέχεται το φριχτότερο, τον αισχρότερο και ταπεινότερο θάνατο.

Μέσα στην άρνηση της ζωής ο άνθρωπος τελειοποιεί την ύπαρξή του. Εκεί και μόνο εκεί ανακαλύπτει του εαυτού του τα ιδιαίτερα χαρίσματα, που τόσα χρόνια τού τα σκέπαζαν οι πλάκες της καταπίεσης της ειρηνικής ζωής. Και τότε εξεγείρεται, εναντιώνεται και γιγαντώνεται σε καθετί το χτεσινό και κυρίως ενάντια στα μέσα εκείνα που προσπαθούν να τον γυρίσουν στο τυραννικό, το υποταχτικό το χτες. Λυσσά, στριφογυρνά άπειρες φορές γύρω από τον εαυτό του, για να αποσπάσει από πάνω του, από μέσα του, όλα τα αόρατα δεσμά που τον αιχμαλωτίζουν.

Ω! Τι άβυσσος που υπήρχε ανάμεσα σε μας και στους κάτω, καθώς από ψηλά τους έβλεπες χωρίς στα στήθια τους ζωή, ίδια φαντάσματα, να προχωρούν στο προαύλιο σκυφτοί, βλοσυροί, νευρικοί, ίδιοι τρελοί και παρανοϊκοί. Ο καθένας να προχωρεί σέρνοντας πάνω του μια άθλια ύπαρξη τόσο ανυπόφορη και βαριά, που σε κάθε βήμα τον γονάτιζε και πιο βαθιά στο βάλτο της γης. Την ίδια στιγμή που εμείς χαιρόμαστε τις

ωραιότερες, τις μοναδικότερες στιγμές της ζωής μας. Έβλεπες μέσα στον κλειστό χώρο της φυλακής, για πρώτη φορά, την τεράστια αντίθεση που σκέπαζε τις καρδιές μας. Ελεύθερους, χωρίς αμπάρες και δήμιους και σκλάβους υποτακτικούς που εκλιπαρούσαν ανοικτά να μας γυρίσουν στη θέση τους.

Ω εξαθλίωση, τι ανθρωπάκια δημιουργείς! Είναι πράγματι σκληρό να παρατηρείς αυτούς τους κάτω με τις τόσο φοβερές δυνάμεις, τις εκατονταπλάσιες από τις δικές μας, να τις στρέφουν με τη χειρότερη λύσσα ενάντια στον ίδιο τον εαυτό τους! Και να ονομάζουν την αγχόνη ζωή...

Και έβλεπες από κάτω στη σειρά τις πόρτες των κελιών, που με τόση οργή εμείς είχαμε ξηλώσει. Ίδια σαν ταφόπλακες τύλιγαν με βαθύ σκοτάδι τα ανθρώπινα όνειρα. Στο πάνω της μέρος, αντί για σταυρό, είχε τον αριθμό του κελιού, έναν αριθμό που μέσα στο πέρασμα του χρόνου, είτε θεληματικά είτε αθέλητα, αφομοιώνόσουν και γινόσουν ένα μαζί του, καθώς όλα σου τα βήματα τα έπαιρνε και τα έφερνε πάλι έξω απ' αυτόν. Που σε δίπλωνε με την αόρατη σκληρότητα του και σε τσάκιζε σιγά μα σταθερά. Και ακριβώς λίγο πιο κάτω από τον αριθμό της καταστολής σου είχαν ανοίξει μια διαπεραστική τρύπα, ίδια σε μέγεθος με οπλοπολυβόλο, απ' όπου ο εχθρός σε ξεγύμνωνε απροκάλυπτα νύχτα μέρα με τον πιο αδίστακτο τρόπο και σου σκότωνε ό,τι μυστικό είχες και κρατούσες μέσα σου. Από εκεί έριχναν τις δολοφονικές ριπές τους αδιάκοπα πάνω σου και γάζωναν το κορμί σου στις πιο ιερές και απαραβίαστες στιγμές του. Είναι η τρύπα που με τη χειρότερη λύσσα ξέρναγε μέσα από κει ο εχθρός σου το χειρότερο μίσος του. Είναι ο αδυσώπητος, ο τυραννικότερος ελεγκτής σου και ο χειρότερος φονιάς του ιδιωτικού, του κρυφού σου

εαυτού. Που μέσα στην πιο παράλογη σύγκρουση των άλλων, τον παραποιούσες, τον μεταμόρφωνες αναγκαστικά σε κάποιον άλλο, σε έναν ξένο.

Είναι η τρύπα-μάτι, όπου στον πιο ανύποπτο, στον πιο δικό σου ή ιδιωτικό χρόνο αυτή τον ξέσκιζε. Καθώς έβλεπες να προβάλλει πίσω από εκεί το γυαλιστερό, το ψυχρό μάτι του δήμιου ερευνητή και να σου διαπερνά το είναι. Που σε αναγκάζει ακόμα και μέσα στον τάφο σου να αλλάζεις χαρακτήρα! Γιατί αισθάνεσαι, το νιώθεις μέσα σου, πως κάθε σου κίνηση παρακολουθείται, πως είσαι ένα ελεγχόμενο άτομο, πως δεν έχεις αποκλειστικά τίποτα μα τίποτα δικό σου· και εκεί πάνω εξεγείρεσαι κατά του εαυτού σου. Καθώς διαπιστώνεις, ωμά πλέον, το πόσο αδύναμος είσαι απέναντι σ' αυτή την αδηφάγα τρύπα, που αιώνια απορροφά όλη σου την ύπαρξη και τη δι-αλαλεί στους διαδρόμους της εξουσίας!

Ω! Μάτι φθονερό, για πάντα να σε σφραγίσω! Για να πάψει για το απαίσιο στα χέρια των δημίων ξεγύμνωμα και άρπαγμα της ψυχής. Ω! Ρουφιάνε των πιο απόκρυφων κινήσεων μου, πόσο σε μισώ και πόσο λαχταρώ το θάνατό σου! Την καταστροφή σου! Το χαμό σου!

Και λίγο πιο κάτω και ακριβώς στη μέση της πόρτας και ισχυρά μπηγμένη μέσα της είναι η φοβερή αμπάρα που χώνεται μέχρι βαθιά στην καρδιά της πέτρας. Για να αμπαρώνει μέσα εκεί ακλόνητα ολόκληρη την ύπαρξή σου μια για πάντα.

Είναι η βαριά σιδερένια αμπάρα που σκίζει τον άνθρωπο στα δύο. Που του συνθλίβει κάθε σκέψη αντίστασης, καθώς ίδια με γιγάντια ατσάλενα μέγκενη τον σφίγγει και τον συνθλίβει τελειωτικά. Πότε την ακούς να σέρνεται και να σηκώνεται αθόρυβα,

ύπουλα σαν φίδι· είναι οι στιγμές των άγριων απαγωγών στις πιο απονήρευτες και γαλήνιες ώρες! Και τότε σκληρά, βαριά να καρφώνεται με λυσσασμένη μανία μέσα στην πέτρα. Από τον τρόπο που σηκώνεται ή πέφτει αναγνωρίζεις και τον χαρακτήρα της διάθεσης και τον σκοπό του δήμιου. Όλα του είναι χαραγμένα πάνω σ' αυτή του την κίνηση. Και ακριβώς λίγο πιο κάτω είναι η τεράστια της ασφάλειας κλειδαριά, τόσο στέρεα μπηγμένη πάνω της, που με το πέρασμα των χρόνων έχει γίνει ένα σώμα με την πόρτα. Μια κλειδαριά που ο θόρυβός της είναι ο μισπτότερος θόρυβος που αποκαλύφθηκε ποτέ.

Είναι ο θόρυβος αυτός που μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα είναι σε θέση να διαλύσει ακόμα και το πιο γερό νευρικό σύστημα.

Το μάτι σε γδύνει, σε παραμορφώνει, η αμπάρα σου φράζει την ανάσα και η κλειδαριά, αφού σε στριφογυρίσει, σε εκσφενδονίζει σαν απομεινάρι στην άκρη του παγερού κελιού.

Και ακριβώς γύρω από την πόρτα, εντελώς καλυμμένη απ' αυτήν και κρυμμένη σαν τον ύπουλο φονιά της, βρισκόταν Η ΤΡΟΜΕΡΗ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΚΑΣΑ!

Η κάσα! φώναξα.

Ω! Καταραμένη εξουσία, που θάβεις τους ανθρώπους ζωντανούς! Που όσοι σε αρνούνται και σε περιφρονούν τους ρίχνεις στα χειρότερα μαρτύρια, σ' αυτά τα ανομολόγητα που καμιά πένα δεν έχει τη δύναμη να τα περιγράψει, γιατί η αλήθεια δεν περιγράφεται, γιατί αυτή κατοικεί στο πιο βαθύ σκοτάδι και για να περιγραφεί πρέπει πρώτα να περάσεις το ίδιο το σώμα από τη λάβα της φωτιάς!

Εμπρός, παιδιά, να ξεπατώσουμε τις κάσες που μέσα τους οι εγκληματίες ολόκληρα ατελείωτα χρόνια μάς κατασπαράζουν ζωντανούς.

Δε χρειάστηκε δεύτερη κουβέντα, λες και τα παιδιά το περίμεναν από μέρες, ή λες και ήταν αυτό το κρυφό που τους έκαιγε και που ζητούσαν τη στιγμή για να το σβήσουν. Γι' αυτό και όλοι μαζί ορμήξαμε πάνω στην πιο επίπονη και πιο σκληρή δουλειά που μέχρι τώρα είχαμε κάνει. Καθώς αυτές οι φοβερές κάσες, λες και ήξεραν τον προορισμό του απαίσιου έργου τους, είχαν αφομοιωθεί απόλυτα και είχαν γίνει ένα με την πέτρα.

Ενώ από δεξιά και από αριστερά, τεράστια σιδερένια στηρίγματα ξεπετάγονταν από μέσα τους και έμπαιναν ως βαθιά μέσα στην άγρια πέτρα. Ενώ ακόμα ήταν εφαρμοστά χωνεμένες με ειδικές πατούρες, ολόκληρες μέσα στην πέτρα. Ήταν μια μάχη φοβερή, καθώς έπρεπε να ξεκολλήσουμε, μπηγώντας τα σίδερα στις πέτρες, τα σιδερένια στηρίγματα των κασών. Έπρεπε να σπάσουμε κομμάτια πέτρες και να σκάψουμε με μυτερά σίδερα βαθιά μέσα, τόσο στο πλάι, όσο και από πάνω και από κάτω. Να περάσουμε τους χειροποίητους σιδερένιους λοστούς ανάμεσα σ' αυτή και την άγρια πέτρα, που λες και ήξερε, λες και ένιωθε πως θα της πάρουν το σύτροφο και τόσο πιο άγρια και σκληρή γινόταν! Ενώ μετά, με άλλους σιδερένιους μοχλούς και ρόπαλα ορμούσαμε με όλες μας τις δυνάμεις, για να ξεριζώσουμε από τους τάφους τις κάσες των ζωντανών που ρουφούσαν το αίμα μας και έτρωγαν τις σάρκες μας ωμές! Και που δεκάδες χρόνια ολόκληρα θάβαν τις ψυχές μας. Και τότε συνέβη το φοβερό. Μίλησε η αλήθεια! Που όλοι την ακούσαμε. Ναι, την ακούσαμε στις

μοναδικές για μας στιγμές που τραβούσαμε τις κάσες προς τα έξω· κραυγές και ουρλιαχτά σκορπίστηκαν ανάμεσα μας! Ήταν κάτι πρωτοφανέρωτο, καθώς σε κάθε βίαιο σπρώξιμο η κάσα μουγκρητό ξέρναγε! Και ούρλιαζε ίδια σαν άνθρωπος που σπαράζει! Ακούσαμε ολοφάνερα κραυγές πόνου και βογκητά!!! Και εκεί απάνω μάς κυριεύσε μια πρωτόφαντη δύναμη, που δεν πιστεύαμε πως είχαμε ποτέ μέσα στα στήθια μας! Και τότε... πέσαμε πάνω στις κάσες των ζωντανών σαν πεινασμένα πιράνχας και τις ξεσκίσαμε, τις ξεδοτιάσαμε, τις πιάσαμε από τις μασέλες και τις σπάσαμε σε κομμάτια, αδιαφορώντας για τα ουρλιαχτά τους που, αντίθετα, μας εμπύχωναν, γιατί ο καθένας εκεί μέσα, ανάμεσα σε κείνες τις αλλόκοτες κραυγές, αναγνώριζε και τη δική του! Και ένιωσε το σπαραγμό της ψυχής του μέσα σε κείνο τον τάφο, που τον έθαβαν αυτές οι φοβερές κάσες ζωντανό, ολοζώντανο. Πάνω στη λύσσα που μας είχε κυριεύσει, αδιαφορούσαμε πλήρως για τον εαυτό μας• έτσι κανείς μας εκείνες τις μοναδικές στιγμές δεν ένιωθε πόνο, όταν πολλές φορές μάς ξέφευγαν από τα χέρια τα σίδερα και τα ρόπαλα και μας χτυπούσαν σε πολλά μέρη του σώματός μας. Όλοι μας αισθανόμασταν την ανωτερότητα της πράξης και όλοι νιώθαμε δυνατόι! Γιατί όλοι μας ποθούσαμε τον αφανισμό αυτών των φονιάδων, που η αιματοκυλίστρα εξουσία έστρεψε εναντίον μας. Γι' αυτό δουλέψαμε τόσο σκληρά όσο ποτέ. Χωρίς στιγμή ανάσας και γεμάτοι σκισίματα, ιδρώτα και αίμα ξεριζώσαμε τις κάσες και περιφρονητικά τις πετάξαμε άψυχες πια μέσα στο κέντρο. Αφήνοντας στη θέση τους, αντί τα ανθρωπόφαγα, τα γεμάτα πόνο, θλίψη, δάκρυ και τρόπο κελιά, ακίνδυνα πια ανοίγματα που σου προκαλούσαν μόνο δέος. Κελιά χωρίς τις φοβερές τους κάσες δεν είναι κελιά. Γιατί μόνο πάνω από τις φοβερές κάσες μπορεί

να ρίξει τις αμπάρινες πόρτες της η εξουσία. Για να σφραγίσει για πάντα μέσα κάθε ζωή και κυρίως τη μεγάλη ζωή της αντίστασης.

Και αφήσαμε την πέτρα μονάχη σε μια αξιολύπητη κατάσταση, τραυματισμένη και ξεσυντροφευμένη να χάσκει αναπολώντας τα παλιά μεγαλεία! Κι εκεί πάνω μάς έπιασε μια άλλη νέα οργή, να τινάξουμε, να γκρεμίσουμε από την ίδια την αιματοβαμμένη ρίζα, την ίδια την πέτρα και όλα τα κελιά να τα κάνουμε σκόνη και μια άμορφη μάζα. Μοναδικό μνημείο της πρώτης πράξης του νέου πολιτισμού...

Όμως με πίκρα και απογοήτευση βλέπαμε πως δεν είχαμε τα μέσα για να το πραγματοποιήσουμε, και αυτό μας έκαίγε όλους μας.

Όχι στα κόκκινα κελιά του θανάτου!

Όχι άλλα κελιά!

Όχι στη φρικτή βαρβαρότητα που κατακομματιάζει τον οργανισμό! Τον κατακρεουργεί! Τον ακρωτηριάζει με το φρικτότερο τρόπο που θα μπορέσει να διανοηθεί ποτέ κανείς!

Όχι στο φοβερότερο και κτηνωδέστερο στήριγμα των εξουσιαστών!

Αυτή ήταν για μας μια μεγάλη στιγμή, καθώς συνειδητά γκρεμίζαμε ό,τι χειρότερο σκέφτηκε ποτέ το ανθρώπινο μυαλό: το ίδιο το ΚΕΑΙ!

Αυτή την ομορφότερη μέρα της ζωής μου δεν θα την ξεχάσω ποτέ!

Ω! φώναξα. Φυλακισμένοι όλων των χωρών, γευτείτε τη γλύκα αυτής της αιώνιας, της μοναδικής στιγμής! Γκρεμίστε, συντρίψτε, τσακιστέ τα δόντια των εξουσιαστών, ξεμασελιάστε τα ανθρωποκτόνα κελιά τους! Ξεπατώστε τις φοβερές αυτές κάσες, τους νεκροθάφτες των ζωντανών ψυχών όλων των καταπιεσμένων και κυρίως των πρώτων αρνητών της Γης!

Κι εκεί πάνω στο σωρό, στις στοιβαγμένες κάσες, νιώσαμε από μέσα μας να βγαίνει αυθόρμητα ένα μεγάλο βάρος που χρόνια μάς πλάκωνε· να ξεφεύγει από το σώμα, να ανεβαίνει και να φεύγει. Όλοι μας ανασάναμε για πρώτη φορά ελεύθερα. Χωρίς τον πόνο του άγχους της ματαίωσης του εαυτού μας.

Κανείς μας εκείνη την πρώτη στιγμή της ζωής δεν αισθανόταν κούραση, παρά ένα όμορφο ζωγραφιστό χαμόγελο φώτιζε τα πρόσωπά μας. Ήταν μια από τις ιερότερες πράξεις που είχαμε κάνει στη ζωή μας!

Άνθρωπε! Ε, Άνθρωπε, καταλαβαίνεις έστω και λίγο τι σου λέω; Πες μου! Πες!

Πού και πού, για ώρες μετά άκουγες μαζί με τον αέρα να ξεφεύγει μέσα από τα τρύπια κελιά μια παραπονεμένη κραυγή ή κάποιο απελπισμένο ουρλιαχτό ανάμικτο με κλάμα, που γρήγορα όμως χανόταν στο άπειρο του ουρανού...

Την άλλη μέρα το πρωί οι κάσες πήραν τη σωστή τους θέση. Τοποθετήθηκαν με χιαστά δεσίματα κοντά στα άλλα φράγματα. Ήταν η πρώτη φορά που με το έργο τους ομόρφαιναν την ύπαρξή τους. Τίποτε δε θύμιζε πια πως τα νέα εργαλεία της άμυνάς μας μέχρι χτες μας κατέτρωγαν τις σάρκες.

Το βασικότερο πρόβλημά μου μετά από την πλαστή και ύπουλη παράταση που έδωσε η εξουσία, έως ότου, όπως είπε στον κόσμο, προετοιμάσει το νέο νομοσχέδιο, ήταν ότι στην ουσία έψαχνε να βρει νέες μεθόδους εξόντωσης και κυρίως να σκορπίσει τη δικήνοια και τη διασπορά ανάμεσα μας. Κάτι που το φοβόμουν πολύ. Γι' αυτό δεν άφηνα ποτέ τα παιδιά χωρίς δουλειά. Πάντα τα έστρεφα στο να κάνουν κάτι, γιατί γνώριζα καλά αυτή την τρομερή παγίδα που, λίγο άμα σε μάγκωνε, σε τραβούσε όλον σε μια στιγμή ως τον πάτο του βάλτου. Και κυρίως έπρεπε να κρατήσω το ηθικό τους ακμαίο. Κάτι που οι δεσμοφύλακες το απέφευγαν κατόπιν οδηγιών των πάνω με κάθε μέσο. Γι' αυτό και κάθε στιγμή δημιουργούσα και μια νέα πρόκληση, όπου όλα τα παιδιά ανταποκρίνονταν στη στιγμή, διατηρώντας έτσι το ηθικό τους ακμαίο και τις δυνάμεις τους σε ετοιμότητα. Ούτε μια στιγμή δεν τους άφησα λάσκα. Δύο πράγματα τους άφησα μόνο να σκεφτούν: πώς θα διοργανώσουμε την άμυνά μας πιο γερά και πώς θα κατασκευάσουμε όπλα. Γι' αυτό κάθε λίγο και κάποιο παιδί παρουσίαζε με καμάρι και από ένα νέο όπλο που η δοκιμασία του μας γέμιζε με χαρά. Όλα τα αρχαία όπλα πέρασαν από τα χέρια μας: από τόξα, από σφεντόνες, από σπαθιά μέχρι τεράστια ακόντια-σάριες! Όλοι μας είχαμε τα όπλα μας, που από μόνα τους μας ανέβαζαν το ηθικό. Η νέα σκέψη να εισβάλουμε και να καταλάβουμε και το μεσαίο όροφο μας έδωσε νέα πνοή, γι' αυτό αρχίσαμε νέες σε όπλα προετοιμασίες. Σηκώσαμε μια τεράστια σιδερένια πόρτα και τοποθετώντας την κό-

ντρα στο εσωτερικό περίφραγμα, αρχίσαμε να σπάμε μεγάλα σίδερα για να τα χρησιμοποιήσουμε για ακόντια. Πλησιάζαμε προς το τέλος της δουλειάς, όταν ένα σίδερο ξέφυγε από τα χέρια των παιδιών, πέρασε ανάμεσα από τα κάτω κιγκλιδώματα και με πάταγο έπεσε στον εσωτερικό χώρο της ακτίνας και ανάμεσα στους δεκάδες άλλους κρατούμενους των κάτω ορόφων. Αμέσως είπα στο Γιάννη Β. να κατέβει να πάρει το σίδερο. Αλλά δεν πρόλαβε να το κάνει, γιατί την ίδια στιγμή ένας βασανιστής της εξουσίας πήρε το σίδερο, προχώρησε ανάμεσα από τους κρατούμενους, χωρίς κανείς από δαύτους να τον εμποδίσει και να του κλείσει τον δρόμο, και ανενόχλητος πια έτρεξε και το πήγε στο αρχιφυλακείο.

Ω, τι έγινε! Λύσσαξα και μαζί μου λύσσαξαν όλα τα παιδιά. Βγήκαμε στο παράθυρο και προκαλούσαμε τους δήμιους μας, κάνοντας τα τζάμια του αρχιφυλακείου και της γραμματείας με τις σφεντόνες κομμάτια, ενώ οι δειλοί πάτησαν τη σειρήνα του συναγερμού και αμπαρώθηκαν πίσω από τη σιδερένια πόρτα. Καλούσαν σε βοήθεια την εξωτερική φρουρά να μπει μέσα με τα όπλα και να μας σκοτώσουν, γιατί οι κακόμοιροι -αχ!- δεν άντεχαν άλλο! Ω! Ειρωνεία της ζωής, τι παιχνίδια παίζεις καμιά φορά!

Μετά γυρίσαμε στους μέσα, στους κάτω κρατούμενους. Ήμουν σε έξαλλη κατάσταση: «Αφήσατε» τους είπα, «ένα δήμιο να πάρει από μπροστά σας το σίδερο, που θέλουμε να το χρησιμοποιήσουμε για την άμυνα μας, και το πήρε· και λέτε όλοι πως είστε σκληροί και άντρες, ενώ επιτρέψατε σ' αυτό το σκουλήκι να σας ξεφτιλίσει. Κι όμως ανάμεσά σας είστε κάθε στιγμή έτοιμοι να σκοτωθείτε· τώρα λοιπόν που έπρεπε να δείξετε πως είστε κάτι, κάνατε πάλι το αντίθετο! Αλλά για ακούστε καλά: είστε γελασμένοι -άμα εσάς σας αρέ-

σει να σας ξεφτιλίζουν- πως θα μπορέσει αυτός ο μπάσταρδος, ο δολοφόνος των πειθαρχείων να ξεφτιλίσει και μας». Και φωνάζοντας με όλη μου πια τη δύναμη, προκάλεσα αυτόν τον ύπουλο φονιά να μπει πάλι μέσα να πάρει κι άλλο σίδερο. Που με μια γρήγορη κίνηση το πήρα και το πέταξα κάτω ανάμεσα σ' όλους τους συγκεντρωμένους.

Εμπρός! φώναξα. Όποιος έχει ψυχή ας το αγγίξει, και από σας και από τους βασανιστές. Εμπρός, λοιπόν, για να του δείξουμε αμέσως τη δύναμη του. Έλα βρε θρασύδειλε δεσμοφύλακα, βρε φονιά, και πάρε το σίδερο, άμα έχεις μέσα στα στήθια σου λίγη πραγματική ψυχή. Έλα βρε δειλέ!

Κανείς όμως δεν κουνιόταν, παρά όλοι κοιτούσαν πότε το σίδερο που είχαν ρίξει μπροστά τους και πότε εμάς, που οπλισμένοι με τα μαχαίρια στα χέρια κοιτούσαμε ίδια σαν κοράκια τα θύματά μας.

Αμέσως είπα στο Γιάννη να κατέβει και να το πάρει. Πράγματι, έβαλε το μαχαίρι στη μέση, πέρασε από το άνοιγμα της τρύπας και με γρήγορες δρασκελιές κατέβηκε κάτω. Όπου με αποφασιστικό, σκληρό βήμα πέρασε ανάμεσα απ' όλους, πήρε από κάτω το σίδερο και με την ίδια αποφασιστικότητα το έφερε πάνω, χωρίς να μιλήσει ή να αντιδράσει κανείς ούτε από τους εξουσιαστές ούτε από τους εξουσιαζόμενους!

Αυτό το γεγονός μάς έκανε πιο άγριους με τους κάτω και τώρα πια προετοιμάζαμε τη στιγμή της επίθεσης. Ζήτημα είναι άμα από ολόκληρο όροφο ξεχωρίζαμε ένα δύο παιδιά που θα αφήναμε αυτά και τα πράγματά τους απείραχτα. Σ' όλους τους άλλους θα έπεφτε λεπίδι!

Ήταν μια από τις ημέρες εκείνες που τα παιδιά απ' έξω, λες

και ένιωθαν την υπερένταση και τη μεγάλη αγωνία που περνούσαμε -είχαμε κλείσει μήνα σχεδόν χωρίς ύπνο και πάντα σε διαρκή ετοιμότητα μάχης- αποφάσισαν να οργανώσουν έξω από το χώρο της απαίσιης φυλακής, συναυλία. Ήταν κάτι που μας άλλαξε σε μια στιγμή την ψυχολογία μας. Αφήσαμε έστω για λίγο τις σκληρές σκέψεις που απαιτούσαν οι στιγμές και αμέσως προετοιμαστήκαμε γι' αυτή την επαφή. Ταυτόχρονα, ο Νίκος Μπ. μέρα νύχτα έφτιαχνε την κορνίζα που μέσα της περάσαμε την αφίσα που μας είχε φέρει η Λίνα, ενώ από την πίσω πλευρά γράψαμε τα ονόματά μας. Ήταν το μικρό μας δώρο, σε μια ένδειξη της εκτίμησής μας απέναντι σε άτομα που για πρώτη φορά θα έστρεφαν τα μάτια τους επάνω μας, όχι με το γνωστό της εξουσίας μίσος αλλά με κατανόηση και αγάπη. Κάτι που τουλάχιστον για εκείνη την ημέρα θα ήμασταν ασφαλείς, γιατί ξέραμε καλά πως η εξουσία τίποτα δεν κάνει στα φανερά, πως όλες της οι ενέργειες από χιλιάδες χρόνια είναι τόσο βρόμικες που μόνο το βαθύ, το αδιαπέραστο σκοτάδι μπορεί να τις αντέξει. Ένα σκοτάδι που κανένα ανθρώπινο μάτι δεν μπορεί να το διαπεράσει, γιατί μέσα του οργιάζουν τα ανθρωπόμορφα κτήνη!

Ανεβασμένοι από νωρίς στα παράθυρα, βλέπαμε να ζυγώνουν έξω από το χώρο του σχολείου, εκεί κοντά στο μαντρότοχο που πάνω του κάποιο αγαπημένο χέρι είχε γράψει από τις πρώτες κιόλας μέρες το όμορφο μήνυμα: «Αλληλεγγύη στους εξεγερμένους». Εκεί κοντά βλέπαμε κάτι όμορφα νεαρά παιδιά, αγόρια και κορίτσια, να περικυκλώνουν, και σιγά σιγά να συγκεντρώνεται εκεί η μια ομάδα μετά την άλλη. Με ομοιόμορφο απλό ντύσιμο, με σίγουρο περπάτημα και με σφιγμένες γροθιές! Η πρώτη τους κίνηση ήταν να κρεμάσουν πάνω στα συρματοπλέγματα της πρώτης φυλακής, του σχολείου, το πανό: «Οι φυλακές δεν βελτιώνονται, κατεδαφίζονται».

Αμέσως φωνάξαμε δύο κοπέλες και τους δώσαμε την κορ-νίζα με την αφίσα. Και τότε είδαμε μία σκηνή τόσο απλή σε ομορφιά, που μόνη της χαράζεται στην ψυχή: η κοπέλα, που ήταν στολισμένη με κάτι χρυσόξανθα μαλλιά, πήρε το δώρο στην αγκαλιά της και προχώρησε με τόσο μεγάλη προσοχή προς τα άλλα παιδιά, λες και κρατούσε στην αγκαλιά της τις ελπίδες της Γης! Μείναμε όλοι άφωνοι μπροστά σ' αυτή τη γεμάτη απλότητα και κυρίως τη γεμάτη από αγνότητα σκηνή. Μια χρυσή κοπέλα έπαιρνε με τη μεγαλύτερη προσοχή τις ελπίδες μας, βγάζοντάς τες από το σκοτάδι της φυλακής στο φως!!!

Πόσες φορές τα λαμπερά μάτια αυτού του πανέμορφου κοριτσιού δε στράφηκαν στο βάθος αυτών των καταραμένων κελιών. Και με τι σεμνότητα πήγε και κάθισε σε κάποιο από-μερο σημείο. Και πόσες φορές αλήθεια δεν έστρεψε εκείνα τα όμορφα μάτια σε μας... Τι ερωτήματα να βασάνιζαν αυτό το τρυφερό παιδί, που ο δρόμος του το έφερε έξω από τα τείχη μιας φυλακής, στέλνοντάς μας από εκεί ό,τι πιο ωραίο διέθετε: την καρδιά της! Ήταν η στιγμή εκείνη που σ' ένα κομμάτι του τοίχου αναρτήσαμε το δικό μας πανό: «Ω αρνητές, ας γκρεμίσουμε τα σύνορα της μοναξιάς».

Λίγο αργότερα, τα παιδιά κάτω από τους ήχους της μουσικής χωρίστηκαν σε μικρές ομάδες και, αφού άναψαν μικρές φωτιές, συγκεντρώθηκαν γύρω τους. Ήταν η πρώτη βραδιά που ηρεμήσαμε. Καθώς νιώθαμε αυτά τα παιδιά κοντά μας, αισθανόμασταν ασφαλείς. Παρόλο που ήσαν περικυκλωμένα από πάνοπλους εχθρούς. Και να, σε μια στιγμή ζύγωσαν κοντά μας και θέλησαν να μιλήσουμε λίγο μαζί τους.

Και ω! Πόσο πιο δυνατή ήταν αυτή η τόσο όμορφη κίνηση από τις δυνάμεις μας! Εμείς, που μέχρι εκείνη τη στιγμή ήμα-

σαν μαθημένοι να αντιμετωπίζουμε μόνο εκθρικές επιθέσεις, μείναμε άφωνοι, σαν κεραυνοβολημένοι, μπροστά σε κείνα τα παιδιά που έρχονταν με την αγάπη στην καρδιά και μας λύγισαν αμέσως! Ίσα ίσα που μπορέσαμε να τα ευχαριστήσουμε. Και τα κοιτούσαμε βουβοί, σαν μαρμαρωμένοι. Και αφού τα βεβαιώσαμε ότι είμαστε τουλάχιστον καλά, πήγαν πάλι στις θέσεις τους.

Όταν λίγο αργότερα συνήλθαμε, ντραπήκαμε που δε μιλήσαμε· δεν ξέραμε τι να κάνουμε, για να πούμε με δικά μας λόγια για την πρωτόγνωρη χαρά που μας έκαναν να νιώσουμε. Και αμέσως, περνώντας από τα παράθυρα, είπα στα παιδιά ν' ανάψουν φωτιά, για να μάθει όλη η Κρήτη πως εμείς δεν είμαστε μόνοι και πως υπάρχουν παιδιά που είναι στο πλευρό μας. Έτσι και έγινε!

Μέσα σε λίγα λεπτά, έξω από το κάθε παράθυρο έκαιγε από μία πύρινη φλόγα που έστελνε το φως της σε όλες τις ανθρώπινες ψυχές. Το ίδιο έκαναν και απ' έξω τα παιδιά που δυνάμωναν και πλήθαιναν τις εστίες της φωτιάς. Και ανάμεσα μας πέραγαν τα κύματα της μουσικής που μετατρέπονταν σε μουσική των όπλων. Ενώ γύρω μας η εξουσία ταράχτηκε.

Η πύρινη φωτιά που έκαιγε τις καρδιές μας τους τρόμαζε! Έσκιζαν το σκοτάδι οι χαρακιές των πληγών μας και λούφαξαν! Το πάθος της καρδιάς μας για λευτεριά τράνταξε τα θεμέλια της φυλακής! Και τη γονάτισε!

Ενώ η μουσική έπαιρνε το μήνυμα της άρνησής μας και το έστελνε μίλια μακριά στις ανθρώπινες καρδιές! Και όταν οι χρυσές φλόγες έγραψαν: «Θάνατος στους εξουσιαστές της γης», τότε καταστρώθηκε από τα ταμπουρωμένα κάτω από τα τραπέζια ανθρωπάκια το σχέδιο της καταστολής μας.

Εκείνα όμως τα παιδιά, απηφώντας καθετί, μας αφιέρωναν εκείνη τη νύχτα και μας την έκαναν δική μας.

Ένας λυσσασμένος αγέρας άρχισε να φυσάει από τα ξημερώματα και δεν άφηνε τίποτα όρθιο. Μα κυρίως ορμούσε με φανερό μίσος πάνω στο πανό που το προηγούμενο βράδυ είχαν κρεμάσει τα παιδιά πάνω στα σχολικά συρματοπλέγματα, σ' αυτά τα πρώτα συρματοπλέγματα της ζωής! Ήταν ένας ασταμάτητος αέρας που κάθε μέρα μάς έφερνε τα πιο μαύρα μηνύματα.

Η μία φυλακή πίσω απ' την άλλη έπεφτε. Χωρίς μάχη... Απλά, μόνοι τους οι φυλακισμένοι, ακριβώς στη μέση του δρόμου και ακριβώς τότε που έπρεπε να εντείνουν τις προσπάθειες τους- εντελώς ανεξήγητα σταματούσαν να σκαλίζουν τον κήπο της καρδιάς τους και γύρισαν να σκαλίζουν τη βρομιά της φυλακής. Η μόνη μας χαρά ανάμεσα στα μαύρα αυτά μηνύματα που μας ξεσέκωναν την ψυχή ήταν δύο κοπέλες που κάθε μέρα σχεδόν έρχονταν και μας γέμιζαν με το χαμόγελό τους δύναμη.

Όμως η μύτη του αγκαθιού όλο και περισσότερο πέραγε μέσα από το δέρμα μας και προχωρούσε όλο και πιο βαθιά. Και εκείνο που όλοι μας φοβόμασταν από μέρες, έγινε, παρόλο που δε θέλαμε να το πιστέψουμε. Σταμάτησε ο Κορυδαλλός! Και οι εκατοντάδες κρατούμενοι, αυτή η τεράστια δύναμη που βρισκόταν μέσα στην καρδιά της Αθήνας, ήσυχα ήσυχα γύρισαν μόνοι τους τα βήματά τους προς τα πίσω και κλείστηκαν πάλι στα κελιά.

Τι είδον! Τι απίστευτη είδον!

Ο πιο ωραίος αγώνας που έχει γίνει μέχρι στιγμής να πέφτει καταγής από το δικό του χέρι... Την στιγμή ακριβώς που για πρώτη φορά η φωνή μας έβγαине στο φως! Και ακριβώς εκεί στη νέα αρχή σταμάτησε.

Και να σκεφτείς πως το χέρι που τους σταμάτησε ήταν ένα από τα πιο βασανισμένα παιδιά, που άπειρες φορές οι δήμιοι της εξουσίας είχαν σκίσει το κορμί του και ματώσει την ψυχή του. Τώρα που του δόθηκε η μεγάλη ευκαιρία να αποκαλύψει το κορμί του σε μία ολόκληρη κοινωνία γυμνό, τώρα κουμπώνεται και γυρνά πίσω παίρνοντας εκατοντάδες παιδιά στη θλίψη του δικού του σκοταδιού.

Προδοσία! Γιατί κάθισε και συνομίλησε πίσω από τις πλάτες όλων των συγκροτούμενων του με τον αρχιδολοφόνο Παπαδογούλα. Γρήγορα ξέχασε πως πριν λίγο καιρό τον είχε χρησιμοποιήσει σαν σάκο πυγμαχίας. Πως τον είχε καταξυτελίσει σαν σκουπίδι, τότε που σαν άνθρωπος πραγματικός προσπάθησε να ξεφύγει από τα νύχια του. Τερμάτισε την εξέγερση, που άλλοι με τόσο κίνδυνο έκαναν, με συμβιβαστικό τρόπο, με τον πιο εξευτελιστικό τρόπο, που σε καμιά άλλη χώρα δεν έχει ξαναγίνει χωρίς σκληρή τιμωρία του προδότη.

Τότε που έπρεπε για μια φορά τουλάχιστον να δείξεις τη δύναμή σου, που άλλοι τόσο πρόθυμα σου χάρισαν. Και να απαιτήσεις πρώτα απ' όλα να μην πειραχτεί κανένα παιδί της Αλικαρνασσού και όλων των εξεγερμένων φυλακών. Να τιμωρηθούν όλοι οι βασανιστές που μας κατακρεούρησαν στη φριχτή απομόνωση της Πάτρας. Να απαιτήσεις να κλείσει αμέσως εκείνος ο τάφος της απομόνωσης και όλες οι απομονώσεις που αύριο -αν όχι το δικό σου κορμί- θα κατασπαράξουν τα κορμιά των γνήσιων αγωνιστών. Κατέβηκες

και κατέβασες τα παιδιά, χωρίς να απαιτήσεις να περάσουν από Ειδικό Λαϊκό Δικαστήριο οι μεγάλοι φονιάδες δικαστές, που τόσο ασύστολα και εγκληματικά καταδίκασαν και καταδικάζουν τους αρνητές αυτής της σιχαμερής ζωής.

Και κυρίως, αντί να αγκαλιάσεις τα ανήλικα, αυτούς τους πρώτους επαναστάτες που με πρωτοφανές θάρρος εξεγήρθκαν κατά των δημίων τους, εσύ με τον πιο πρόστυχο τρόπο τα έστειλες πάλι στα χέρια τους, για να τα αποτελειώσουν. Το ίδιο έπραξες και με τις εξεγερμένες κοπέλες. Και από πάνω επευφήμησες τον αρχιεγκληματία υπουργό που ακόνισε νέα όπλα καταστολής και στιγμάτισες, σαν να ήσουν ένας τιποτένιος χωροφύλακας, τα παιδιά που αποδράσαν. Και τα άφησες εν λευκώ στα χέρια των εχθρών, για να τα κακομεταχειριστούν με το χειρότερο τρόπο. Λες και ήθελες να περάσουν αυτά που σου έκαναν. Που, αντί να γίνεις φραγμός, έβγαλες με τα χέρια σου τα εμπόδια που έφραζαν τους δολοφόνους. Και δεν είναι η πρώτη φορά που το κάνεις αυτό!!!

Τέλος, όταν δίκασαν ερήμην το Νεκτάριο Πολίτη -επειδή διεκδικώντας τη ζωή ήταν δίπλα σου και δεν πήγε στη δίκη- δεν ξεσηκώθηκες κατά αυτής της μεγαλύτερης αδικίας. Που έπρεπε να ισοπεδώσεις τα πάντα μπροστά σ' αυτό το τεράστιο έγκλημα, που οι αρχιφονιάδες δικαστές τόσο πρόστυχα και τόσο προ-κλητικά μπροστά στα μάτια σου διέπραξαν. Και πόσες άλλες ακόμα πιο σοβαρές προδοσίες διέπραξες... Και στιγμή δεν ντράπηκες, παρά ίδια σαν ξετσιπώπη πόρνη, που μόλις πριν λίγο πήρε τη δόση της ηθικής της, παρουσιάστηκες μπροστά μας. Ω! Είμαι υποχρεωμένος για να σταματήσει επιτέλους εδώ το έργο το δικό σου και των γύρω σου, των κοντινών σου, να φωνάξω: «Κίναιδε, Προδότη, Σκατοχαφιε... που για μια δόση πρέζας πούλησες την ελευθερία, που

με αίμα διεκδικούσαν οι συγκρατούμενοί σου». Ένα αίτημα ήταν, είναι και αιώνια θα είναι, αρχιπροδότη, που διεκδικούν παντού και πάντοτε όλοι της γης οι εξεγερμένοι: Ελευθερία ή αιματηρή καταστολή. Τίποτε άλλο. Όλα τα άλλα είναι η πιο αισχρή προδοσία (σαν τη δική σου) που μπορεί να υπάρξει ποτέ.

Ο αέρας δεν έλεγε να κοπάσει, αντίθετα, μέρα με τη μέρα δυνάμωνε περισσότερο, φέρνοντάς μας τα πιο σκοτεινά μηνύματα.

Ο εισαγγελέας Μαρκογιαννάκης, αυτός ο θάφτης των ψυχών, που στην καρδιά του είχε φυλαγμένο το πιο ύπουλο δηλητήριο της έχιδνας, ξεθάρρεψε πια. Παρόλο που αυτό το ανθρωπάκι δεν τήρησε ούτε μια φορά την υπόσχεσή του και το λόγο του. Καθώς, σαν όλους τους εισαγγελείς, είχε κι αυτό το ιδιαίτερο χάρισμα: να σε σφάζει πισώπλατα. Και μετά να βγαίνει έξω σαν ανδρείος...

Αυτός ο δειλός λοιπόν ήταν έτοιμος να παίξει τον ύπουλο και τόσο πρόστυχο ρόλο του. Ρόλο αισχρό που μόνο οι εισαγγελείς αναλαμβάνουν να φέρουν σε πέρας. Ερχόταν και διάβαζε με την πιο αθώα υποκρισία τα νέα μέτρα της καταστολής στους κάτω κρατούμενους. Έπρεπε να τους πάρει ολοκληρωτικά με το μέρος του, τώρα που ετοιμάζε την επίθεσή του, γι' αυτό και τριβόταν μαζί τους σαν τη γάτα με το ποντίκι!

Να μπορούσε να καταλάβει ποτέ αυτή η κοινωνία τι σημαίνει η λέξη εισαγγελέας! Σίγουρα μέσα σε μια βραδιά θα τους είχε γδάρει, πριν τους ρίξει όλους στη φωτιά που είναι και η πραγματική τους θέση.

Αυτοί οι άσπονδοι εκθροί της αλήθειας, που όρκο στην ψυχή τους έχουν πάρει να την πολεμούν ως την τελευταία της ίντσα. Αυτά τα αιματοβαμμένα σκυλιά, που μόλις δουν δείγμα από δίκιο, ορμούν λυσσασμένα να το κατασπαράξουν!

Με μια λέξη αυτοί έχουν το μεγαλύτερο μερτικό σ' όλες τις δολοφονίες των αγωνιστών. Είναι αυτοί που πρώτοι ξεσκίζουν τα ανθρώπινα ιδανικά. Και που σε κάθε άνανδρη καταστολή βάζουν μέσα της τη σφραγίδα και το όνομα τους. Όπως η προετοιμαζόμενη θα φέρει μέσα της στιγματισμένο αιώνα το δικό του τιποτένιο και άθλια περιφρονημένο όνομα.

Αντιστεκόμασταν μέσα σε κείνες τις βάρβαρες συνθήκες που ο δικός τους «πολιτισμός» είχε δημιουργήσει. Και με τα πιο πρωτόγονα μέσα σμιλέψαμε τον εαυτό μας, για να ανακαλύψουμε έκθαμβοι τεράστιες ποσότητες θαμμένων χαρισμάτων, συμπιεσμένων με βαριές πλάκες αναριθμητων χρόνων. Μικρά, απλά, μα όμορφα, γεμάτα από τη δύναμη της ζωής χαρίσματα που στο σύνολο τους τελειοποιούν τον άνθρωπο.

Ποιος ξέρει, ίσως ήταν από τη μοίρα γραφτό να βρεθεί όλο αυτό το χρυσάφι των παιδιών συγκεντρωμένο εδώ...

Τώρα δεν έμενε παρά ένα απλό πλάσιμο για να απλωθεί η ακτινοβολία του φωτός τους. Πρώτα απ' όλα η ενοχή που μαστίζει τους άλλους, που είναι και η βασική αρχή της υποταγής τους ΠΑΝΤΟΥ, δεν έχει καμιά σχέση με μας που αισθανόμαστε ΑΘΩΟΙ. Και σκληρά αδικημένοι. Διαφέρουμε ριζικά από τους άλλους, τους κάτω, αυτά τα βρομερά αποβράσματα που ζουν για τη φυλακή, που δέχονται με πάθος τους όρους της φυλακής, και που μέσα της στολίζονται μόνο και μόνο για να μπορούν οι εξουσιαστές να πνίγουν τους αρνητές της. Αυτό

που γράφεται είναι μια αλήθεια, που όμως, για να τη νιώσει καλά ένας άνθρωπος, πρέπει πρώτα να περάσει απ' τα στάδια και τις δοκιμασίες της αιχμαλωσίας. Για να νιώσει βαθιά μέσα του τι του ΛΕΩ. Και μάλιστα τη στιγμή αυτή που οι κάννες των όπλων είναι στραμμένες ίσια στην καρδιά μας...

Γιατί για μας εγκληματίες είναι αυτοί που δέχονται τη φυλακή, αυτοί που καλύπτουν με διάφορα τεχνάσματα την άγρια πέτρα του κελιού που σκίζει τις καρδιές μας. Είμαστε εμείς που πρώτα απ' όλα δεν θέλουμε να γυρίσουμε πάλι πίσω στο άθλιο χτες. Που γνωρίζουμε πως αυτό που στο τέλος θα κερδίσουμε θα είναι μια πίκρα παραπάνω. Μα που αγαπάμε αυτή την αιώνια πίκρα! Γιατί εμείς είμαστε τα άτομα εκείνα με την ελεύθερη του απδονιού καρδιά! Που μέσα στα όνειρά μας αφήνουμε ελεύθερη να πετάξει η Ελευθερία! Που εναντιωνόμαστε στους ανήθικους νόμους που επιτρέπουν να αφήνεται ένας άνθρωπος ίδια σαν γαρίφαλο χωρίς νερό και ήλιο, να μαραίνεται μια ολόκληρη ζωή πίσω από τα κάγκελα. Και πάντα αγαπούμε αυτόν που τα σπάζει αυτά. Και κυρίως μαζί του αρνιόμαστε το δρόμο της στρωμένης αλυσίδας.

Λίγα ακόμη δώρα μπορέσαμε και φτιάξαμε, που με τεράστιες δυσκολίες καταφέραμε και τα δώσαμε στα κορίτσια που το όμορφο χαμόγελό τους μας δυνάμωνε. Και η ώρα να γραφτεί το τελευταίο πανό ήρθε. Οι απομονώσεις κραυγάζουν: «Να απαχονιστούν οι δήμιοι δεσμοφύλακες που ξεγύμνωσαν, κακοποίησαν, βίασαν και αλυσόδεσαν το ανθρώπινο κορμί». Και έμελλε να στήσουμε ανάμεσα στα πανό «οι γδάρτες των ονειρών» και το «αλίμονο σ' αυτούς», τη σημαία μας με χρυσό κοντάρι και με γυαλιστερά χρώματα το κόκκινο-μπλε με χρυσό γύρω γύρω κέντημα και με ολόχρυσα κρόσσια, που υψώθηκε ψηλά σαν σύμβολο ελευθερίας.

Και να, στο τελευταίο μας αυτό απόγευμα από μακριά πρόβηλαν τα κορίτσια, όπως πάντα με κείνο το πανέμορφο χαμόγελο που μας γέμιζε φως! Αυτή ήταν η τελευταία φορά που τα βλέπαμε και που μιλούσαμε μαζί τους.

Αυτό που συνέβη στον Κορυδαλλό ήταν ένα καλοεφρμοσμένο σχέδιο του δήμιου Παπαδογούλα, που άριστα το έπαιξαν τα τσιράκια που ο ίδιος επέλεξε, για να το «παίξουν» εκπρόσωποι των κρατουμένων αυτοί οι προδότες των κρατουμένων.

Γιατί μια γνήσια και ουσιαστική επιτροπή εκπροσωπείται από παιδιά όλων των φυλακών ή τουλάχιστον των πιο βασικών. Όπως είναι η Πάτρα, η Λάρισα, η Κέρκυρα και η Αλικαρνασσός. Το ίδιο ισχύει και για τη νομική επιτροπή που αυτοί οι ελεεινοί πρότειναν. Γιατί αυτοί οι κύριοι, πριν πάρουν οποιαδήποτε απόφαση, έπρεπε πρώτα να γυρίσουν όλες τις φυλακές, για να δούνε με τα μάτια τους και να ακούσουν με τα αυτιά τους όσα αίσχη και φοβερά κακουργήματα η βαρβαρότητα της «δικαιοσύνης» κάθε μέρα μέσα τους διαπράττει.

Και για να νιώσουν βαθιά, πριν αρχίσουν το παρλαπίπισμα, έστω και για μια στιγμή, αυτοί οι κύριοι νομοθέτες τι είναι ΦΥΛΑΚΗ. Αλλά η αντιμετώπιση στα ίσα και κατάφατσα θέλει δύναμη, θέλει ηθική και τόλμη, αρετές που κανείς τους δεν διέθετε.

Γιατί αυτές οι αρετές είναι αρχές πολεμικές. Ενώ αυτοί είναι όλοι δειλοί! Γι' αυτό φωνάζουμε και λέμε πως αυτό που διαπραγματεύτηκαν μέσα στη φιδοφωλιά του υπουργείου είναι νέες πιο φοβερές αλυσίδες, πιο τρομερές και πιο σκοτεινές απομονώσεις.

Εκεί που θα σπάει χίλια κομμάτια κάθε ηνοή φωνής. Που θα είναι αδηφάγες και άκρως πιο επικίνδυνες και πιο καταπιεστικές από αυτές των προηγούμενων νόμων. Όχι μόνο δεν έχουν καμιά σχέση με την αλήθεια, μα ούτε καν με την άκρη της αλήθειας που αυτοί τόσο φανερά εχθρεύονται. Οι υλικές απόψεις που τόσο πλούσια διαλαλούν, εκφράζουν έναν κόσμο ταπεινωτικό που καμιά σχέση δεν μπορεί να έχει με μας, που θέλουμε να βγει στο φως η ηθική πλευρά της ύπαρξής μας, που τόσο βάρβαρα την καταπνίγουν, όπως βάρβαρη είναι αυτή η κοινωνία. Γιατί ποτέ μια προοδευτική κοινωνία δεν θα άφηνε στα θεμέλια της ύπαρξής της τη δικαιοσύνη να εγκληματεί τόσο ασύστολα. Μόνο σε μια καταπιεσμένη, άδικη και τρισάθλια κοινωνία θα μπορούσε, όπως μπορεί να διατηρείται μια τέτοια εγκληματική δικαιοσύνη, που ξεπερνά σε κακουργηματικότητα κάθε ενοχή. Και που πρέπει να διασυρθεί δημόσια και να εκτελεστεί για τα τεράστια, τα απερίγραπτα εγκλήματά της.

Είναι αυτή η δικαιοσύνη που τώρα τόσο λυσσασμένα, για άλλη μια φορά, εξεγείρεται στο δίκιο μας και που προσπαθεί με κάθε μέσο και με κάθε τρόπο να το καταπνίξει. Για να επιβάλει για άλλη μια φορά τη νομιμότητά της, που συνίσταται στο ότι μπορεί πλέον ελεύθερα να φυλακίζει, να βασανίζει και να δολοφονεί. Τη νομιμότητα στους δήμιους της να κατακουρευλιάζουν και να καταξεφτιλίζουν κάθε άνθρωπο της άρνησης.

Η δικαιοσύνη όμως που θέλει να έχει σεβασμό, πρώτα επιβάλλει την νομιμότητα στον εαυτό της. Και δεύτερο σταματά να εξεγείρεται παθιασμένα σε κάθε διεκδίκηση της ζωής.

Τώρα, αν θέλετε τα αιτήματά μας, αυτά είναι απλά: Να καταδικαστούν όλοι οι δήμιοι βασανιστές δεσμοφύλακες. Και να καταργηθούν τα λευκά κελιά.

Ήταν μια χαραυγή αλλιώτικη από όλες τις προηγούμενες. Η μακριά του βουνού κορυφογραμμή με τις γεμάτες καμπύλες της μόλις που άρχισε να ξεδιακρίνεται. Ενώ από πάνω της κάτι επιθετικά σύννεφα την έσπαζαν σε κομμάτια. Λίγο πιο κάτω, στη μια πλευρά αγκιστρωμένο κειτόταν ένα μικρό χωριουδάκι που τα φώτα του τρεμόσβηναν ακόμη, ίδια σαν πυγολαμπίδες. Μπροστά του απλώνονταν με μολυβί ακόμη χρώμα οι τεράστιες απόκρημνες πλαγιές, στεφανωμένες κι αυτές με μαύρα σύννεφα. Ενώ μπροστά μας απλωνόταν μια ναρκωμένη πολιτεία, που ενώ γνώριζε τα πάντα και τα πάντα αισθανόταν -όσα εκεί δίπλα της επί τόσα μερόνυχτα διαδραματίζονταν-, αυτή εντελώς παράξενα και παρόλο που ένιωθε πως σήμερα είναι μια διαφορετική απ' όλες τις άλλες μέρα, δεν έδειχνε κανένα σημείο ζωής. Από αριστερά το αεροδρόμιο λες και δεν υπήρχε καθόλου. Δεν απογειωνόταν ούτε προσγειωνόταν εκείνο το χάραμα κανένα αεροπλάνο. Γιατί άραγε;

Ενώ από δεξιά μια νυσταγμένη ακόμα θάλασσα έριχνε νωχελικά τα μικρά της κύματα στην ακρογιαλιά, βγάζοντας αργά αργά το νυχτερινό μαύρο της φόρεμα, για να στολιστεί στο μπλε.

Ο κράχτης πάλι των πουλιών εκείνη την παράξενα ήσυχη αυγή δεν ακούστηκε να δώσει το σύνθημα της νέας μέρας στα πουλιά. Λες και δεν ήθελε ποτέ να ξημερώσει! Ο άνεμος μετά από μια βδομάδα άγριου θυμού, κατευνασμένος πια, είχε χάσει σχεδόν εντελώς την αναπνοή του και τη φόρα του.

Λες και δεν υπήρχε καθόλου σε κείνη την άκρη της Γης. Από πάνω ένας απέραντος ουρανός είχε ολότελα καθεί πίσω από τα σύννεφα. Και όσο και αν προσπαθούσες, δεν μπορούσες να διακρίνεις ούτε ένα κομμάτι του. Κρυβόταν προσεκτικά και απέφευγε να στρέψει τα μάτια του στη Γη, που ολωσδιόλου παράξενα αισθανόσουν πως μέσα της δεν υπήρχε στάλα ζωής!

Ίδια και στον εσωτερικό χώρο αυτού του κάτεργου επικρατούσε μια παράξενη σιωπή που σ' έπνιγε. Δεν ακουγόταν τίποτα, λες και μέσα σε κείνα τα κελιά κατοικούσαν νεκροί! Μια τόσο παράξενη ησυχία που, άθελά σου, σου ξεσήκωνε τη σκέψη, καθώς αντίκριζες μέσα κι έξω από τη φυλακή μια νεκρική σιγή• που σε περικύκλωνε από παντού, και ενώ φανταζόσουν την υποουλόγητά της δεν μπορούσες εκείνη τη στιγμή να το πιστέψεις. Η ίδια η σιγή σου αφαιρούσε χωρίς κόπο από μέσα σου τη φθονερή κακότητα των γύρω σου, που έτοιμοι πια, σαν όρνια, ζητούσαν να ξεσπάσουν πάνω σου.

Ήταν ακριβούς εκείνη η στιγμή που το χάραμα αρπάζει μέσα από τα χέρια της νύχτας τη σκυτάλη της μέρας... Όταν από μακριά κάτι παράξενα κίτρινα φώτα εντελώς αθόρυβα διέσχιζαν το δρόμο και έρχονταν με ένα τρόπο τόσο διαφορετικό από τα συνηθισμένα αμάξια, τόσο ύπουλο που σ' έκανε αθέλητα να ριγίσεις. Αμέσως εκείνο το πρωινό δροσερό αεράκι σε ξύπνησε και σου έφερε σαν αστραπή στο πρόσωπο το παγερό μήνυμα, μέσα στην αποκρουστική βρομιά που έβγαζαν οι ανάσες αυτών που έρχονταν φέρνοντας μαζί τους όλες τις απάνθρωπες διαθέσεις τους.

Το ένα πίσω από το άλλο, μια ατέλειωτη μισητή φάλαγγα, έκαναν ένα ημικύκλιο γύρω από τη φυλακή και ταμπουρώ-

νονταν στο πίσω μέρος της. Για να την περιζώσουν σε αδι-
απέραστες ζώνες από αναριθμητούς πάνοπλους. Ήταν μια
πομπή αυτοκινήτων που έρχονταν αποφασισμένοι να κατα-
στείλουν τους αρνητές της ύπαρξής τους. Γι' αυτό κι ο φθόνος
της ψυχής τους ήταν βαρύς και μεγάλος. Ενώ ο πληγωμένος
εγωισμός τους φούντωνε ζητώντας μόνο την εκδίκηση και
τον εκμηδενισμό αυτών που τους περιφρόνησαν. Γι' αυτό
και έφεραν μαζί τους απ' την μητρόπολη της αδικίας όλη την
αφρόκρεμα των άγριων καταστολών.

Διάλεξαν με επίπονη προσοχή από τα δύο πιο αιμοσταγή
γκρουπ MAT και EKAM, μισά και μισά από τα άγρια θηρία,
τα μόνιασαν και, αφού τα κράτησαν νηστικά για λίγες μέρες,
τα έφεραν τώρα μαζί τους και τα ξαμόλησαν να ξεσκίσουν τις
σάρκες μας και να ρουφήξουν το αίμα μας.

Και να, μέσα από κάτι γιγάντιες κλούβες που άξαφνα φανε-
ρώθηκαν μπροστά μας, είδαμε να ξεπετάγονται με αφρούς
στο στόμα και με μια πρωτοφανέρωτη λύσσα τα ποτισμένα
αυτά κορμιά με το δηλητήριο της ξετσιπωτής αντρείας.

Κρατώντας στα χέρια κάτι θεόρατα ρόπαλα, ενώ μπροστά
τους είχαν τεράστιες προφυλακτικές ασπίδες, και στη χο-
ντρή τους μέση είχαν περάσει όλων των ειδών τα σύγχρονα
όπλα της καταστολής. Και τον μπόγο που είχαν για σώμα, τον
είχαν περιφράξει με αδιαπέραστα αλεξίσφαιρα. Ενώ το χο-
ντρόμπαλο κεφάλι τους το είχαν χώσει μέσα σε τεράστια, σαν
καζάνια, ασάλινα κράνη.

Πάτησαν στη γη μουγκρίζοντας για αίμα. Και άνοιξε διάπλατα
η τεράστια πόρτα της φυλακής που τους υποδέχτηκε με τις
μεγαλύτερες τιμές και εθνικούς λόγους...

«Εξοντώστε τους, φάτε τους, ξεσκίστε τους τους κακούργους, που ασέλγησαν πάνω στους μεγαλόπνοους νόμους και αρχές της ηθικής μας κοινωνίας!» ήταν τα πρώτα λόγια της υποδοχής, και συνέχισαν:

«Εδώ είμαστε εμείς που την αντρειωμένη κτηνωδία σας θα την αποκαλέσουμε ύψιστο πολιτισμό!

Εμπρός, λοιπόν, άξια παιδιά αυτού του υπέροχου κράτους μας, μπειτε μέσα και ικανοποιήστε επιτέλους αυτά τα τόσο όμορφα ένστικτά σας που εμείς γι' αυτό το λόγο τόσες μέρες σάς τα κρατούσαμε νηστικά!

Ήρθε λοιπόν η στιγμή για να μας αποδείξετε πως εσείς και μόνο εσείς είστε η μοναδική ελπίς της ανθρωπότητας, της τάξης και της δικαιοσύνης.

Γαμήστε τους λοιπόν αυτούς που σας περιφρόνησαν, κομματιαστέ αυτούς που δεν υπολόγισαν την μεγάλη σας αξία!

Ω! Δεν αντέχω να τους βλέπω αυτούς άλλο εκεί πάνω. Ποδοπατήστε, ω ήρωες, όλους αυτούς που αρνήθηκαν, σαν ζωή, τους όρους μας. Και η ανταμοιβή σας, όπως πάντα, θα είναι μεγάλη, ξέχωρα που η ιστορία θα σας γράψει, ω θηρία μου, στην πιο ξεχωριστή σελίδα.

Ορμάτε και γδάρτε τους!»

Πραγματικά, γέμισαν οι χώροι απ' αυτά τα ανθρωποειδή τέρατα με τις γκαστρωμένες κοιλιές και τα τεράστια μουστάκια που αλάλαζαν, άφριζαν, έβριζαν, χτύπαγαν. Έψαχναν για θύματα· ό,τι και να 'ταν, αρκεί να ήταν άνθρωπος!!!

Δολοφόνοι δεσμοφύλακες, φώναξα, εμείς εσάς θέλουμε. Δειλοί και άνανδροι, να 'ρθείτε εσείς να μας πολεμήσετε, αλλά εσείς είστε πρόστυχοι άντρες, δεν έχετε τέτοιο σθένος. Την ανδρεία σας δολοφόνοι τη δείχνετε μόνο πάνω σε αλυσοδεμένα και απομονωμένα κορμιά. Και τώρα καλέσατε με κλάματα ολόκληρο στρατό για να ξεπλύνει τα εγκλήματά σας, για να αρχίσετε από αύριο σε καθαρό πλέον έδαφος τα νέα σας βασανιστήρια. Ω! Δολοφόνοι! Δειλοί!

Την ίδια στιγμή το megάφωνο ούρλιαξε: Όλοι οι κρατούμενοι του μεσαίου ορόφου και του ισογείου να βγουν αμέσως στο εξωτερικό προαύλιο. Αμέσως!

Κι εκεί έβλεπες με τα μάτια σου όλη αυτή τη σαπίλα των αιχμαλώτων να πετάγεται μέσα από τα ταφικά της κελιά και γρήγορα γρήγορα να κατευθύνονται μάζες μάζες έξω, αδιαφορώντας εντελώς αν πίσω τους αφήνουν τους συγκατατούμενούς τους να τους ξεσκίσουν τα αρπαχτικά όρνια της εξουσίας.

Ω! Ζωή! Βγάλε μου τα μάτια για να μη βλέπω τέτοια φριχτή σε προδοσία σκηνή...

Σπάστε το megάφωνο, φώναξα. Κομματιαστέ το! Και γύρισα στους κάτω που μέσα σε λίγα λεπτά είχαν αφήσει στα χέρια των κανίβαλων εν λευκώ τα κορμιά μας. Και είχαν απόμερα μαζευτεί στην άκρη του προαυλίου, για να παρακολουθούν σαν κοινοί, σαν απλοί θεατές, όσα σε λίγο θα διαδραματιζόνταν μπροστά στα μάτια τους, και μέσα σε κείνον τον ίδιο το φοβερό χώρο που τους κατάπνιγε ολόκληρα, ατέλειωτα μαρτυρικά χρόνια τη ζωή.

Όχι, όλα αυτά γι' αυτούς είναι ξένα, και καμιά σχέση δεν είχαν μαζί τους. Αυτοί ήταν τώρα απλοί θεατές ενός μοναδικού θεάματος που έβλεπαν και μάλιστα... εντελώς δωρεάν.

Πάντα μέσα στη ζωή έρχεται μια στιγμή που αναγκάζει τον κάθε άνθρωπο να πάρει τη μεγάλη απόφαση: Να τραβήξει από μέσα του τα δεσμά του και να τα σπάσει, ή να ακολουθήσει χαλκοδεμένος τον αιώνιο δρόμο που άλλοι τού υπέδειξαν... Αυτοί ακολούθησαν την προδοσία.

Αχ! Να μην προλάβουμε να κατέβουμε στο μεσαίο όροφο, μονολόγησα, καθώς βλέπαμε όλα τα παιδιά, με πίκρα και οργή, την τεράστια, τη φοβερή δύναμη των 150 αιχμαλώτων να αποχωρεί με ελαφριά καρδιά και να μας αφήνει μόνους στον κορακιών, στον ίδιων κορακιών που αύριο θα ξεσκίσουν κι αυτούς, τα νύχια!

Τι κάνετε, βρε παιδιά, φώναξα. Πώς θα μπορέσετε να ξεπλύνετε αύριο από πάνω σας τόσο μεγάλη προδοσία; Γυρίστε πίσω στη σωστή σας θέση και να μην αφήνετε τους εαυτούς σας να κατακυλιούνται στη λάσπη! Γυρίστε και πολεμήστε όλους αυτούς που σας θέλουν υποταγμένα όντα, ικανά μόνο να γλύφουν και να προσκυνούν! Δείχτε τους πως εσείς έχετε ψυχή στα στήθια σας. Μην φεύγετε, βρε παιδιά...

Ω! Θεέ, τύφλωσέ με! Όχι, όχι, μη διαπράττετε τέτοιο έγκλημα, για σας το λέω και όχι για μας!

Εκείνη τη στιγμή με μια ντουνούκα στα χέρια ο αρχηγός των σκυλιών φώναξε: Πετρόπουλε, έχεις πέντε λεπτά στη διάθεσή σου για να παραδοθείς.

Εμένα, του απάντησα, θα με πάρεις από δω νεκρό.

Τα παιδιά όμως δε σου φταίνε σε τίποτα, μου είπε πάλι εκείνο το σιχαμερό φίδι.

Και τότε πετάχτηκε ο Μικρός: Εμάς δε μας κρατάει εδώ πάνω κανείς. Εμείς μόνοι μας θέλουμε και είμαστε εδώ!

Από τα παράθυρα άρχιζε να μπαίνει μέσα δειλά δειλά το φωτεινό χρώμα της μέρας.

Όλα, είπα, τώρα θα εξαρτηθούν από την άμυνά μας· γι' αυτό πρέπει να κάνουμε τεράστια οικονομία στα υλικά. Και μόνο σε μεγάλη ανάγκη να τα χρησιμοποιήσουμε, γιατί, όσο θα έχουμε δυνάμεις, μόνο σ' αυτά θα μπορέσουμε να τις στηρίξουμε.

Από κάτω όλος ο εσωτερικός χώρος είχε ασφυκτικά γεμίσει από εκατοντάδες πάνοπλα γκαστρωμένα γουρούνια. Ενώ δεκάδες άλλα από δαύτα είχαν πιάσει την αριστερή και τη δεξιά σκάλα της ακτίνας, έχοντας μαζί τους και από μια μάνικα της πυροσβεστικής. Τότε μαζί με τον Τάσο περάσαμε από το άνοιγμα και κατεβήκαμε από την εξωτερική μεριά στα κιγκλιδώματα του μεσαίου ορόφου, όπου μ' ένα ρόπαλο, που το είχαμε ονομάσει «σβέλτο», προσπαθήσαμε σε μια ύστατη προσπάθεια με δυνατά χτυπήματα ν' ανοίξουμε τα κάγκελα, για να μπούμε στον εγκαταλειμμένο μεσαίο όροφο• όμως ήταν αργά, γιατί αυτό τον είχαν πια οι συγκρατούμενοί μας παραδώσει στους εχθρούς μας, που, μόλις μας αντιλήφθηκαν, μας όρμησαν και από τις δύο πλευρές τα μαντρόσκυλα με όπλα και με ρόπαλα. Δεν μπορούσαμε πια να φέρουμε καμιά αντίσταση καθώς κρεμόμασταν στο κενό. Και ίσα ίσα που προλάβαμε και ανεβήκαμε πάνω με

την πίκρα στην ψυχή, καθώς διαπιστώναμε πως από εκεί ήμασταν σε μειονεκτική θέση. Εν τω μεταξύ είχαν πολιορκήσει και την ταράτσα.

Πράγματι, άρχισαν να μας ρίχνουν με πιστόλια αλατιού απ' όλες τις μεριές, ενώ τα καπνογόνα μετέτρεψαν τη μέρα σε νύχτα!

Και τότε, για δεύτερη φορά στη ζωή μου, κάλεσα με κραυγή, που έσκισε τον ουρανό που κρυφόβλεπε, όλα τα παιδιά να βάλουν φωτιά και να κάψουν αυτό το φοβερό κότεργο.

Φωτιά! φώναξα. Φωτιά! Φωτιά στους δολοφόνους, φωτιά στους τυράννους!

Και εκεί απάνω άρχισε πάλη φοβερή, καθώς οι πυροσβεστικές αντλίες, κάτω από την προστασία και την κάλυψη των όπλων που πυροβολούσαν συνέχεια, έριχναν απεγνωσμένα τόνους νερό, για να σβήνουν τις εστίες κάθε φωτιάς που ανάβαμε. Καθώς εμείς τους εξακοντίζαμε τεράστια σίδερα και ξύλινα ακόντια, και τους εκσφενδονίζαμε με σφεντόνες μολυβόσφαιρες και κομμάτια από σπασμένα κρύσταλλα και τζάμια, για να δίνουμε τη δυνατότητα στ' άλλα παιδιά ν' ανάβουν συνέχεια νέες εστίες φωτιάς.

Ήταν μια πάλη νερού και φωτιάς! Που συγκλόνιζε τον καταραμένο αυτό χώρο της φυλακής. Καθώς δέκα ολόγυμνα παιδιά πάλευαν με μοναδική τους πίστη στο δίκιο ενάντια σ' έναν πάνοπλο κρατικό μηχανισμό, που μας είχε ζώσει από παντού, με πάνω από 1500 μαντρόσκυλα που αλάλαζαν και κραύγαζαν σαν παρανοημένα! Και μήπως δεν ήταν στην πραγματικότητα παρανοϊκοί;

Έξω από τη φυλακή, εκατοντάδες απλοί άνθρωποι με μάτια βουρκωμένα και σκυφτά κεφάλια παρακολουθούσαν βουβόι και ανήμποροι το δράμα των παιδιών τους. Ενώ οι κάννες αμέτρτων όπλων είχαν στραφεί φονικά κατά πάνω τους. Και κείνοι μαζεμένοι πίσω από κάτι συρματοπλέγματα, έσφιγγαν στα χέρια τους τη σκληρή τους μοίρα... Πίσω από κείνο το μαντρότοιχο καταστέλλαν τα παιδιά τους.

Και να, η ίδια άνιση σύγκρουση φανέρωσε το πρώτο μας μεγάλο λάθος: δεν είχαμε τοποθετήσει μπροστά και πλάγια από τα φράγματα προστατευτικά περιτοιχίσματα και άλλα αδι-απέραστα από το καταστρεπτικό νερό περιφράγματα, ώστε να μην το αφήνουν να τα διαπεράσει και να φτάσει ως το φράγμα.

Τι λάθος απειρίας! Ω! Πόσο ασυγχώρητο! Όσο κι αν βάλουμε στο τέλος τα σώματά μας μπροστά στην ορμή του νερού, ώσπου ν' ανάψουν τα φράγματα, δεν τα καταφέραμε, γιατί από παντού το σκόρπαγαν πάνω μας και γύρω μας σαν καταρράχτη. Πόσο μας στοίχισε, γιατί απάνω που άναβαν τα παιδιά τη φωτιά και πήγαινε ν' απλωθεί, τότε χωρίς κανένα εμπόδιο της έριχναν από το μεσαίο όροφο τόνους νερό και την έσβηναν. Το ίδιο γινόταν και σε όλα τ' άλλα φράγματα, καθώς τρέχαμε γρήγορα και ανάβαμε το ένα μετά το άλλο, για να προλάβουμε τη μάνικα των εκθρών μας. Και παλεύαμε ακούραστα και με την ψυχή στο στόμα, ματωμένοι, γδαρμένοι και μουσκεμένοι ως το κόκαλο, κόντρα στο ίδιο μας το Λάθος που μας στάθηκε μοιραίο. Γιατί δεν καταφέραμε να αποτεφρώσουμε απ' τα θεμέλια ως πάνω, μια για πάντα, αυτό το κάτεργο του θανάτου. Και τότε τεράστιες στριγκλιές από αριστερά και από δεξιά σκέπασαν αυτό τον αιματοβαμμένο χώρο.

Αμέσως καταλάβαμε, από τις τεράστιες σπίθες που έσκιζαν το σκοτάδι, ότι έκοβαν με ειδικούς τροχούς τα σιδερένια κιγκλιδώματα. Ήταν φανερό πια το σχέδιό τους να μας επιτεθούν και από τις δυο πλευρές.

Και εκεί είδαμε το δεύτερο μεγάλο μας λάθος: τα φράγματα τα είχαμε τοποθετήσει ακριβώς πάνω στα κιγκλιδώματα, που τώρα αυτά τα ίδια, που εμείς είχαμε φράξει για την άμυνά μας, τους προστάτευαν, και οχυρωμένοι πίσω απ' αυτά έκοβαν τα κάγκελα χωρίς καμιά αντίσταση! Ενώ εμείς έπρεπε να είχαμε φτιάξει το τείχος τουλάχιστον δύο τρία μέτρα πιο μακριά από τα σφραγισμένα κιγκλιδώματα, απ' όπου θα μπορούσαμε να αντισταθούμε με όλες μας τις δυνάμεις και να μην τους αφήσουμε, τουλάχιστον χωρίς πάλη, να κόψουν τα σίδερα, για να μπουν μέσα. Τουλάχιστον αυτό το σημείο, το πιο ευαίσθητο, έπρεπε να το είχαμε προβλέψει. Ήταν όμως αργά για να επανορθώσεις σε τέτοιες στιγμές τέτοια μεγάλα λάθη. Έτσι, αφού έκαναν στα κιγκλιδώματα ένα τεράστιο άνοιγμα, άρχισαν να αφαιρούν τα προστατευτικά αντικείμενα -τις πόρτες και τα κρεβάτια του φράγματος- ανοίγοντας αργά αργά μια σταθερά πια μια δίοδο προς τα μας. Μέσα από μια αληθινή κόλαση από ασφυξιογόνα, σφαίρες αλατιού και τόνους νερού, που μαζί με τον ιδρώτα μας είχαν μετατραπεί όλα σε στάχτες και λάσπη...

Και να 'τοι οι δειλοί, μπουλούκια μπουλούκια, αμέτρητοι, να ανεβαίνουν με την προστασία του σκοταδιού, των ασπίδων, των όπλων, των αλεξίσφαιρων γιλέκων και των αντλιών του νερού πάνω στο μεγάλο φράγμα.

Τότε νιώσαμε να μας πνίγει και το τρίτο και χειρότερο λάθος μας: που δεν είχαμε φτιάξει πολλά οδοφράγματα το ένα πίσω

από το άλλο, και το ένα πιο γερό και πιο ασφαλές από το άλλο, παρά ρίξαμε όλη τη δύναμη μόνο πάνω στα σιδερόφρακτα κάγκελα, σε ένα μόνο κύριο οδόφραγμα.

A! A! Λάθος! Αχ! Πείρα, πού είσαι;

Στήστε νέο οδόφραγμα, παιδιά, είπα, έστω και αργά, έστω και με όλα τα λάθη να πέφτουν πάνω μας και κυρίως πάνω μου!

Στήσαμε, ακριβώς στο τέλος του διαδρόμου που αυτοί είχαν παραβιάσει, ένα νέο φράγμα, περάσαμε τα κοντάρια και τα σίδερα μέσα από τα ανοίγματα και σταθήκαμε για να δώσουμε την τελική σώμα με σώμα, τη μεγάλη μάχη. Τους έβλεπες, καθώς γυάλιζαν πίσω από τα κράνη τα μικρά ποντικίσια μάτια τους και ολόκληροι οι μπόγοι τους πίσω από τις ασπίδες, που σιγά σιγά ζύγωναν, δεχόμενοι το ένα χτύπημα πάνω στο άλλο, στο φράγμα.

Δύο πιστολιές με πήραν στο πρόσωπο και μία τον Τάσο, τον Δημήτρη, τον Μικρό, και όλα τα παιδιά δέχτηκαν τα ύπουλα, δολοφονικά τους χτυπήματα. Ήταν η έναρξη της μάχης που πάνω της αφήσαμε την καρδιά μας.

Αυτοί με τα πιο σύγχρονα όπλα της καταστολής: ασπίδες, ρόπαλα, αντλίες νερού, πιστόλια αλατιού και 38άρια, και πιο πίσω ακολουθούσαν τα αυτόματα όπλα.

Ερχόταν κατά μάζες ένας τεράστιος συσσωρευμένος όγκος από αμέτρητους μισθοφόρους, ενώ εμείς κρατούσαμε με ορμή το τελευταίο μας οχύρωμα, καθώς παλεύαμε ένας προς εκατό! Και ακούραστα ορμούσαμε και χτυπούσαμε με τα κοντάρια μας σ' αυτό το στοιβαγμένο από αυτά τα μαντρόσκυλα όγκο που ούρλιαζαν, χτυπιόνταν και γάβγιζαν σαν λυσσασμένα σκυλιά.

Ενώ τα άλλα παιδιά, ανοικτά πια μπροστά στα δολοφονικά τους όπλα, τους χτυπούσαν εκσφενδονίζοντάς τους ό,τι πλέον είχε απομείνει από σίδερα, πέτρες, ξύλα και γυαλιά.

Ήταν μια μάχη καθαρά πλέον σωματικής και υλικής εξάντλησης. Με τόσα χτυπήματα στο κορμί του κανένα παιδί δε λύγιζε· κανένα, όταν σκιζόταν το δέρμα του, δε γύρισε καν να το κοιτάξει. Παρά ξεπερνώντας τον εαυτό τους, περιφρονώντας τον εαυτό τους, τον έριχναν θυσία πάνω σ' αυτό το πρόχειρο φράγμα που το μετατρέψαμε σε απόρθητο βουνό!

Οι λυσσασμένοι εχθροί πολλές φορές έπιαναν με τα χέρια τους τα κοντάρια και τότε όλοι μαζί ομαδικά τα τραβούσαν για να μας τα πάρουν αλλά όμως, όσο κι αν σκύλιαζαν ειδικά πάνω σ' αυτό, ούτε μία φορά δεν τα κατάφεραν. Παρά πάντα και όλες τις φορές, με βίαια δυνατά τραβήγματα, τους τα ξεκολλάγαμε από τα χέρια τους, για να τους τα εξακοντίσουμε με πιο μεγάλη φόρα, με μεγαλύτερη δύναμη και οργή.

Οι πρώτοι, στραπατσαρισμένοι από τα συνεχή χτυπήματα, έκαναν μεταβολή και έφευγαν παρατώντας πολλές φορές ασπίδες και ρόπαλα, και συνέχεια κάθε λίγο άλλαζαν και έρχονταν οι πιο ξεκούραστοι, οι πιο δυνατοί που έπαιρναν τη θέση των παλιών.

Ενώ εμείς στέκαμε εκεί, αδιαφορώντας για τα κουρέλια του σώματος μας αλλά και για την ίδια την ύπαρξη μας, και γινόμαστε ένα με τα κοντάρια, τα σίδερα και τα μαχαίρια, μέσα σε μια σύγκρουση που κράτησε ώρες.

Όσπου εξαντλήθηκαν όλα τα υλικά της άμυνας μας: τα κουτιά με τα γυαλιά άδειασαν, τα κομμάτια σίδερο τέλειωσαν, τα μαχαίρια λύγισαν απ' τη φωτιά!

Τα ακόντια εξαντλήθηκαν και τα τεράστια κοντάρια έσπασαν μέσα στην κόλαση της σύγκρουσης μέχρις ενός.

Τα σώματά μας, σε τέλεια εξάντληση πια, ήταν γεμάτα αίμα, νερό, φωτιά και στάχτη.

Όλα μέσα εκεί είχαν την όμορφη εικόνα της τέλειας καταστροφής!

Και πάθαμε αυτό που από την αρχή φοβόμουν: εξαντλήθηκαν όλα τα αμυντικά μας όπλα. Ενώ ο εχθρός κατέφθανε με νέες ανανεωμένες δυνάμεις, που βλέποντας τη φυσική μας πια εξάντληση και εντελώς αποδεδειγμένους, άρχισε να ξεθαρρεύει και να σκαρφαλώνει σιγά σιγά και ύπουλα πάνω στο φράγμα, καλυπτόμενος από ασταμάτητους πυροβολισμούς και την αδιάκοπη επίθεση της αντλίας του νερού.

Φτιάξτε καινούργιο φράγμα, είπα στα παιδιά, με ό,τι έχει απομείνει, και αν δεν βρούμε με τι, τότε θα φράξουμε το διάδρομο με τα κορμιά μας.

Και με ό,τι δυνάμεις μιάς είχαν απομείνει, ορμήσαμε με τα τελευταία κοντάρια πάνω τους, ενώ αυτοί είχαν φτιάξει πάνω στο τείχος νέο φράγμα με τις ασπίδες τους, όπου πίσω απ' αυτές μιάς έριχναν και ακάλυπτοι πια απ' οτιδήποτε δεχόμασταν τα χτυπήματά τους, αδιαφορώντας γι' αυτά τελείως!

Και εκεί διαπίστωσα πλέον πως από στιγμή σε στιγμή όλος αυτός ο τεράστιος όγκος εκατοντάδων θηρίων θα έπεφτε μαζί με το φράγμα πάνω μας, που τώρα πια η αντίστασή μας όλο και έπεφτε, καθώς άλλα από τα παιδιά έφτιαχναν το νέο

φράγμα και άλλα έψαχναν στους διαδρόμους και στα κελιά για ακόντια και άλλα εργαλεία. Τα άλλα στέκονταν άπρακτα πια, καθώς όλα τα είχαν εκσφενδονίσει εναντίον τους, όλα τα υλικά είχαν τελειώσει μαζί με τα ακόντιά μας. Ό,τι έμενε ήταν ό,τι κρατούσαμε, κι αυτά κομματιασμένα, λυγισμένα και μισά!

Κάναμε γυμνοί πια μια ύστατη προσπάθεια να τους απωθήσουμε με απανωτά χτυπήματα, αδιαφορώντας για τα χτυπήματά τους, και, όταν ετοιμάστηκε και το άλλο φράγμα με ό,τι πρόχειρο υπήρχε, αφήσαμε πια το ετοιμόρροπο φράγμα που πάνω του δώσαμε την ίδια την ψυχή μας και πηδήξαμε στο νέο μας αδύνατο φράγμα.

Γρήγορα, είπα στα παιδιά, φέρτε τα κοντάρια.

Δεν υπάρχουν, Γιάννη, άλλα ακόντια, μου είπε ο Νίκος, εκτός από αυτό που έχεις, ενώ τα άλλα παιδιά πέσανε στα χέρια τους.

Ω! Και τότε ένιωσα την πραγματική μας θέση· όλα μας τα όπλα πια ήταν ένα σίδερο που κρατούσα εγώ και άλλο ένα ο Μικρός, ενώ τα άλλα παιδιά ήταν άοπλα, τραυματισμένα και τελείως εξαντλημένα.

Ήμασταν λοιπόν έτοιμη λεία στα χέρια των λυσσασμένων, των αγανακτισμένων πια εχθρών μας, που ποτέ δεν μπορούσαν να πιστέψουν πως δέκα άτομα θα μπορούσαν να αντισταθούν τόσο γερά, κάτω από μια εντελώς άνιση, πολύωρη και επίπονη μάχη, που υπερέβαινε τα όρια της λογικής.

Και τώρα αισθάνθηκαν πως άγγιξαν με τα νύχια τους πια τις σάρκες μας.

Και παίξαμε το τελευταίο μας χαρτί. Μ' ένα μόνο σίδερο στα χέρια ετοιμαστήκαμε για την τελική σύγκρουση της συντριβής, όταν ο εχθρός σταμάτησε μόνος του και ζήτησε και σε μας να σταματήσουμε.

Τη στιγμή που μας έκαναν αυτή την πρόταση είχαμε απομείνει επτά όπλα κατακουρασμένα και κατατραυματισμένα παιδιά. Και απέναντι μας, σε απόσταση αναπνοής, είχαμε έναν τεράστιο πάνοπλο στρατό που με μια απλή του κίνηση θα μας έκανε σκόνη! Κι όμως, μη γνωρίζοντας την πραγματική μας κατάσταση και θέλοντας ν' αποφύγει μια νέα σύγκρουση, μας ζητούσε να σταματήσουμε πια και μας υποσχόταν πως κανείς τους δε θα μας άγγιζε.

Κοίταξα ένα ένα τα παιδιά και περίμενα τη γνώμη τους. Και τότε όλοι μαζί συμφώνησαν πως έπρεπε να σταματήσουμε.

Εντάξει, είπα, σταματάμε. Και ακούμπησα το σίδερο, το τελευταίο μας, όπλο, δίπλα μου, που παραδόξως ήταν το κελί που πριν τριανταπέντε μερόνυχτα ξεκίνησα, χωρίς να γνωρίζω στις προεκτάσεις της, την εξέγερσή μας.

Μέσα σε μια ατμόσφαιρα πολέμου, με καπνούς, στάχτες και κομματιασμένα σίδηρα και συντριμμένες πέτρες, τελείωνε η πολιορκία που άντεξε σ' όλες τις ύπουλες παγίδες, στις πιο αντίξοες συνθήκες και που ξεσήκωσε θύελλα στην ελληνική κοινωνία: η Εξέγερση της Αλικαρνασσού.

Και εκεί, λίγο πριν μου περάσουν τις χειροπέδες της αιχμαλωσίας, γύρισα και ένα ένα αγκάλιασα όλα τα παιδιά, τους συντρόφους και φίλους μου, που στάθηκαν από το πρώτο

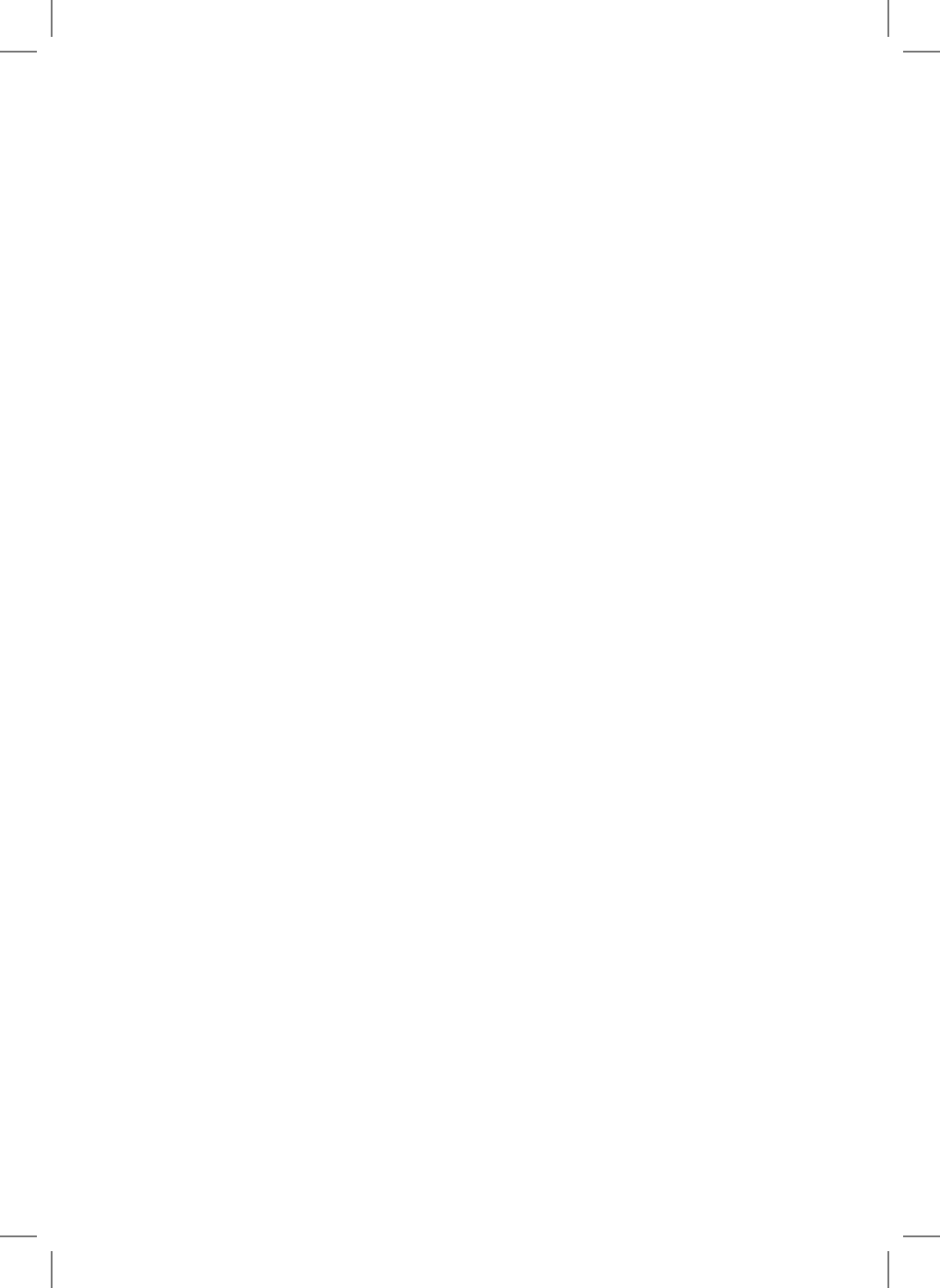
μου βήμα αγόγγυστα, ολόκληρα μερόνυχτα μέσα στις πιο σκληρές αγωνίες, ακούραστα δίπλα μου.

Ήταν η στιγμή του ασπασμού απέναντι σ' όλα τα ηρωικά αυτά παιδιά, που προσπάθησαν το τέλειο και το κατάφεραν. Γι' αυτό πιστεύω πως οι στιγμές που ζήσαμε μαζί θα είναι οι μοναδικές στιγμές που θα μείνουν αθάνατες στην καρδιά μας...

Αλικαρνασός, 14 Νοεμβρίου 1990

Νίκος Μπέλλος
Τάσος Μπέλλος
Νίκος Σακκάς
Δημήτρης Καγιάς
Νίκος Σπυρόπουλος
Γιάννης Βανταράκης

Αποστόλης Γεωργίτσaros
Πάρης Πετμεζάς
Γιώργος Παπαϊωάννου
Πέτρος Πεντάρης
Γιάννης Πετρόπουλος

Ο Γιάννης Πετρόπουλος με τον Χάρη Τεμπερεκίδη, στις 8 Μαΐου το 1986, απέδρασαν από τις φυλακές Κέρκυρας, αφού έκοψαν με λάμα δύο σίδερα από τα κιγκλιδώματα ενός παραθύρου διαδρόμου και με τη βοήθεια σεντονιών και ενός αυτοσχέδιου γάντζου αναρριχήθηκαν στον τοίχο της φυλακής και κατέβηκαν στη συνέχεια από αυτόν. Με βάρκα βγήκαν στην Ηγουμενίτσα και φιλοξενήθηκαν στην Αθήνα σε διαφορά σπίτια, με τη βοήθεια της δικηγόρου Κατερίνας Ιατροπούλου.

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί την επίσημη «απολογία» του Γ. Πετρόπουλου στον ανακριτή το 1986, μετά την απόδραση του από το κάτεργο φυλακών Κέρκυρας:

«... Το έτος 1973, μου επέβαλαν την εξοντωτική και άδικη ποινή της ισοβίου καθειρίζεως, χωρίς να μου παρέχουν το δικαίωμα έφεσης και κανένα νόμιμο μέσο.

Όταν ήμουν 20 χρονών και έκανα την ανθρωποκτονία και με κατηγορήσατε, ενήργησα με την ηθική που εσείς διδάσκετε

στα σχολεία, η ηθική που μου λέγατε να μην επιτρέψω σε οποιονδήποτε άνθρωπο να βιάσει, να χτυπήσει και να εξευτελίσει τη μητέρα μου. Δεν εγνώριζα τότε ότι, για να είμαι σωστός με τη σημερινή ηθική της κοινωνίας, έπρεπε να αφήσω αυτόν να ικανοποιήσει τα αρρωστημένα βίτσια του και να τα ικανοποιήσει πάνω στη μητέρα μου με οποιονδήποτε τρόπο, εκμεταλλευόμενος την αναπηρία του πατέρα μου.

Οι εξευτελισμοί, οι ταπεινώσεις, η βαρβαρότητα, η κτηνωδία, ο κανιβαλισμός που υπέστησα από 18 ετών, πρώτα στα αναμορφωτήρια, μετά στις φυλακές και αργότερα στο κάτεργο του θανάτου, στις φυλακές της Κέρκυρας, όπου μέσα εκεί τσαλαπατιέται κάθε έννοια ανθρωπισμού, δολοφονείται κάθε έννοια ανθρώπινης αξιοπρέπειας, μέσα στις σκληρές απομονώσεις και μέσα στα φοβερά πειθαρχεία της, όπου μέσα εκεί διατηρούνται εν ενεργεία συνεχείς καθηλώσεις και αλυσοδεσίματα

Για πρώτη φορά στη ζωή μου τη λέξη μίσος την εγνώρισα στα αναμορφωτήρια, σε ηλικία 18 χρονών, την αδικία και τη βία την εγνώρισα στις φυλακές, και την ολοκληρωτική ταπείνωση και τον ολοκληρωτικό εξευτελισμό τον γνώρισα στην Κέρκυρα. Κακούργος και εγκληματίας δεν είμαι εγώ, αλλά κακούργοι και εγκληματίες είναι αυτοί που με έκλεισαν εκεί μέσα, είναι αυτοί που με δημιούργησαν, είναι αυτοί που με κατασκεύασαν, για να διαιωνίζω την ύπαρξη αυτών των βάρβαρων θεσμών.

Η κοινωνία μου έκλεισε όλες τις πόρτες της ζωής, της μόρφωσης και της ηθικής και κοινωνικής διαπαιδαγώγησης, και μου άνοιξε μόνο μια πόρτα, την πόρτα της φυλακής. Μέσα από την πόρτα αυτή της φυλακής που με κλείσανε, είδα με

τα μάτια μου και άκουσα με τα αυτιά μου να γίνονται φοβερά εγκλήματα, φοβερές αδικίες, ακατανόμαστες πράξεις βίας, που μπροστά σε αυτό που εμένα εκατηγόρησαν και με έκλεισαν σε όλη τη ζωή μου μέσα στη φυλακή, είναι ένα ψίχουλο από ένα καρβέλι ψωμί. Αν είναι κάποιος που πρέπει να απολογηθεί, αυτός δεν είμαι εγώ αλλά εσείς, γιατί όλον αυτόν το μηχανισμό της καταπίεσης δεν τον έφτιαξα εγώ, τον βρήκα, κι όχι απλά τον βρήκα, αλλά υπέστηκα όλες τις συνέπειές του.

Στη διάρκεια μέσα στα κελιά του θανάτου και της φρίκης που μου διαμόρφωσαν το χαρακτήρα μου, ανακάλυψα ότι σήμερα πρέπει να είσαι βρώμικος, ανήθικος, ελεεινός, σάπιος και προδότης, γιατί αυτούς τους ανθρώπους είδα να αγκαλιάζει, να προστατεύει και να χαϊδεύει αυτή η κοινωνία. Όσοι άλλοι αρνήθηκαν να δεχθούν σαν τρόπο ζωής αυτές τις σάπιες αξίες, υπέστησαν και υφίστανται αυτή τη στιγμή όλα τα σύγχρονα βασανιστήρια. Εμένα προσωπικά αυτές οι αξίες δεν μου αρέσουν, και αυτή την κοινωνία που αναγνωρίζει αυτές τις αξίες σαν πραγματικές, τη σιχαίνομαι και τη φτύνω στη μούρη.

Ακόμη, με έχετε καταστρέψει σωματικά, ψυχολογικά, πνευματικά και κοινωνικά, αλλά αυτό το λίγο που έχει μείνει μέσα μου, το έχω φυλάξει βαθιά μέσα μου. Όσο θα αναπνέω δε θα σταματήσω ποτέ, με όση δύναμη μου 'χει απομένει να το εξωτερικεύω με οποιοδήποτε τρόπο και να αγωνίζομαι για την ελευθερία που εσείς μου τη διαστρεβλώσατε και με κάνατε να πιστέψω ότι η μοναδική μου ελευθερία που υπάρχει, είναι η ελευθερία του κελιού και της φυλακής και του υποτακτικού εξευτελισμού. Μπορεί σωματικά να με δολοφονήσετε, όπως με δολοφονείτε ολόκληρα χρόνια, αλλά ηθικά ποτέ. Αυτή την ελευθερία, που εσείς μου διδάξατε ότι είναι πραγματική, εγώ δεν τη δέχομαι, την αρνούμαι.

Άλλο τι, δεν έχω να προσθέσω, πλην του ότι σήμερα βλέπω να παίζεται ξανά εις βάρος μου ένα φτηνό θέατρο, μια κωμωδία πολύ φθηνή. Από τη μια μεριά, βλέπω ότι μέσα σε αυτό το θέατρο, η προδοσία να αναγνωρίζεται και να αγκαλιάζεται, και από την άλλη, άνθρωποι με καρδιά, που άπλωσαν το χέρι να συμπαρασταθούν σε εμάς, να τσαλαπατιούνται, να στιγματίζονται και να κλείνονται στις φυλακές. Είναι άλλη μια τρανή απόδειξη της σημερινής ηθικής, που πίσω από αυτό το θέατρο προσπαθεί έντεχνα να κρύψει η σημερινή κοινωνία την ενοχή της και να καλύψει τη συνείδησή της, απέναντι σε όλα αυτά που γίνονται εις βάρος μου, εις βάρος των φίλων μου, εις βάρος των συγκρατουμένων μου και εις βάρος όλων των φυλακισμένων που με το πρόσχημα και τους τίτλους των κακοποιών, τους αφήνει στην περιφρόνηση και στην εγκατάλειψη, στη βία, στην απόγνωση, στην αυτοκτονία και στο θάνατο. Και ξαναεπαναλαμβάνω, κάποιος που είναι ένοχος και που πρέπει να απολογηθεί για τις πράξεις του, δεν είμαι εγώ αλλά εσείς.

Η παρούσα έκθεση αφού αναγνώσθηκε, υπογράφηκε,
ο κατηγορούμενος, Γιάννης Πετρόπουλος.

Πανό από την εξέγερση στις φυλακές Αλικαρνασσού.

Λίγα επιπλέον λόγια για το ταμείο αλληλεγγύης φυλακισμένων και διωκόμενων αγωνιστών

Είμαστε μάρτυρες μιας διαδικασίας έντονου κοινωνικού μετασχηματισμού, μιας άγριας αναδιάρθρωσης του καπιταλισμού. Τα εργατικά κεκτημένα, η πλαστή ευημερία και οι καταναλωτικές παροχές που μεταπολιτευτικά απέσπασαν την κοινωνική συναίνεση εξανεμίζονται, οδηγώντας αναπόφευκτα σε καταστάσεις κοινωνικής πόλωσης. Οι όροι διεξαγωγής του ταξικού ανταγωνισμού επανέρχονται ταχύτατα σε αυτούς που επικρατούσαν σε προγενέστερη περίοδο και η συνθήκη που μας περιβάλλει μοιάζει βγαλμένη από άλλες εποχές, μετεμφυλιακές και 'γύψινες'. Όπως και τότε, η καταστολή γίνεται το κύριο μέσο του καθεστώτος για να επιβάλλει την αποδοχή του. Ενώ συνολικά στόχο της καταστολής αποτελεί ο έλεγχος της κοινωνικής έκρηξης, ειδικός της αποδέκτης γίνεται ο ριζοσπαστικός χώρος. Για την επικινδυνότητά του· όντας αναγκαία αν και όχι ικανή συνθήκη για την πυροδότηση της κοινωνικής οργής. Για το γεγονός ότι τα κομμάτια του προτάσσουν διαχρονικά και χωρίς αυταπάτες την πραγματικότητα του κοινωνικού πολέμου και επωμίζονται τις μάχες που του αντιστοιχούν. Κατά πρώτο λόγο λοιπόν, πάνω σε αυτό το χώρο προβάλλονται οι νέοι όροι της καταστολής, το πυκνό πλέγμα της επιτήρησης και των παρακολουθήσεων,

τα ανώτερα επίπεδα ποινικής αυστηρότητας, η μεθόδευση μιας συνθήκης γενικευμένης ομηρίας.

Οι συνθήκες όμως εκτός από δύσκολες μπορεί να αποδειχθούν συνάμα και ευνοϊκές για την επαναστατική προοπτική. Επιβάλλεται όμως σε όσους διαγιγνώσκουν τις δυνατότητες που κρύβει η τρέχουσα συγκυρία, να μην παραμείνουν απλώς μάρτυρες της διαδικασίας αλλά να οργανώσουν την ανατροπή της. Η οργάνωση συνεπάγεται με τη σειρά της, τη δημιουργία υλικών υποδομών και την ανάπτυξη δομών που καλούνται να αντιμετωπίσουν απτά προβλήματα. Η ύπαρξη, λοιπόν, συντρόφων σε καθεστώς εγκλεισμού θέτει επιτακτικά την ανάγκη για την υπεύθυνη και συνεπή στήριξη τους. Εκτός όμως από τις διάφορες κινήσεις πολιτικής αλληλεγγύης και ανάδειξης των υποθέσεων απαιτείται και η γείωση της αλληλεγγύης στην υλική της αποτύπωση. Η λειτουργία δηλαδή μιας δομής που εξασφαλίζει τους όρους για την αξιοπρεπή διαβίωση των συντρόφων, πέρα από τα στενά όρια των προσωπικών σχέσεων αλλά στη βάση μιας συλλογικής δυναμικής που χαρακτηρίζεται από επαναστατικά χαρακτηριστικά.

Το ταμείο αλληλεγγύης λοιπόν συστήθηκε το 2010 σε μια εκβιαστική συγκυρία με δεκάδες φυλακισμένους αναρχικούς για διάφορες υποθέσεις. Ο κύριος στόχος που τέθηκε εξ' αρχής ήταν η κάλυψη των πραγματικών αναγκών διαβίωσης των φυλακισμένων αγωνιστών. Έκτοτε, αποδέκτης των χρημάτων που συγκεντρώνονται είναι σύντροφοι και συντρόφισσες οι οποίοι αφενός συνελήφθησαν ή διώκονται για τη συμμετοχή τους σε κοινωνικούς αγώνες, τις επαναστατικές τους επιλογές και την ανατρεπτική τους δραστηριότητα και αφετέρου υπερασπίζονται τον εαυτό τους με τέτοιο τρόπο

που να επιβεβαιώνει τη θέση τους σαν κομμάτι ενός κινήματος που μάχεται ενάντια στην βαρβαρότητα και την αλλοτρίωση με διάφορους τρόπους, από διαφορετικές αφηγήσεις και με κάθε μέσο. Η δομή αφορά επίσης κατηγορούμενους για την υπόθεση της 17N, οι οποίοι βρίσκονται έγκλειστοι από το 2002 στις ειδικές πτέρυγες Κορυδαλλού και έχουν επιδείξει αγωνιστική στάση καθώς και ενδιαφέρον και επιθυμία για επαφή. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι για διάφορους λόγους πολιτικούς ή και προσωπικούς κάποιοι από τους κρατούμενους έχουν επιλέξει να μη συμμετέχουν και να μη στηρίζονται από τη δομή του ταμείου. Η αλληλεγγύη είναι άλλωστε μια σχέση στην οποία διεκδικούμε την αμοιβαία αναγνώριση και την αμφίδρομη πρόθεση για επικοινωνία. Ωστόσο χωρίς να επιδιώκουμε την πολιτική ταύτιση αναγνωρίζουμε πως όσοι αγωνίζονται ενάντια στο υπάρχον κοινωνικό σύστημα έχοντας αναμφίβολα ανατρεπτικές προθέσεις, δικαιούνται όχι βέβαια την απεριόριστη αποδοχή μας, αλλά την ειλικρινή υποστήριξή μας. Τέλος παραμένει κοινή η επιθυμία για την έμπρακτη συμβολή στη διάδοση του λόγου των κρατουμένων, κάτι που επιχειρείται με την έκδοση του εντύπου 'γκρεμίστε τη Βασίλη', αποτελούμενο αποκλειστικά από δικά τους κείμενα. Με βάση τα παραπάνω ξεκίνησε και συνεχίζεται η σταθερή λειτουργία του ταμείου.

Η όλη δομή βασίζεται στη λειτουργία αυτόνομων συνελεύσεων που ορίζονται με γεωγραφικά κριτήρια. Όλες οι συνελεύσεις είναι ανοιχτές, λειτουργούν οριζόντια και όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται συλλογικά. Σύντροφοι από την κάθε συνέλευση συμμετέχουν στο γενικό συντονισμό της πανελλαδικής συνέλευσης που πραγματοποιείται κατά βάση στην Αθήνα, ενίοτε όμως και σε άλλες πόλεις όταν υπάρχει η διάθεση για τη διοργάνωσή της από κάποια εκ των συνελεύ-

σεων. Παράλληλα λειτουργούν υποομάδες εργασίας που διαχειρίζονται αντίστοιχα το διαδικτυακό τόπο <http://tameio.espinblogs.net/> όπου και αναρτώνται ενημερώσεις σχετικά με τις υποθέσεις των φυλακισμένων αγωνιστών, την επιμέλεια της έκδοσης του εντύπου "γκρεμίστε τη Βασίλη", τη διαχείριση των εισφορών του ταμείου και, τέλος, την ανάληψη πρωτοβουλιών για τη συγκέντρωση χρημάτων μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων.

Τα χρήματα που συγκεντρώνονται κάθε μήνα προέρχονται από τακτικές ατομικές ή/και ομαδικές συνεισφορές, από συλλογικές πρωτοβουλίες όπως συναυλίες ή εκδηλώσεις ενώ θετική αντιμετώπιση και στήριξη έχουν και παράλληλες πρωτοβουλίες όπως η έκδοση και διακίνηση βιβλίων και άλλων εντύπων πολιτικού περιεχομένου το αντίτιμο των οποίων διατίθεται αποκλειστικά για την κάλυψη του κόστους έκδοσης και την ενίσχυση του ταμείου.

Έτσι, στη διάρκεια των δύο και πλέον χρόνων λειτουργίας του ταμείου, δεκάδες έγκλειστες αγωνίστριες και αγωνιστές, μπόρεσαν να ανταπεξέλθουν στη δυσμενή καθημερινότητα της φυλακής. Αν και ο αριθμός των κρατούμενων αγωνιστών έχει ευτυχώς μειωθεί σε σχέση με το 2010, υπάρχουν σύντροφοι που εκτίουν ακόμα τις ποινές και χρειάζονται τα στοιχειώδη, ενώ παράλληλα η γενικότερη συνθήκη έντασης της αστυνομικής και δικαστικής καταστολής και εκδικητικότητας περιγράφει ένα πλαίσιο όπου δυστυχώς οι συλλήψεις και προφυλακίσεις δεν θα λείπουν. Επομένως το ταμείο αλληλεγγύης φυλακισμένων και διωκόμενων αγωνιστών, παραμένει μια ζωτικής σημασίας κινηματική υποδομή.

Κατά το τελευταίο διάστημα όμως, η ένταση της καταστολής περιλαμβάνει αθρόες συλλήψεις και διώξεις ανθρώπων που συμμετέχουν στα κινηματικά και κοινωνικά δρώμενα, και συνακόλουθα την οικονομική τους επιβάρυνση με τις εγγυήσεις που επιβάλλονται για τη μη προφυλάκισή τους. Στις περιστάσεις αυτές, όπου γίνεται αγώνας δρόμου για την συγκέντρωση των χρημάτων αυτών, συντρόφισσες και σύντροφοι έχουν απευθυνθεί στο ταμείο αλληλεγγύης με σκοπό την συνδρομή του στην αναγκαιότητα αυτή. Η συνέλευση του ταμείου έχει βρεθεί ουκ ολίγες φορές μπροστά στο ζήτημα αυτό, το κατά πόσον δηλαδή μέρος των χρημάτων που μαζεύονται για τους κρατούμενους, μπορούν έστω και προσωρινά να δεσμευτούν για τις εγγυήσεις των διωκόμενων. Εξάλλου το σκεπτικό που αντιλαμβάνεται την κάλυψη εγγυήσεων ως ένα μέσο για την αποτροπή γιγάντωσης του αριθμού των φυλακισμένων συντρόφων και συντροφισσών, γεγονός που με τη σειρά του θα απαιτούσε τη, σε πολλαπλάσιο βαθμό, συνεπή και διαρκή στήριξη τους, δε φαντάζει καθόλου παράλογο.

Ωστόσο, η -οικονομική- πραγματικότητα είναι αμείλικτη για όλους μας. Όσο «δύσκολο» είναι να μην συνδράμουμε για την εγγύηση κάποιων συντρόφων άλλο τόσο είναι και το γεγονός ότι τον επόμενο και τον παρεπόμενο μήνα θα πρέπει να καταβληθούν οι μηνιαίες οικονομικές συνδρομές στους κρατούμενους, που βιώνουν μια πολλαπλάσια αμείλικτη πραγματικότητα. Για τους παραπάνω λόγους, καθώς ούτε οι κρατούμενοι μπορούν να μείνουν ξεκρέμαστοι αλλά ούτε και οι εγγυήσεις αγωνιστών μπορούν να αγνοηθούν, η συνέλευση του ταμείου αλληλεγγύης αποφάσισε να συστήσει ένα παράλληλο ταμείο. Το παράλληλο αυτό αποθεματικό θα συγκεντρώνει το 10% των συνολικών μηνιαίων εισφορών και

θα χρησιμοποιείται αρχικά αποκλειστικά και μόνο για την κάλυψη αναγκών που θα προκύπτουν από μαζικές συλλήψεις και διώξεις σε κινηματικά γεγονότα, με την αυτονόητη πάντα προϋπόθεση ότι τα ποσά αυτά θα επιστρέφονται μετά το πέρας των διώξεων αυτών ούτως ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ξανά με τον ίδιο τρόπο. Αυτό δεν έχει βέβαια να κάνει με την υπερτίμηση τέτοιων υποθέσεων σε βάρος άλλων, όπου ο αριθμός των διωκόμενων είναι μικρότερος, αλλά προκύπτει από την αυξημένη δυσκολία για τη συγκέντρωση μεγάλων χρηματικών ποσών, πράγμα που ξεφεύγει από τη δυνατότητα που αντιστοιχεί σε μεμονωμένες συλλογικότητες και στενούς συντροφικούς κύκλους. Τέλος, επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις που σύντροφοι επιθυμούν να συνεισφέρουν μόνο σε αυτό το παράλληλο ταμείο εγγυήσεων και όχι για τις υπόλοιπες λειτουργίες της δομής, κάτι τέτοιο δε μπορεί παρά να γίνει σεβαστό.

Ωστόσο, οι προοπτικές αυτού του εγχειρήματος δεν σταματάνε εκεί. Αναμένοντας να δούμε τη δυναμική που θα αποκτήσει αυτή η δομή πάνω στην περαιτέρω εξέλιξή της και με την προϋπόθεση ότι θα αυξηθεί ο αριθμός όλων όσων τη στηρίζουν, έχουμε θέσει και περαιτέρω στόχους όπως τη διεύρυνση του κύκλου των υποστηριζόμενων με την ένταξη περισσότερων αγωνιζόμενων κρατούμενων. Ανθρώπων των οποίων τα αδικήματα δεν αντιβαίνουν στον δικό μας αξιακό κώδικα και ταυτόχρονα η στάση τους μέσα στη συνθήκη της αιχμαλωσίας χαρακτηρίζεται από αξιοπρέπεια αλλά και επιλογές αγώνα. Ακόμα, θα μας ενδιέφερε η σύνδεση με μετανάστες, έγκλειστους σε στρατόπεδα συγκέντρωσης που διώκονται για την αγωνιστική τους στάση εντός αυτών και εναντίον τους. Τέλος επιθυμία μας παραμένει η προοπτική που αφορά την κάλυψη δικαστικών εξόδων (δικαστικά πα-

ράβολα, αιτήσεις αποφυλάκισης, κτλ) τόσο των ήδη έγκλειστων συντρόφων όσο, εν συνεχεία, και αυτών που διώκονται για τη συμμετοχή τους στους κοινωνικούς αγώνες χωρίς απαραίτητα η δίωξη να επισύρει ποινή φυλάκισης. Η παραπάνω διαδικασία έχει ήδη τεθεί πειραματικά σε εφαρμογή, όσον αφορά περιπτώσεις έγκλειστων συντρόφων, υπό τη μορφή προσωρινής κάλυψης τέτοιων αναγκών σε περιπτώσεις άμεσης ανάγκης και κατόπιν υπεύθυνης δέσμευσης για την έγκαιρη επιστροφή των χρημάτων ώστε να μη μπλοκαριστούν οι υπόλοιπες διαδικασίες του ταμείου και εφόσον δεν περιορίζουν το αποθεματικό για τη στήριξη των κρατουμένων κάτω από ένα πλαφόν δύο μηνών.

Κλείνοντας, θέλουμε να επισημάνουμε ότι το ταμείο αλληλεγγύης δε συστάθηκε με στόχο να αντικαταστήσει επιμέρους ταμεία ή πρωτοβουλίες συγκέντρωσης χρημάτων που δημιουργούνται για τη στήριξη συγκεκριμένων υποθέσεων. Δεν έχει τη διάθεση να λειτουργήσει αντιθετικά με οποιαδήποτε άλλη ανάλογη δομή, αλλά αντιθέτως θα ήθελε να αναπτύξει σχέσεις επικοινωνίας και συντονισμού με αυτές. Ούτε και επιθυμεί να μονοπωλήσει στο κομμάτι της αλληλεγγύης ή στις επιλογές δραστηριοποίησης των συμμετεχόντων, αφού αντιλαμβανόμαστε τη θέση του μέσα στο συνολικότερο αγώνα ως ακόμα ένα εργαλείο και όχι ως αυτοσκοπό. Αντιθέτως ελπίζει να αποτελέσει μια πρόταση αγώνα και οργάνωσης που θα εξελιχθεί διαλεκτικά με άλλες δομές που η εποχή επιβάλλει να αναπτυχθούν.

Δεκέμβρης 2012

<http://tameio.espivblogs.net>

Εκδόσεις που στηρίζουν το ταμείο αλληλεγγύης φυλακισμένων και διωκόμενων αγωνιστών

“Τρέξε άνθρωπε τρέξε: Ημερολόγιο απο τις φυλακές FIES”
του Χοσε Tarrío Gonzales

Ο αγωνιστής Χοσέ Ταρίο Γονσάλες περιγράφει τη μακρόχρονη εμπειρία του από τις ειδικές συνθήκες κράτησης (FIES) στις φυλακές-κολαστήρια της Ισπανίας, λίγο πριν δολοφονηθεί από το κράτος στα κελιά της δημοκρατίας. Μετάφραση και πρόλογος του Δ. Κουφοντίνα.

*

Από τις εκδόσεις ΑΝΑΚΑΡΑ...

“Θαβωρίτες – Τόμας Μίνστερ – Αναβαπτιστές: αιρετική εξέγερση και κομμουνισμός στην Κεντρική Ευρώπη του 15ου και 16ου αιώνα”

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ: Η “ΑΝΕΦΙΚΤΗ” ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ Ηαϊκή Εξουσία, κόμματα και στρατός στην Επανάσταση των Γαρυφάλων (1974-'75)

του Φιλ Μέιλερ

*

Από τις εκδόσεις ΔΑΙΜΩΝ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ...

“Ένα μπάμ! Μια ιστορία ώς τα πέρατα του κόσμου και πάλι πίσω.”

της Μαρί Μπεραχά, με εικονογράφηση του Baldrick

Μια ιστορία για παιδιά, ένα ΜΠΑΜ για όλους... στο μυαλό, στη καρδιά, στα λουκέτα.

“...ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑ

Δέκα χρόνια χωρίς τον Χάρη Τεμπερεκίδη”

“... ούτε λέξη”

Βασισμένο στου διήγημα “Η μελαχροινή και η ξανθιά” του Λούις Σεπούλβεδα, σε εικονογράφηση Baldrick

*

“Μέχρι να είμαστε όλοι ελεύθεροι” – Gabriel Pompo da Silva

Ο Γκαμπριέλ είναι ένας αναρχικός που μαζί με τον Χοσέ Φερνάντεζ Ντελγκάδο, απέδρασαν από το βάρβαρο καθεστώς φυλακών F.I.E.S. του ισπανικού κράτους, το 2004. Βρέθηκαν και οι δύο στις γερμανικές φυλακές, μετά από ένοπλη μάχη με Γερμανούς μπάτσους σε έλεγχο που τους έγινε, μετά την απόδρασή τους.

